

CHUYÊN ĐỀ ĐẶC BIỆT
Tuổi trẻ

LỮU DUNG
Người dịch: NHẬT CỬ

Sáng tạo bản thân

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC

Sáng tạo bản thân

Chìa khoá vào đời

Tác giả

Lưu Dung

Biên dịch

Văn Minh

Nhà xuất bản thanh niên

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

... Khi đứa trẻ phát hiện cha mẹ không luôn luôn ở bên cạnh để bảo vệ, che chở cho mình, thì nó không thể không tự vũ trang cho chính bản thân mình để đủ lực đối mặt với tương lai của chính mình, và như thế đứa trẻ sẽ mau chóng trưởng thành. Vì vậy, tôi có nói:

"Biểu hiện cơ bản của một con người trưởng thành, là con người đó quan tâm đến tiền đồ, con đường đi của bản thân mình, cũng chính là sáng tạo ra tương lai của mình, người ấy không phải cái gì cũng mong ngóng cha mẹ giải quyết, mà có năng lực tư duy độc lập. Năng lực tư duy này không phải là những ảo tưởng thời ấu thơ, không phải là những mộng tưởng thời thiếu niên, mà là lý tưởng thực tiễn".

Vậy thì, ngay từ bây giờ, bạn hãy suy nghĩ cho kỹ,

Tài năng thiên phú của bạn ở đâu?

Điều kiện tốt nhất của bạn là gì?

Quỹ thời gian của bạn còn bao nhiêu?

Sau đó hãy quyết định phong cách của bản thân bạn, chọn lựa hướng đi của bản thân bạn, hãy sống với con người thật sự

Sáng tạo một bản thân khác! Sáng tạo con đường đi của bản thân! Sáng tạo bản thân của bản thân!

Lời nói đầu

Khi chúng ta bình luận một nhà nghệ thuật nào đó, chúng ta thường nói: "Đây là một nhà nghệ thuật thành công, vì ông ấy đã sáng tạo ra một phong cách độc đáo!"

Khi chúng ta bình luận một nhà chính trị nào đó, chúng ta thường nói: "Ông ấy đã sáng tạo ra một hình tượng dân chủ, cởi mở, vì vậy ông ấy đã được nhân dân ủng hộ".

Khi chúng ta bình luận một đạo diễn nào đó, chúng ta thường nói: "Đây là một đạo diễn tài giỏi, ông ấy đã sáng tạo ra một phong cách hí kịch độc đáo".

Thế nhưng, tại sao chúng ta lại không nói: "Đây là học sinh ưu tú, vì cậu ấy "đã sáng tạo ra" sự thông minh!"

"Đây là một vận động viên bóng rổ tài giỏi, vì anh ấy "đã sáng tạo ra" một thân hình cao lớn!"

Tại vì:

Một khuôn mặt đẹp, sự thông minh, thân hình cao lớn không phải do chính bản thân họ sáng tạo ra.

Chỉ khi nào khuôn mặt đẹp đó ẩn chứa một khí chất ưu nhã; sự thông minh phát triển thành một tài năng đặc biệt; thân hình cao lớn có thêm kỹ thuật đánh bóng đặc sắc, thì mới xem là sự thành công của cá nhân người đó.

Thế thì, xin hỏi:

Trong "tác phẩm cuộc đời" của bạn, bạn đã sáng tạo ra những gì?

Bạn chỉ theo cách sống vốn có sẵn do người khác sắp đặt thôi ư? Sống nhòa nhạt qua ngày tháng như phần đông mọi người hay sao? Hay là sáng tạo ra một phong thái, một phong cách, một nghệ thuật sống, một hình tượng đặc trưng riêng của chính bản thân bạn...?

Bạn không nên tồn tại với cái "bản thân không khác gì với người khác"! Vì như thế bạn không sống được với con người thật sự của bạn!

Vậy thì, ngay từ bây giờ, bạn hãy suy nghĩ cho kỹ, tài năng thiên phú của bạn ở đâu? Điều kiện tốt nhất của bạn là gì? Quý thời gian của bạn còn bao nhiêu? Sau đó hãy quyết định phong cách của bản thân bạn, chọn lựa hướng đi của bản thân bạn, hãy sống với con người thật sự của bạn - Sáng tạo một bản thân khác! Sáng tạo con đường đi của bản thân! Sáng tạo bản thân của bản thân!

Dịch giả

Lời tựa

Tuổi trẻ thời nay không muốn nghe những lời dạy bảo mang tính áp đặt, chuyên chế, cũng chẳng muốn nghe những lời giáo huấn uyên bác nhồi sọ, cái mà họ cần là những lý lẽ mang tính thuyết phục. Các phụ huynh nên tìm những ví dụ tốt, rồi ân cần dạy bảo, dắt dẫn lớp trẻ trên tinh thần cởi mở, dân chủ. Cuốn sách này được biên soạn chính là dựa trên nguyên tắc này.

Những dòng chữ của cuốn sách này được vun trồng nảy nở trên mảnh đất cuộc sống sinh động, có máu, có nước mắt và cả tình yêu cuộc sống. Đó là những vấn đề của tuổi trẻ mà tôi thường xuyên phải đối mặt, sau những ưu tư dằn vặt nghĩ suy mà đặt bút viết ra. Những dòng chữ của cuốn sách này là những tâm tư suy nghĩ khi lòng tôi lắng đọng, bình thản, điềm tĩnh, nó không phải là những lý thuyết suông, càng không phải là những lời bực tức chửi rủa. Vì vậy mà nó sẽ mang lại hiệu quả tốt đẹp cho giới trẻ, trong đó có cả con tôi.

Những năm này, con tôi quả thật đã có những biến đổi rất lớn, đã biết khắc phục sức ỳ, đã có thái độ tích cực đối với tương lai. Ngoài những hoạt động trong trường học, con tôi còn chủ động tích cực tham gia vào các hoạt động ngoại khoá, đương nhiên, con tôi sẽ gặp nhiều chèn ép, khó khăn, chịu nhiều áp lực rất lớn.

Thế nhưng, tôi thấy áp lực là cần thiết cho tuổi trẻ, vì vậy tôi có nói:

"Áp lực tồn tại ở khắp nơi, chỉ cần bạn có đòi hỏi đối với chính mình, hay người khác mong đợi ở bạn thì tự nhiên sẽ hình thành nên áp lực".

"Tôi không cho rằng cuộc sống của những người từng trải có tiếng tăm là nhẹ nhàng thoải mái, vì tiếng tăm càng lớn, thì trọng trách càng nặng. Họ gánh vác cái vinh dự của một đời người trước lên sân khấu cuộc đời, thì làm sao có thể không thận trọng cho được?"

"Áp lực tuy không dễ chịu, nhưng là cần thiết! Nó khiến chúng ta đứng vững hơn, bước đi vững chắc hơn, chịu đựng được những áp lực lớn ở tương lai, những cuộc đấu trí kiên cường. Hơn nữa, nó sẽ kích phát những sức mạnh tiềm tàng từ bên trong cơ thể, từ nơi thâm sâu của tâm hồn cuộn cuộn tuôn trào ra không dứt, là động lực thúc đẩy chúng ta tiến tới khải hoàn môn cuộc đời".

Vì vậy, khi con tôi đau dạ dày, tôi chỉ đưa cho con tôi chiếc túi chườm nóng, và hai viên thuốc trị đau dạ dày; khi con tôi thức đêm học bài, tôi chỉ đưa cho con tôi ly sữa rồi quay vào phòng đi ngủ, không như trước đây ngồi lo lắng ở bên cạnh nó.

Khi đứa trẻ phát hiện cha mẹ không luôn luôn ở bên cạnh để bảo vệ, che chở cho mình, thì nó không thể không tự vũ trang cho chính bản thân mình để đủ lực đối mặt với tương lai của chính mình, và như thế đứa trẻ sẽ mau chóng trưởng thành. Vì vậy, tôi có nói:

"Biểu hiện cơ bản của một con người trưởng thành, là con người đó quan tâm đến tiền đồ, con đường đi của bản thân mình, cũng chính là sáng tạo ra tương lai của mình, người ấy không phải cái gì cũng mong ngóng cha mẹ giải quyết, mà có năng lực tư duy độc lập. Năng lực tư duy này không phải là những ảo tưởng thời ấu thơ, không phải là những mộng tưởng thời thiếu niên, mà là lý tưởng thực tiễn".

"Bạn nghe rõ tiếng ngáy của những người trong nhà và tiếng chuông đồng hồ tích tắc tích tắc. Bạn cảm

thầy cô độc! Bạn sẽ phát giác ra rằng, cha mẹ không thể là chỗ dựa suốt đời của bạn."

Cha mẹ không thể giúp con cái đối phó với tất cả mọi vấn đề. Chúng ta cần đẩy thế hệ sau lên sân khấu cuộc đời, để con cháu tự mình trình diễn lấy!

Cuốn sách này không chỉ hướng dẫn sự sáng tạo diện mạo của bản thân thế hệ sau, sáng tạo ra tương lai của bản thân chúng, mà còn là sự xây dựng thành trì tinh thần của bản thân chúng.

Nếu một con người chỉ được vũ trang bên ngoài mà không có sự vũ trang về mặt tinh thần, thì sẽ không cách gì ứng phó được với một xã hội nhiều biến đổi ở tương lai! Một đứa trẻ bị bó buộc lâu dài, không có cơ hội để thể nghiệm cuộc sống bên ngoài, cũng là một điều không tốt.

Vì vậy, độc giả có thể thấy tôi lại cho phép con tôi tham gia các vũ hội mừng công đến sáng ngày hôm sau mới quay về nhà; tôi cũng không cực lực phản đối con tôi kết bạn khác giới. Nhưng tôi nói:

"Ở xã hội phương Tây, người lớn buổi tối có một chút mùi rượu, thì vẫn được mọi người chấp nhận, nhưng buổi sáng nếu có mùi rượu thì sẽ bị khinh miệt, vì buổi sáng cần phải đi làm việc. Ban đêm dù có phóng túng đến mấy thì đến lúc này cũng cần phải biết dừng lại. Chỉ có những người biết kiềm chế, có tư cách, biết ngênh đón ánh mặt trời ban ngày, thì mới có thể hưởng được những điều kỳ diệu, tươi đẹp của ban đêm".

Tôi cũng dặn bảo con tôi khi quay về nhà vào ban đêm:

"Con có nghe thấy bản báo cáo của thiếu nữ ở trên ti-vi đó không? Một cô gái 16, 17 tuổi, trốn nhà, hút ma túy, mại dâm. Có những "bà mẹ trẻ" chưa kết hôn, họ bỏ đứa con sơ sinh đang khóc lóc của họ sang một bên rồi chạy đi tiếp khách, họ huỷ hoại bản thân họ, đứa con của họ, huỷ hoại tương lai của họ, thậm chí nhiễm HIV. Con hãy nghĩ xem, nếu ngay từ ban đầu, họ có những phụ huynh biết ngăn chặn mầm mống xấu xa ngay từ lúc phát sinh thì có đến nông nổi như ngày hôm nay không?"

Đúng! Ngăn chặn ngay từ lúc mới phát sinh. Tôi vẫn chủ trương "giám sát âm thầm trong sự nói lỏng", kịp thời uốn nắn sửa chữa những sai lầm nguy hiểm mà tuổi trẻ có thể mắc phải. Nhưng tôi luôn tán thành "sự thử thách", tuy đây là điều mà tuổi trẻ ngán ngại nhất.

"Đừng cho rằng không thử thách với người khác là có thể giảm thiểu cơ hội đối phó với kẻ thù. Vì bạn không thử thách với họ thì họ cũng sẽ thử thách bạn. Thế giới này luôn là sự thử thách của mọi người với nhau!"

"Thử thách, rõ ràng không phải là kinh nghiệm vui vẻ gì. Nó không vui vẻ gì, là vì nó phá vỡ những mộng tưởng đầy mãn nguyện do bản thân mình đan dệt nên, nó khiến bản thân phải đối mặt với hiện thực. Có vấn đề gì cần thử thách, qua cọ xát, sẽ làm nổi rõ sự thật hơn!"

Qua cuốn sách này, tôi muốn giáo dục cho lớp trẻ đối mặt với thế giới chân thực, không tự ti, mà cũng không khinh người. Cha mẹ không nên lừa dối lớp trẻ, mà cần phải phơi bày rõ rệt thế giới chân thực cho lớp trẻ thấy. Thậm chí tôi có nói:

"Các bạn trẻ ơi! Chúng tôi không cách gì đuổi theo được bước chân của các bạn, chúng tôi chẳng có ý định liên lụy gì đến hành vi của các bạn. Tóm lại, các bạn phải tự mình đối phó với con đường gập ghềnh và những thử thách ở trước mắt."

Nhưng đồng thời tôi cũng đưa ra một quan niệm trọng yếu:

"Cổ nhân đã từng cảm khái "Con muốn phụng dưỡng mà song thân không còn, cây muốn yên mà gió chẳng dừng". Kỳ thật, nếu cha mẹ không mất sớm, thì con cái làm gì không có cơ hội để phụng dưỡng cha mẹ cơ chứ? Việc phụng dưỡng cha mẹ hà tất phải đợi sau khi bản thân thành niên lập nghiệp? Những hiếu thuận thuở thiếu thời không phải là phụng dưỡng hay sao? Đáng tiếc là trên thế gian này, con cái sau khi đã làm cha mẹ, đã trải qua gian khổ, mới cảm thấy làm cha mẹ không dễ dàng, muốn quay lại báo đáp cha mẹ mình, nhưng con cái mình lại cần sự chăm sóc, nên lực bất tòng tâm. Đợi khi con mình đã lớn, bản thân có đủ vật chất và thời gian, thì cha mẹ đã ra đi vì tuổi già.

Vậy thì, cơ hội hiếu dưỡng song thân tốt nhất, há không phải chính là lúc thiếu thời hay sao?"

Vì vậy, cuốn sách này không chỉ là muốn lớp trẻ biết đứng dậy, mà còn phải biết gánh vác. Từ cái nhận tiêu cực đến cái cho tích cực. Vượt qua nhược điểm của bản thân, sáng tạo nên cuộc sống tốt đẹp cho bản thân mình!

Nếu người cha nói với đứa con trai: "Nếu có kẻ cướp muốn lấy sợi dây chuyền của con thì đừng kháng cự, đừng phân vân do dự, hãy gỡ sợi dây chuyền ra mà đưa cho hắn! Nó chẳng đáng bao nhiêu tiền cả!"

Đứa con trai không gặp kẻ cướp nhưng nó xem sợi dây chuyền là món quà nhỏ, và đem tặng cho một bạn gái cùng lớp, vốn chưa có quan hệ sâu sắc gì.

Món quà của tình yêu thương

Hôm nay con đã làm tổn thương cha!

Vì con đã đem tặng sợi dây chuyền mà cha đã tặng con nhân ngày sinh nhật con cho người bạn gái cùng lớp vốn chưa có quan hệ sâu sắc gì với con. Đó là sợi dây chuyền mà cha đã gỡ xuống từ trên cổ cha và đeo vào cổ con nhân ngày sinh nhật lần thứ mười năm của con.

Điều khiến ta đau lòng nhất, là khi mẹ con trách mắng con thì con lại nói:

"Khi tặng con, ba có nói, sợi dây chuyền này không đáng bao nhiêu tiền cả, vì vậy con mới xem nó chỉ là một món quà mà đem tặng lại cho người khác"

Trên thế gian này có nhiều thứ không thể nào dùng giá cả thị trường để đánh giá được, như "Tình yêu thương", lẽ nào lại niêm yết giá cho nó, lẽ nào lại có thể dùng tiền để mua được nó cơ chứ?

"Tình yêu thương" vô cùng trừu tượng. Chúng ta không thể nhìn thấy được, không thể sờ mó được, nhưng nó cuộn cuộn trong lòng chúng ta, khiến ruột gan ta rối bời. Lúc con đang đau khổ nhất, thì khi nghĩ tới "Tình yêu thương" này, con sẽ cảm thấy phấn chấn lên. Khi con đang ở vào những thời khắc cô đơn, thì con chạm vào một món quà kỷ niệm tràn đầy tình yêu thương sẽ cảm thấy trong lòng trở nên ấm áp.

Sợi dây chuyền đó, không phải là một món quà kỷ niệm tràn đầy tình yêu thương mà cha đã tặng con hay sao?

Con có biết rằng, sau khi ông nội của con mất đi, mỗi lần cha chạm vào cây bút mà ông nội đã dùng qua, cuốn sách ông nội đã đọc qua, thì cha đều cảm thấy có hình bóng của ông nội con ở trong đó. Bài khoá mà cha cảm nhận sâu sắc sớm nhất trong đời học sinh của cha là bài "vật gia truyền để lại", sau khi học xong bài khoá này ở lớp, thì việc đầu tiên mà cha làm sau khi quay về nhà, là lật qua lật lại những món đồ mà ông nội đã dùng qua, chiếu nó dưới ánh đèn, hy vọng sẽ phát hiện thấy dấu tay hay vết mồ hôi ở trên đó.

Con cần phải hiểu là có khi tình yêu thương lưu lại ở trong dấu tay hay vết mồ hôi. Như thế, có thể nói sợi dây chuyền đó chỉ có giá trị vật chất rẻ tiền thôi hay sao?

Đúng! Cha có nói là nó không đáng bao nhiêu tiền cả, nhưng con có nhớ cái câu kèm ở bên dưới hay không?

Con nói con đã quên, vậy thì cha sẽ kể cho con một câu chuyện để nhắc cho con nhớ:

"Trước đây có một người cha viết thư cho đứa con của mình đang học tập ở nước ngoài. Trong thư viết: Con thân yêu! Đã rất lâu cha không nhận được thư của con! Mà trong khoảng thời gian này cha đã gửi bảy bức thư, con đã đổi chỗ ở rồi hay sao? Hay vì con quá bận rộn học tập? Hay con đang bệnh? Cha thật sự lo lắng, suốt ngày cha và mẹ thay nhau ra hòm thư, cha mẹ hầu như chỉ sống trong sự chờ đợi thư con.

Nếu con thật sự quá bận, thì chỉ cần con viết vài dòng chữ, báo với cha mẹ "con vẫn khỏe" là được rồi! Thậm chí chỉ cần con gửi một tấm bưu thiếp bên trên không cần phải viết gì, chỉ cần viết địa chỉ của con, cha mẹ đọc thấy bút tích của con, đủ chứng tỏ con đang khỏe mạnh, an lành là cha mẹ an tâm rồi.

Đương nhiên nếu phương tiện đi lại khó khăn, hay phải lội tuyết để đi mua tem, thì con không cần phải vội vã đi gửi thư, để tránh bị cảm lạnh hay trượt ngã trên tuyết, con đợi đến mùa xuân ấm áp rồi hãy gửi tin tức cho cha mẹ cũng được.

Nhưng! Con ơi! Cha mẹ thật sự đang rất mong nhớ con!"

Con phát hiện ra điều gì từ câu chuyện trên? Con cần thấy người cha yêu thương con vô hạn đó, cho dù trông đợi thư con mòn con mắt, nhưng vẫn sợ con đi mua tem bị cảm lạnh, nên bảo con không cần phải vội vã gửi thư!

Bây giờ con có nhớ lại lời cha nói hồi đó không?

Cha có nói: "Sợi dây chuyền này không đáng bao nhiêu tiền, đừng cho rằng nó là quý giá vì cha đã gỡ nó xuống từ cổ cha mà tặng cho con. Nếu gặp kẻ cướp muốn lấy sợi dây chuyền của con thì đừng kháng cự, đừng phân vân do dự, hay gỡ sợi dây chuyền ra đưa cho hắn! Nó chẳng đáng bao nhiêu tiền cả!"

Con ơi! Sinh mạng của con đương nhiên quý giá hơn sợi dây chuyền này ngàn triệu lần. Điều cha muốn nói với con, là khi gặp kẻ cướp, con cần nhớ "núi còn cây, thì không sợ thiếu củi đốt", đừng vì tiếc món quà kỷ niệm nhỏ bé này mà tổn hại đến thân thể.

Nhưng như thế không có nghĩa là sợi dây chuyền này rẻ tiền để con có thể tùy tiện tặng cho người bạn gái cùng lớp vốn chưa có quan hệ sâu sắc gì với con!

Một nữ viên chức rõ ràng là không vừa ý, nhưng không dám từ chối lời mời hẹn buổi tối của ông chủ. Nhưng sau đó, vì từ chối đòi hỏi hơn nữa của ông chủ, nên đã làm ông chủ phật lòng. "Cô đã muốn nói không, tại sao không nói sớm?" Ông chủ hăm hăm nói.

Tại sao không nói "không"?

Một người quen đến nhờ bạn hướng dẫn máy vi tính. Bạn nói: "OK!"

Một người quen đến nhờ bạn khiêng dùm chiếc đàn điện tử lên lầu. Bạn nói: "OK!"

Một người quen đến nhờ bạn thu chương trình Friday Night Videos. Bạn nói: "Sure!"

Một người quen đến nhờ bạn thiết kế tờ quảng cáo. Bạn nói: "No problem!"

Tại sao không bao giờ bạn nói không?

Bây giờ tôi xin kể một câu chuyện xảy đến với tôi ngày hôm nay để bạn tham khảo:

Buổi sáng. Di Vương gọi điện thoại đến, hỏi tôi có thể cùng đi xem SOTHEBY'S bán đấu giá đồ cổ Trung Quốc với dì hay không. Tôi nói "không!"

Buổi trưa. Báo địa phương gọi điện thoại hỏi tôi có thể tham gia phát thưởng cuộc thi viết bài của báo họ hay không. Tôi nói "không!"

Buổi chiều. Học sinh đại học gọi điện thoại đến hỏi tôi có thể tham dự buổi ăn tối cuối tuần hay không. Tôi nói "không!"

Buổi tối. Tờ "Đài Bắc Truyền Chân" đến hỏi tôi có thể phụ trách một chuyên mục hay không. Tôi nói "không!"

Khi bạn nói bốn chữ "Được" thì tôi lại nói bốn chữ "không!"

Có lẽ bạn sẽ nói tôi sống không tình người, nhưng bạn cũng cần biết rằng, khi tôi nói chữ "không!" đầu tiên, thì đồng thời tôi cũng nói "lần sau bán đấu giá tranh cổ, cháu sẽ đi. Còn hôm nay, do cháu không hiểu biết nhiều về các dụng cụ gia đình, đá quý, nên rất khó có những ý kiến chính xác"

Khi nói chữ "không" thứ hai thì tôi lại nói "vì tôi đã là người bình phẩm, gần đây quý báo lại liên tục đăng những tin về tôi, hơn nữa lại tán dương tôi trong báo cáo ở buổi tọa đàm liên quan, đồng thời phê bình người khác. Nếu tôi lại đi phát thưởng, e rằng sẽ có dư luận không tốt, cho rằng thiếu sự khách quan."

Khi nói chữ "không" thứ ba thì tôi lại nói "vì gần đây tôi bị đau thần kinh tọa, nếu phải ngồi lâu ở trên ghế sẽ không chịu nổi, xin hẹn dịp khác!"

Khi nói chữ "không" thứ tư thì tôi lại nói "gần đây đã gửi một bài viết rồi, còn phần chuyên mục sau này rảnh sẽ viết".

Tôi nói "không", nhưng là một chữ "không" uyển chuyển, nhẹ nhàng, Tôi rõ ràng từ chối, nhưng từ chối một cách hợp tình hợp lý. Vậy thì tại sao bạn đang biết mình đang cần giấc ngủ hay đang bận học mà lại thấy khó khăn khi mở miệng nói chữ "không".

Trên thế gian này rõ ràng có rất nhiều người không biết nói chữ "không", có thể họ không dám, cũng có thể họ nể nang.

Ví như một nữ viên chức rõ ràng không vừa ý, nhưng không dám từ chối lời mời hẹn buổi tối của ông chủ. Một nhân viên bảo vệ biết rằng không được phép cho qua cổng những người không xuất trình giấy thông hành nhưng không dám chặn xe của người nhà cấp trên.

Một nhà giám định biết rõ một hiện vật văn hoá nguy tạo, nhưng nể nang bạn bè mà đóng dấu giám định đây là tác phẩm thật.

Vấn đề là: đối với đòi hỏi quá mức của ông chủ, nữ viên chức không thể không từ chối, đã làm phật lòng ông chủ. Thậm chí vì mất thể diện, ông chủ có thể hậm hực nói: "Cô đã muốn nói không, tại sao không nói sớm?"

Khi chiếc xe có chở kẻ xấu, lỡ xảy ra sự cố, cấp trên có thể đưa nhân viên bảo vệ ra xử lý trước pháp luật: "Đã biết rành rành quy định an toàn của công ty, tại sao lại để cho kẻ không có giấy thông hành đi qua, có sự thông đồng với nhau phải không?"

Khi hiện vật văn hoá giả tạo bị phát hiện, người thu thập bảo tồn số đồ cổ có thể nói "Nếu ông biết sao không nói cho tôi hay, làm xấu mặt tôi!" Còn người khác thì sẽ nói "Đó mà là nhà giám định gì, nếu không phải là ăn tiền thì cũng là năng lực yếu kém!"

Bạn xem, có phải lúc đầu họ cần phải nói "không" hay không?

Người không dám nói "không", thường là người thiếu thực lực, họ chỉ sợ không thuận theo ý người khác sẽ chịu thiệt thòi, bất lợi. Cần nên biết rằng, muốn lấy lòng tất cả mọi người, thì cuối cùng sẽ chẳng lấy lòng được ai cả, vì không có ai coi trọng và yêu mến cái "tốt" như thế, nhiều khi còn bị trách mắng là không chu đáo. Càng muốn lấy lòng mọi người thì càng có lỗi với mọi người; vì tinh thần, thời gian, tài lực có hạn, không thể chiếu cố đến mọi nơi, mọi chỗ, dẫn đến kết quả là mức độ phục vụ giảm thấp, thành ra có lỗi với người ta. Cho dù có phục vụ hết mình, hết sức cho mọi người thì cũng có lỗi với chính bản thân mình.

Tôi có một người cô, ba năm trước đây, khi việc đi ra nước ngoài được xem là chuyện lớn, cô ấy đã đi Hương Cảng. Mọi người đều nghe thấy, liền nhờ cô ấy mang đồ về, cô ấy đều vui vẻ nhận lời, hơn nữa, khi trở về đều có quà tặng cho các bạn bè. Không ngờ quà mang về không đủ, đành phải thu hồi lại những món quà đã tặng cho con cái của cô để tặng lại cho người khác.

Điều tồi tệ là tình hình kinh tế của cô ấy đã bị thâm hụt nhiều khi trở về nước. Nguyên nhân là: đồ đặc cô ấy mang về cho bạn bè quá nhiều. Tất cả đều bị hải quan đánh thuế, lại không thể đòi được ở bạn bè, một mình phải gánh hết. Sau đó có một số bạn bè biết được, đã chủ động trả lại tiền thuế, nhưng lại nói sau lưng: "còn đắt hơn cả nhờ mua uỷ thác, biết đâu cô ấy ăn chặn!"

Từ những ví dụ đã nêu trên, bạn cần hiểu rằng:

Chỉ khi bạn biểu hiện thực lực nói "không", thì đối phương mới cảm kích hơn khi bạn "Được!". Cũng chỉ khi bạn biết rõ tình huống nói chữ "không", thì mới có thể súc tích đủ thực lực để nói "Được!"

Chỉ những người có đầy đủ tự tin và nguyên tắc biết nói "không", sau khi người khác biết rõ bạn có nguyên tắc nói "không", thì sẽ tín nhiệm chữ "không" mà bạn đã nói.

Nhẹ nhàng uyển chuyển nói ra nỗi khổ tâm trong bạn, nói ra nguyên tắc của bạn, thì sẽ được bạn bè thông cảm, đối phương tôn trọng!

Người thích đến muộn, thường sẽ đến muộn. Những cuộc hẹn xa, họ tất sẽ đến muộn, nhưng ngay cả những cuộc hẹn ở sát bên nhà, họ vẫn sẽ đến muộn. Ngay khi bạn đến nhà họ sớm, ngồi đợi ở phòng khách thì cũng chỉ thấy họ sờ chỗ này, đụng chỗ kia, cuối cùng vẫn không thể xuất phát đúng giờ cho được. Nguyên nhân ở đâu?

"Vua" đến muộn

Hồi còn nhỏ tôi thường nghe người lớn nói: "Dậy sớm nhưng vẫn muộn!", lại vẫn thường thấy họ chuẩn bị rất sớm nhưng vẫn không kịp thời gian.

Lúc đó tôi thắc mắc hỏi: đã dậy rất sớm, trăng sao vẫn còn ở trên bầu trời, thời gian rất thoải mái, thế sao vẫn muộn?

Câu trả lời của họ rất đơn giản: "Vi kéo dài!"

Điều này khiến tôi nhớ lại lúc mới đến Nữ Ước, tôi thường đi tham quan các thác nước. Tôi hỏi những người tham quan có đi thác nước nổi tiếng Niagara chưa? Thật bất ngờ, số người lắc đầu nói chưa đi chiếm tỉ lệ khá cao. Lý do của họ cũng rất đơn giản: "Vi ở gần, nghĩ rằng lúc nào cũng đi được!" Điều đặc biệt là những người này phần lớn đã đi Florida, vốn mất đến mấy ngày đường, hay xa hơn nữa, như Hawaii.

"Kéo dài" nó lạ kỳ như thế đó, những người hay kéo dài thời gian, chưa chắc là không có thời gian, ngược lại nhiều khi có thừa thãi thời gian. Những người kéo dài nợ nần, nhiều khi trong tay có tiền nhưng kéo dài thời gian không trả, cho đến khi không gửi thư hồi âm cho bạn mình, nhiều khi lá thư bỏ ở trên bàn, ngày nào cũng định đi gửi, nhưng lại kéo dài đến cả mấy tháng.

Bạn sẽ phát hiện thấy rằng những người thích đến muộn thì sẽ đến muộn. Những cuộc hẹn xa, họ tất sẽ đến muộn. Nhưng ngay cả những cuộc hẹn ở sát bên nhà, họ vẫn đến muộn ngay cả khi bạn đến nhà họ sớm, ngồi đợi ở phòng khách nhà họ, thì cũng chỉ thấy họ sờ chỗ này, đụng chỗ kia, cuối cùng vẫn không thể xuất phát đúng giờ, nguyên nhân ở đâu? Lẽ nào đây là thói tật tâm lý của họ?

Tôi nghĩ chắc họ không có thói tật tâm lý gì, nhưng có thể trong lòng họ luôn có suy nghĩ: "Vội gì! Thời gian còn dài mà!" "Vội gì! Vẫn còn kịp mà!" "Vội gì! Cứ đúng giờ lên đường là được!" "Vội gì! Nếu may mắn, vẫn không đến nổi quá trễ!" "Vội gì! Người khác cũng chẳng đúng giờ đâu!"

Lý lẽ cuối cùng là: "Vội gì! Dù sao cũng đã muộn rồi!"

Vấn đề là, việc kéo dài thời gian như vậy không biết đã làm mất đi bao nhiêu thời gian của người khác. Nhưng rõ ràng đã làm mất đi biết bao thời gian quý báu và cơ hội thành công của bản thân mình.

Học sinh của tôi thường nói với con tôi: "Thưa thầy, mực của con thường mãi không được đen, làm sao bây giờ".

Câu trả lời của tôi rất đơn giản: "Mài thêm một lát nữa!"

Đúng là thế! Nếu mực của cậu học sinh đó vốn không phải được chế thành màu xám, mà là màu đen thật sự, thì đương nhiên không thể mài không ra màu đen, vì vậy mài không đen không phải do mực mà

là do chính bản thân cậu học sinh đó.

Cũng thế, nếu bạn hỏi tôi: "Tôi thích kéo dài thời gian thì làm sao bây giờ?"

Câu trả lời của tôi là: "Đừng kéo dài nữa! Hãy lập tức hành động!"

Nếu bạn hoàn toàn vứt bỏ những ý niệm như "Vội gì! Hôm nay không cần vội! "Thời gian còn nhiều" trong lòng bạn mà nói ngay với bản thân mình "Hãy hành động này lập tức!", thì cái thói tật "kéo dài thời gian" của bạn sẽ lành ngay lập tức!

Bất luận bạn dậy sớm bao nhiêu, nhưng lề mề trễ nãi, đến muộn tiết học đầu tiên, thật đáng chê trách vô cùng, vì những người "dậy sớm, đến muộn" thì tệ hại hơn những người "dậy trễ, đến muộn" do quên đồng hồ báo thức. Như "những người có tiền nhưng kéo dài thời gian không trả nợ" thì đáng chê trách hơn những người không có tiền để trả nợ rất nhiều.

Hãy nhớ lấy điều này! Bạn tuyệt đối không nên để tồn tại tật kéo dài thời gian, vì chúng ta đâu thể kéo dài được cuộc sống của chúng ta. Chúng ta không thể kéo dài được mặt trời, mặt trăng, các vì sao, chúng ta không thể kéo dài được vạn vật, bốn mùa!

Những người trước kia tham gia giải thưởng khoa học Westing, nhưng không lọt vào được mười người hàng đầu, thì sau đó có bốn người lại đoạt được giải Nobel. Trong khi đó, mười người hàng đầu kia, chỉ có một người đoạt được giải Nobel.

Hiện tượng Westing

Giải thưởng khoa học Westing năm nay chỉ được công bố, không thấy có một người gốc Hoa nào lọt vào danh sách mười người đứng đầu. Thế nhưng, tiến sĩ God, người phụ trách chính, khi an ủi những người không trúng cử, đã nói một câu mang ý vị sâu xa: "Những người trước kia tham gia giải thưởng khoa học Westing nhưng không được vào mười người hàng đầu thì sau đó có bốn người đoạt giải Nobel. Trong khi đó, mười người hàng đầu kia, chỉ có một người đoạt được giải Nobel."

Tục ngữ Trung Quốc có câu: "Tuổi nhỏ sáng dạ, lớn lên chưa chắc đã tốt đẹp". Chúng ta có thể dùng nó để hình dung cho hiện tượng này. Theo tôi nghĩ, nguyên nhân của nó, "tuổi nhỏ sáng dạ" là do được gia đình, thầy giáo hướng dẫn đặc biệt, cha mẹ anh chị nỗ lực dìu dắt, nhưng thực ra đó chỉ là sự tăng bốc quá mức một đứa trẻ chưa trưởng thành thành một nhân tài. Báo chí thường đăng những cuộc triển lãm tranh, thư pháp của các thần đồng xem ra những bức tranh, những bức thư pháp này không phải là kém. Nhưng nếu làm một cuộc thống kê, thì những thần đồng này có mấy người thật sự trở thành những nhà thư họa kiệt xuất, nổi tiếng ở tương lai?

Theo lý lẽ như thế, mỗi năm khi công bố giải thưởng khoa học Westing, tôi thường chú ý đến bối cảnh gia đình của những người đoạt giải, phát hiện thấy có không ít trường hợp sở học của cha mẹ có tương quan với các tác phẩm của con cái. Cũng có không ít trường hợp người đoạt giải đã tham dự các khoá học đặc biệt, thậm chí các khoá học "Nghiên cứu về giải khoa học Westing", ai có thể nói là không có sự giúp đỡ của cha mẹ hay của các khoá học ở trường đối với việc nghiên cứu đoạt giải của đứa trẻ?

Vấn đề đã rõ ở đây! Những người đoạt được giải khoa học Westing, sau khi bước vào xã hội, tiếp tục có người thúc đẩy ở phía sau hay không? Nếu bản thân họ không có cái sức mạnh tự kích thích thì có được những thành tựu kiệt xuất hay không?

Có lẽ bạn sẽ hỏi, sao có thể khẳng định những người rớt ra ngoài mười người hàng đầu của giải khoa học Westing lại có xung lực này? Thế thì tôi xin nêu một ví dụ, nếu hôm nay có mấy đứa trẻ có thiên phú mỹ thuật, lại có xung lực học nghệ thuật, nhưng không được giáo viên hướng dẫn, cùng bạn tham gia một cuộc thi vẽ, có thể vẽ xong ở nhà rồi gửi đi chấm. Giả sử mọi người đều bỏ ra một khoảng thời gian như nhau thì ai có thể thắng? Bạn do nghe nhìn được nhiều điều, lại thêm tôi có thể cung cấp cho bạn ý kiến tham khảo, đương nhiên cơ hội chiến thắng sẽ lớn. Vấn đề là, những người thua bạn đó, có thật sự thua kém bạn không? Nếu bản thân bạn không có xung lực hội họa, thì tôi có thể cam đoan, họ sẽ thắng bạn trong tương lai.

Đương nhiên phân tích như vậy không thể giải thích tuyệt đối hiện tượng Westing nói ở bên trên. Số người lọt vào danh sách mười người hàng đầu ít, số người lọt ra ngoài danh sách nhiều, sự sai biệt về tỉ lệ này cũng có thể là nguyên nhân khiến cho những người đoạt giải Nobel ở tương lai có tỉ lệ chênh lệch xa. Nhưng vô luận như thế nào, bạn cũng nên biết một điều:

Những người thất bại lúc thiếu thời thì khả năng thành công ở tương lai chưa chắc là kém, thậm chí do

thất bại trước mắt, càng kích thích tiềm năng của họ, khiến họ nổi tiếng ở tương lai. Những người không vào được các trường trung học tốt, không nhất định là không vào được các trường đại học tốt, những người học sinh giỏi trong các trường đại học, chưa chắc có thể thành công ngoài xã hội.

Môi trường càng dân chủ, cởi mở, cơ hội dàn đều, thì càng khiến những người có xung lực, khát vọng, nghị lực, tiến thẳng tới theo kế hoạch đã định của bản thân mình, đạt được thành công vang dội, tỏa hào quang sáng chói.

Mời bạn thống kê một chút thành tích của bạn, có bao nhiêu do cha mẹ anh chị dồn ép ra? Có bao nhiêu do gia đình rèn luyện hun đúc ra? Và có bao nhiêu do chính sự mưu cầu theo đuổi của chính bản thân bạn? Được điểm hai mục trước, thì mỗi mục nhân cho mười phần trăm. Còn điểm của mục cuối cùng thì nhân cho tám mươi phần trăm.

Bạn được bao nhiêu điểm?

Hồi ở tiểu học tôi đã từng bị chóng mặt té ngã ở sân trường, khi tỉnh dậy phát hiện hai hàm răng cửa của mình hoàn toàn lung lay, môi sưng lên cơ hồ che bít cả lỗ mũi, lỗ mũi và trán cũng bị hở da nứt thịt.

Tâm tình xót thương người đời

Hôm qua bạn bị mỗ "mắt mọc lệ" (viêm mao nang) nên không thể đi học.

Sáng hôm nay, nghe nói trên đầu bạn quấn một khăn chít đầu màu đỏ, bạn muốn đóng luôn vai một tên hải tặc. Tôi nghe rõ bạn tranh cãi với mẹ bạn rằng: "Mắt trái đã bị bác sĩ bịt một vật khó coi như thế này, trong không khác gì Độc Nhãn Long, sao không thành luôn kẻ hải tặc đi, đến lớp trông thật kỳ quái quá!"

Tôi xin hỏi, khi bạn quấn cái khăn chít đầu màu đỏ, há không kỳ quá ư? Người ta sẽ nhìn bạn với con mắt như thế nào? Bạn tham gia vũ hội hoá trang ư? Con mắt thật sự bị đau chứ? Hay cố ý sắm vai một Tiểu Thái Bảo lang thang phố phường? Thầy giáo môn học mà bạn vắng hôm qua sẽ nghĩ như thế nào?

Tôi biết bạn xấu hổ không dám đi ra ngoài. Vì ông bác sĩ đã dùng một chiếc khăn màu thit để che bịt, lại còn dán lên đó cả lớp băng keo màu vàng, rõ ràng trông thật kỳ quái. Nhưng lẽ nào chỉ vì một cái "mắt mọc lệ" như thế, hầu như hoàn toàn không gây trở ngại gì cho hoạt động và việc học của bạn, mà bạn lại không đi ra ngoài đến mấy ngày?

Đương nhiên tôi có thể hiểu được cảm giác của bạn. Tôi từng bị chóng mặt té ngã ở sân trường, khi tỉnh dậy phát hiện hai hàm răng cửa của mình hoàn toàn lung lay, môi sưng lên cơ hồ che bít cả lỗ mũi, lỗ mũi và trán cũng bị hở da nứt thịt.

Đến ngày hôm nay tôi vẫn còn nhớ rõ, khi đi ô tô buýt về nhà, tôi thấy rõ ánh mắt kỳ quái của mọi người nhìn mình.

Nhưng, chẳng lẽ vì thế mà mình không đi học hay sao?

Tôi luôn được mọi người khen ngợi là một thiếu niên đẹp trai, nay co rúm lại trong góc xe, cố gắng quay mặt ra ngoài cửa sổ, cổ quay muốn phát đau lên. Tôi không chịu đi thăm ai cả, vì luôn luôn nghĩ là những ánh mắt kỳ quái nhìn tôi.

Mấy ngày sau khi bị thương, có một người bạn đồng học không quen biết chủ động tiếp cận tôi, hỏi chuyện gì đã xảy ra với tôi. Cậu ấy cùng đi một chuyến xe với tôi. Khi lên xe, tôi mới phát hiện cậu ấy có một cái chân nhỏ khác thường, chiếc giày cũng đặc biệt. Lúc bấy giờ là mùa hè, mọi người đều mặc quần ngắn. Khi ngồi xuống, cậu ấy thường cố gắng đẩy cái cặp ra phía trước, che chắn cái đầu gối trong như một khúc xương khô.

Từ đó chúng tôi trở thành đôi bạn thân thích.

Nhưng sau đó những vảy máu trên mặt tôi dần dần rơi rụng! Môi hết sưng, răng cũng dần dần cứng cáp lại. Mỗi ngày khi chúng tôi tan học gặp nhau, cậu ấy đều chú ý nhìn chăm chăm vào tôi với ánh mắt khác lạ, phảng phất như không nhìn thấy. Mặt tôi dần dần ngẩng lên, còn cái cặp trên đầu gối cậu ấy lại

được đẩy ra phía trước nhiều hơn!

Khoảng cách giữa chúng tôi ngày càng xa ra, tôi dần dần phát hiện ra cậu ấy có ý muốn né tránh mình.

Tôi bắt đầu hiểu được nỗi thống khổ trong lòng người khuyết tật. Họ có thể giới của họ, một thế giới đồng cảm với nhau mà người ngoài khó có thể hiểu được. Bây giờ nghĩ lại, tôi thậm chí vui mừng vì mình đã từng gặp cảnh ngộ như vậy. Khiến tôi hiểu rằng trên thế gia này có một số lớn người cần được chúng ta hiểu biết, thông cảm, giúp đỡ.

Tôi cũng phải tỉnh ra, một xã hội mà ít thấy có người khuyết tật nơi công cộng thì chưa chắc chứng tỏ xã hội đó có tỉ lệ người khuyết tật thấp, mà ngược lại biểu thị cấp độ đạo đức của con người thấp. Vì mọi người nhìn những người khuyết tật với con mắt kỳ dị, thậm chí chỉ trở, lại thêm thiếu những phương tiện, công trình phục vụ cho người khuyết tật. Từ đó khiến cho người khuyết tật ẩn trốn, là một sự sỉ nhục cho xã hội, một sự sỉ nhục cho những con người khoẻ mạnh bình thường.

Nói đến đây, bạn hãy nghĩ về vết thương của mình, có phải còn xa mới bằng tôi hồi nhỏ? Và lại, chỉ mấy ngày sau là có thể lột bỏ miếng vải che mắt, so với những người thật sự khuyết tật kia, há không phải là một số phận may mắn hay sao? Bạn chỉ chịu đựng mấy ngày mà đã chịu không nổi! Thử hỏi, họ, những người khuyết tật, phải chịu đựng hàng tháng, hàng năm, thậm chí cả đời thì sao?

Chỉ khi mất đi, chúng ta mới thấy được giá trị khi "có". Mong rằng khi bạn "có" lại được cái "mất", thì một mất bạn sẽ trân trọng và quý hơn cái "có", đồng thời luôn hồi tưởng lại nỗi thống khổ khi mất đi, để hiểu rõ, thông cảm hơn nỗi lòng của người bị mất. Từ đó có tâm tình xót thương người đời, ưu thời mẫn thế.

Người ta có thể dự đoán khuynh hướng tự sát của một người từ việc kiểm tra hàm lượng loại thành phần hoá học nào đó trong cơ thể con người.

Từ những dị thường của chuỗi nhiễm sắc thể, có thể phân tích ra mối quan hệ tội phạm.

Thậm chí những sắc màu dữ dội trong các bức tranh của Vangogh, cũng được những người trong giới y học cho rằng có liên quan tới những chất kích thích trong các loại thuốc trị bệnh mà danh họa này đã dùng.

Bộ máy cơ thể con người

Tôi rất thích tán chuyện với các bác sĩ, vì họ thường nói các lý lẽ rất "duy vật", đối với một con người khả "duy tâm" như tôi, khi nghe họ nói luôn cảm thấy có một kích thích đặc thù, có thể giúp tôi phân tích hơn.

Thật ra, dùng chữ "duy vật" cũng không chính xác lắm, mà nên nói "rất thực tế". Họ luôn coi có thể con người là một bộ máy, hư hỏng thì phải sửa chữa, không sửa chữa thì sẽ có vấn đề, thậm chí ngay cả những biến đổi tâm lý cũng có thể dùng phương pháp khoa học để phân tích.

Ví như người ta có thể dự đoán khuynh hướng tự sát của một cá nhân từ việc kiểm tra hàm lượng loại thành phần hoá học nào đó trong cơ thể con người; có thể phân tích ra mối quan hệ tội phạm từ những dị thường của chuỗi nhiễm sắc thể. Thậm chí những sắc màu dữ dội trong các bức tranh của Vangogh, cũng được những người trong giới y học cho rằng có liên quan tới những chất kích thích trong các loại thuốc trị bệnh mà danh họa này đã dùng. Vì vậy khi chúng ta đến bác sĩ, họ thường nghiên cứu phân tích nơi có vấn đề trên cơ thể như "vật", nhằm vào nơi đó để chữa trị.

Tối hôm qua, bác sĩ Dương Tư Thắng, nhà thu thập bảo tồn đồ cổ nghệ thuật nổi tiếng đến gặp tôi tán chuyện gẫu và đã mang lại cho tôi một số cảm xúc mới. Ông ấy nói:

"Có rất nhiều họa sĩ, ông thấy tác phẩm của họ khi về già không tốt đẹp lắm. Nhưng tuyệt không thể phủ nhận họ, vì nếu lấy những tác phẩm lúc trung niên của họ ra mà coi lại, thì có thể là rất tuyệt vời, vậy là do đâu mà có chuyện như thế? Chẳng là cơ thể con người chỉ có hạn, ví dụ như trí nhớ lúc còn trẻ của tôi rất tốt, nhưng bây giờ bảo tôi nhớ điều gì thì tôi cần phải lấy vở ra ghi lại, vì động một cái là quên".

"Khi tình trạng cơ thể của một họa sĩ có sự biến đổi, như nhãn lực không tốt nữa, tay run, thể lực sút kém, thì đương nhiên sẽ dẫn đến phong độ giảm sút! Lúc còn trẻ, tỉ mỉ phác họa, đến lúc này khó tránh khỏi phải đổi thành vẽ thô chằm phá, thậm chí vẽ vẩy mựa. Vì vậy thời nào thì vẽ cái nấy. Khi trẻ không cần giả già, khi già cũng không cần phải gắng gượng làm ra trẻ. Cần đánh giá sự nghiệp nghệ thuật của một người theo những thành tựu mà họ đạt được ở mỗi thời kỳ khác nhau".

Lời nói này làm tôi nhớ lại một buổi gặp mặt của các bạn bè thi sĩ, mọi người đều có cảm giác là các từ vựng và điển cố sử dụng trong các tác phẩm lúc thành niên của họ, đại bộ phận lại thu nhập được lúc họ còn là học sinh. Sau tuổi trung niên, cho dù thu nhập không ít, nhưng lại tuôn ra ngòi bút một cách tự nhiên chẳng được bao nhiêu.

Ngoài ra bạn cũng sẽ phát hiện thấy, những nhà văn thích dùng câu từ hoa mỹ hiếm hóc lúc còn trẻ, thường về già lại đổi dùng từ bình dị dễ hiểu. Một mặt là do trình độ của họ đã cao hơn, không cần phải tỏ ra uyên bác, mặt khác, do trải qua những năm tháng lo âu, quên lãng, tự nhiên sẽ chỉ giữ lại những điều thường dùng nhất. Tác phẩm của họ rõ ràng không còn hoa mỹ, chua chát, biến hoá nữa, mà trở nên giản dị không lắt léo, nhưng rất vi diệu, như những lời ru của người mẹ bên nôi đứa con, nó trực tiếp làm rung động tâm hồn của chúng ta.

Nhưng vấn đề là, nếu họ không có kiến thức dồi dào phong phú lúc thiếu niên, sự sắc sảo ở tuổi thanh niên, sự hùng hồn ở tuổi trung niên, thì họ không thể có được sự giản dị mà vi diệu lúc lão niên.

Tôi cảm thấy cuộc đời con người giống như việc khai khoáng đãi vàng. Tuổi trẻ của các bạn, thể lực, trí nhớ đều rất tốt, cần nỗ lực đào xới, cố gắng hấp thu thật nhiều, đừng sợ tri thức chưa đủ phong phú dồi dào, chưa thật sự có được một kiến thức bác học.

Tuổi thanh niên là giai đoạn phân loại cát khoáng, phân môn học vấn, cũng chính là sự bắt đầu tinh lọc. Đến tuổi trung niên, tuy cát khoáng thu nhặt được ngày càng ít đi, nhưng chính là số lượng mà bạn có thể xử lý được, cũng chính là thời điểm bạn có thể vận dụng kinh nghiệm phong phú để nhặt ra vàng ròng.

Còn về già? Chính là lúc bạn dùng vàng ròng để tạo nên những tác phẩm nghệ thuật tinh xảo đẹp đẽ. Trong quá trình chế tạo, trọng lượng vàng sẽ không tăng lên, thậm chí còn bị tổn thất do cắt đứt, nấu chảy, nhưng lại càng đạt được mức độ cao hơn.

Xin hỏi, bạn có tận dụng tuổi trẻ của mình để nỗ lực đào bới cho tương lai dài lâu của mình hay không?

Xin hỏi, bạn đã có một kho đầy cát khoáng để bạn thu lượm, tinh chế trong những năm tháng ở tương lai hay chưa?

Đừng cho rằng không thử thách với người khác là giảm thiểu được cơ hội phải đối phó với kẻ thù. Vì con không thử thách với họ thì họ cũng đến thử thách với con, thế giới này là một sự thử thách của mọi người với nhau!

Có thử thách mới có tiến bộ!

Tối hôm nay khi Joanna gọi điện thoại đến cho cha, cha đã thuận miệng hỏi một câu: Cô ấy học tốt hơn hay kém hơn con? Cha khá ngạc nhiên khi nghe trả lời "Tốt hơn con một chút", cha tiếp tục hỏi: Điểm bình quân của con là chín mươi sáu, lẽ nào cô ấy còn cao hơn ư?

Lúc này con hình như không được vui vẻ, con trả lời "Thì sao nào? Năm học này có một nữ sinh tên là Amanda, điểm bình quân của cô ấy là chín mươi chín! Người đẹp, hoạt động nhiều, còn có bạn trai nữa!" Cuối cùng con ùng ùng giận dữ ném một câu tiếng Anh "Why always compare me with other people? Tp cach his own!" (Tại sao lại so sánh con với người khác? Con là con, người ta là người ta!)

Mấy năm trở lại đây, cơ hồ mỗi lần cha so sánh con với người khác, con đều phản ứng không vui vẻ như vậy; khi cha hỏi chuyện cách phụ huynh khác, cha cũng được biết con cái của họ cũng không thích bị so sánh như vậy, đều mách móc cha mẹ mình sao lại cứ thích so sánh.

Đúng thế! Trung Quốc là một quốc gia rộng lớn, tùy ý con dong ruổi trên một vùng đất bao la rộng ba trăm sáu mươi bảy vạn dặm vuông. Đất này luôn có chỗ dung thân, quả thật con có thể không cần phải thử thách với mọi người ở mọi nơi, vì con có thể tìm được không gian sinh tồn cho riêng mình.

Nhưng con cần phải biết, khi con muốn trèo cao thì sẽ có các anh tài từ vùng đất rộng ba trăm sáu mươi bảy vạn dặm vuông này cạnh tranh với con, đây cũng chính là nguyên nhân vì sao con có thể đoạt được giải quán quân cuộc thi thuyết trình ở thành phố Nữ Ước, nhưng con lại thất bại khi thi ở cấp bang Nữ Ước, hay nghĩ tiếp xem, cho dù con có đoạt được giải quán quân ở toàn bang Nữ Ước, nhưng con có nắm chắc phần thắng ở cuộc thi toàn quốc hay không?

Thật ra từ khi sinh ra, chúng ta đã phải đối mặt với một thế giới đầy cạnh tranh, chúng ta một mặt vui mừng vì mình đã sinh ra ở thế kỷ hai mươi, một thời đại khoa học phát triển hưng thịnh, cuộc sống dồi dào sung túc. Một mặt cũng cần phải biết rằng, thế kỷ chúng ta đang đối mặt là thế kỷ hai mươi, đầy cạnh tranh trong thế giới bùng nổ tri thức, thông tin.

Nào chỉ là sự cạnh tranh của tri thức, khoa học kỹ thuật, ngay trong thể thao cũng như vậy. Hãy nhớ lại kỷ lục thể thao bốn mươi năm trước, rồi xem lại thành tựu cao nhất bây giờ, kỷ lục thế giới lúc đó, e rằng không đủ tiêu chuẩn để vào trận chung kết ngày hôm nay.

Xưa kia, con chỉ cần chạy nhanh nhất trong làng xã mình là đã được mọi người coi có cặp giò biết bay, thần khí tuyệt vời, vì lúc đó giao thông không phát triển, vượt qua một ngọn núi đã là địa phương khác với thổ ngữ của nó. Nhưng sau này có các cuộc thi thể thao cấp tỉnh, rồi lại đại hội thể thao toàn quốc, rồi tiến tới tham gia thế vận hội. Đến lúc này, nhiều người mới phát hiện ra là, các "ngón nghề" mà mình sùng bái trong tiểu thuyết võ hiệp khi bước vào sân thi đấu cấp quốc tế, chỉ có thể gắng gượng đi đoạn hậu.

Nhờ cạnh tranh mà con người bắt đầu nâng cao chuẩn của bản thân mình, theo đuổi những chuẩn mực cao hơn, từ trong nỗi đau, tức tối khi thất bại sẽ kích thích sức mạnh, học tập sở trường của người khác.

Thử thách rõ ràng không phải là một kinh nghiệm vui vẻ gì. Nó không vui vẻ vì nó phá vỡ "mộng tưởng thoải mái" do chúng ta tự thêm dệt nên, cũng có thể nó là nó làm bản thân chúng ta phải đối mặt với hiện thực. Có vấn đề gì cần thử thách, qua cọ xát, sẽ làm nổi rõ sự thật hơn!"

Chu Du sau nhiều lần thất bại trước Gia Cát Lượng, đã nói: "Trời sinh ra Du, sao còn sinh ra Lượng?". Cứ thế suy ra, người đứng hạng hai của mỗi trận đấu sẽ âm ức nói "nếu người đứng hạng nhất không tham gia thì ta đã đứng hạng nhất!". Người đứng hạng ba cũng có thể nói "Nếu người đứng hạng nhất, hạng nhì không tham gia thì ta đã đứng hạng nhất!"

Vì vậy, trong cái thế giới đầy cạnh tranh này, chúng ta có đứng hàng đầu thì cũng nên có lập luận tương phản: "Chỉ e các cao thủ vắng mặt, vì vậy ta mới đoạt giải quán quân, nếu các cao thủ có mặt, e rằng ta chỉ có thể đứng hạng hai, hạng ba! Vì vậy sau này ta cần nỗ lực nhiều hơn nữa, mới có thể đối đầu với đối thủ mạnh, cũng mới có thể giữ được vị trí hàng đầu!"

Có như vậy, thế giới mới có thể không ngừng tiến bộ!

Hãy nhớ điều này: đừng cho rằng không thử thách với người khác thì có thể giảm thiểu cơ hội phải đối mặt kẻ thù, vì con không thử thách với họ thì họ cũng sẽ thử thách con. Thế giới này là một sự thử thách của mọi người với nhau! Khi thi cử, có người kim bảng đề danh (thi đậu) thì đồng thời có người danh lạc tôn sơn (thi rớt); khi thi tuyển việc làm, lúc có nhiều người dự tuyển, con có thể bị đào thải, thậm chí chúng ta có mặt ở cái thế giới này là cũng đã phải trở hết tài năng với ức vạn đối thủ cạnh tranh, để thành chúng ta hôm nay.

Cha hỏi con, có chuyện gì mà không phải thử thách? Toàn bộ cuộc đời chúng ta là một cuộc thử thách! Không phải bạn cao, thì chính là tôi thấp!

Thử thách, không phải là bài xích hẹp hòi người khác mà là sự tham gia tích cực của mọi người; là nhận biết người khác, khẳng định bản thân! Là luôn cố gắng trở nên tốt hơn, leo lên lâu cao hơn! Luôn có thái độ tinh thần tự đòi hỏi, tích cực nỗ lực!

Cuối cùng, cha muốn hỏi con, nếu con không có ý tưởng muốn thử thách thì tại sao con lại có thể nhớ rõ, điểm bình quân của Joanna hơn con 0,5 điểm?

Thẳng thắn mà nói! Con đang âm thầm thử thách đó!

Có một con chó hắt hơi giữa đám đông người, mấy người Mỹ nhất loạt nói "Phù hộ bạn (Bless you)!" Sau đó họ mới phát hiện kẻ hắt hơi là chú chó, bèn bật cười.

Phép lịch sự tối thiểu

Trước đây, mỗi tối mùa hè tôi đều chạy bộ qua mấy con đường, rồi đến một tiệm tạp hoá chơi trò chơi điện tử. Ở trước cửa tiệm tạp hoá thường tụ tập rất nhiều cậu trai trẻ khoảng mười sáu, mười bảy tuổi, để những kiểu tóc kỳ quái, luôn gây ồn ã. Tôi còn thấy họ hút thuốc phiện trong bóng tối ở góc phố.

Nhưng tôi lại không để ý họ lắm. Nguyên nhân rất đơn giản - Tôi phát hiện thấy, họ có nguyên tắc "người không đụng đến mình thì không đụng đến người ta", thậm chí có thể nói, họ vô cùng lịch sự.

Khi tôi bước vào tiệm, nếu họ đang đứng chặn trước cửa thì họ lập tức tránh nhường ra, còn nói "xin lỗi (excuse me)!", lại còn thường mở cửa cho tôi.

Khi tôi chơi được một lúc, cho dù họ đã đặt đồng kim loại ở trên máy xếp hàng chờ đợi, họ vẫn lịch sự hỏi: "Ông đã chơi xong chưa? Tôi có thể chơi tiếp chứ? (Are you finished? May I take it?)"

Ban đầu tôi có hơi hoài nghi, tại sao họ lại lịch sự như vậy? Có phải là vì tôi là người phương Đông? Họ tỏ ra khách khí với người đến từ nơi xa đến? Hay vì tôi đã ba mươi mấy tuổi, trong lúc họ chỉ mới mười mấy, không cùng tầng lớp với họ nên có thái độ nhún nhường?

Nhưng quan sát rất lâu, tôi phát hiện thấy họ luôn có thái độ lịch sự như vậy đối với bất cứ khách hàng nào.

Có lần hỏi người bạn Mỹ về vấn đề này, tôi đã có được đáp án. Người bạn Mỹ nói: Vì gia đình của những đứa trẻ này từ nhỏ đã dạy chúng phải có lịch sự, người lớn trong gia đình đều có thái độ lịch sự với nhau, vì vậy lịch sự trở thành phản ứng tự nhiên của họ, không cần phải nghĩ ngợi đắn đo, cho dù lúc thiếu thời họ có sa ngã, thì thái độ lịch sự được hình thành từ nhỏ cũng sẽ không có thay đổi lớn!"

Điều này khiến tôi nhớ lại có lần đến vườn thực vật chơi, có một con chó hắt hơi giữa đám đông người, mấy người Mỹ nhất loạt nói "Phù hộ bạn (Bless you)!" Sau đó họ mới phát hiện kẻ hắt hơi là chú chó, bèn bật cười. Vậy thì câu nói "Phù hộ bạn" không phải là một thói quen hay sao? Không cần biết là ai, chỉ tự nhiên phản ứng ra mà thôi!

Lại khiến tôi nhớ đến lúc mới đến nước Mỹ dạy học, cây bút của một học sinh làm rớt lăn đến chân tôi, tôi liền nhặt lên đưa cho cậu học sinh đó. Cậu học sinh đó nói "Cảm ơn!", lúc đó tôi không phản ứng ngay, mà hai giây sau tôi mới trả lời: "Không có chi!" lập tức cả lớp cười ồ lên. Tại sao lại thế?

Tại vì câu nói "không có chi" ở người phương Tây là một phản ứng tự nhiên, lúc cần lập tức buột miệng nói ra, tôi không có thói quen này, nên phải nghĩ ngợi rồi mới trả lời được!

Điều đáng sợ nhất là, khi lịch sự tối thiểu của chúng ta có vấn đề, lập tức sẽ dẫn đến thái độ nhạy cảm của người khác, thậm chí hiểu lầm. Ví dụ:

Năm ngoái, tôi mới vừa từ Đài Loan trở về, vội đến văn phòng trường, viên thư ký hỏi tôi: "Ở nhà xảy ra chuyện gì phải không? Nghe nói anh không được vui lắm!"

"Không có gì cả! Tôi rất khỏe!", tôi hơi ngạc nhiên trả lời.

Qua một hồi truy hỏi, hoá ra mới biết là vì lúc tôi bước vào cầu thang máy, tuy tôi có thăm hỏi những đồng nghiệp ở bên trong, nhưng lại không nhờ người bạn đồng nghiệp ở sát nút giúp tôi ấn nút lầu ba mà tôi lại tự với tay ấn nút.

Ở Đài Loan, thì đây là một việc rất tự nhiên, mọi người cho rằng nhờ người khác giúp ấn nút là làm phiền; lý đương nhiên bản thân tự làm lấy, sẽ biết nó ở chỗ nào, nhưng những người ở đây cảm thấy giúp người khác đưa một chai tương ớt trên bàn ăn, giúp người khác ấn nút trong thang máy hay mở cửa giùm người khác là một thái độ lịch sự. Không nhờ người khác giúp đỡ, mà tự mình "với tay" tự làm lấy là một thái độ không lịch sự. Chỉ trách tôi nhất thời chưa thích nghi kịp với thói quen ở đây mà dẫn tới sự hiểu lầm của đồng nghiệp.

Do mẹ bạn cảm khái nói với tôi, con cái người ta khi được cha mẹ lái xe đưa đón đều nói "cảm ơn ba! cảm ơn mẹ!", còn bạn thì không nói nửa lời, giống như cha mẹ bạn mắc nợ bạn vậy, nên nhờ tôi kể câu chuyện trên cho bạn nghe.

Phép lịch sự không những đòi hỏi một sự biểu "thành thật bên trong, hình thức bên ngoài", mà còn cần trở thành một phản ứng đương nhiên. Một quốc gia càng văn minh tiến bộ thì càng cần chú trọng đến phép lịch sự, vì nó biểu hiện sự tôn trọng, lượng thứ và bao dung, không có những điều này, xã hội không thể hài hoà, con người không thể hoà thuận, dân tộc sẽ khó đoàn kết.

Từ "kỷ sở bất dục, vật thi ư nhân" đến "kỷ sở dục, thi ư nhân"! Đó chính là tinh thần chân chính của phép lịch sự!

Có những bà trẻ chưa kết hôn, đặt đứa trẻ sơ sinh đang khóc lóc sang một bên, sau đó chạy đi tiếp khách, họ làm tổn hại bản thân, làm tổn hại đứa trẻ, cắt đứt tương lai, thậm chí cuối cùng bị nhiễm HIV.

Dục vọng

Chiều ngày hôm nay cha nghe thấy tiếng la mắng giận dữ của mẹ con, cha vội đi đến, hoá ra là vì con treo một tấm áp-phích lớn có hình một phụ nữ khoả thân ở trên cửa.

Thú thật, cha phải công nhận là bức ảnh rất đẹp, không có vẻ gì là dung tục, vốn tính đỡ lời cho con, nhưng thấy mẹ con đang tức giận đùng đùng, nên cha không tiện nói gì nhiều, mà chỉ bảo con gỡ tấm áp-phích xuống ngay lập tức. Như thế đã là giúp con rồi đây, vì theo như ý mẹ con thì phải xé nát nó ra.

Khi mẹ đã bình tĩnh trở lại, cha mới nói ý kiến riêng của mình: con nó đã gần mười bảy tuổi, treo tấm áp-phích có hình phụ nữ khoả thân thì đã sao, mà đây không phải là một bức ảnh đồi trụy!

"Chính vì nó đã lớn, lửa đã chẳng còn nhỏ, lại để nó treo một bức tranh như thế này, chẳng khác gì đổ dầu vào lửa!". Mẹ con trả lời.

Lẽ nào lời của mẹ con không có lý?

Rất nhiều phụ huynh cũng giống như chúng tôi, có những cách nhìn khác nhau về tuổi dậy thì của con mình, có người cho rằng đây là hiện tượng sinh lý tự nhiên nên để mặc ý phát triển; có người cho rằng tuổi trẻ kém hiểu biết, để phòng nước xối lờ thành nạn lụt, cần sớm khai thông. Có người mặc kệ, có người cấm đoán, trong số họ không có ai sai cả, nhưng cũng có thể tất cả đều sai!

Hãy nhớ lại con mèo vàng mà chúng ta nuôi trước đây? Để nó không đi ra ngoài, chúng ta đã làm các song cửa sổ rất kín, nửa đêm khi nó rên rỉ, chúng ta đã chụp lên đầu nó một chiếc bít tất, chúng ta muốn nó là một con mèo ngoan, nhưng lại coi nhẹ nhu cầu sinh lý của nó, đến một ngày nó lao ra ngoài đường, và đã bị con chó nhà đối diện cắn chết do nó không biết cách né tránh. Đây rõ ràng là một vấn đề do sự cấm đoán quá mức gây ra.

Nhìn ở góc độ khác, con có nghe thấy bản báo cáo của người con gái ở trên truyền hình đó không? Một đứa trẻ mười sáu, mười bảy tuổi, trốn nhà, hút ma túy, mại dâm. Có những bà trẻ chưa kết hôn, đặt đứa trẻ sơ sinh đang khóc lóc sang một bên, sau đó chạy đi tiếp khách, họ làm tổn hại bản thân, làm tổn hại đứa trẻ, cắt đứt tương lai, thậm chí cuối cùng bị nhiễm HIV. Hãy nghĩ xem, nếu ngay từ ban đầu, họ có những phụ huynh biết ngăn chặn sự việc từ lúc mới bắt đầu phát sinh, thì có đến nông nổi như ngày hôm nay không?

Dục vọng, đây là một sự thật mà không ai có thể phủ nhận được, vì không ăn thì không thể duy trì mạng sống, không "sắc" (chỉ chuyện nam nữ) thì không thể tiếp diễn mạng sống, đây là bản năng của tuyệt đại đa số sinh vật ở trên thế gian này. Vấn đề là, con người cũng là một loài sinh vật, nhưng là loài tối cao nhất của vạn vật, chúng ta không ăn sống nuốt tươi, mà chú trọng đến phẩm chất của "ăn", và đương nhiên cũng phải chú trọng đến phẩm chất của "sắc". Người hiểu biết "ăn", thì thường đợi đến khi quả chín mùi trên cây mới hái xuống, người hiểu biết "sắc", phải chăng cũng cần phải có sự nhẫn

nại, giống như đợi đến khi quả chín, hãy đợi đến khi bản thân mình phát triển đến giai đoạn thành thực nhất?

Hãy nhớ lại mấy ngày trước đây, cha dẫn con ra vườn ngắm cây hoa dục mới vừa nảy mầm, cha chỉ những mầm non màu đỏ sẫm, lá cuộn kín, hình dạng như đầu cây bút chì, nói: "Những cái cây này đều sẽ nở hoa!" Rồi quay người chỉ những cây mới nhú đầu, những phiến lá nhỏ mở rộng, giống như đang vẫy tay đón gió xuân, nói: "Những cây này, nhìn thì nảy mầm rất sớm, nhưng bảo đảm sẽ không nở hoa!"

Ban đầu con không hiểu. Đến lúc cha lật mở phiến lá của hai loại, thì con mới kinh ngạc phát hiện, cây hoa mà lá sớm mở rộng hoàn toàn không có vết tích gì của nụ hoa. Còn cây hoa có lá ôm kín thì có nụ hoa nhỏ nhỏ xinh xinh, phiến lá của nó không mở ra, không phải là vì nó phát triển không tốt, mà là để bảo vệ cho bông hoa quý giá! Như thế, con nên nhẫn nại, đừng sớm đưa tay ra vẫy gọi xuân tình!

Người phương Tây có câu ngạn ngữ: "Ái tình giống như lửa lò, đóng càng kín, đốt càng vượng". Giới y học còn phát triển những người luôn nghĩ tới sắc dục, thường có xung động tiềm tàng trong người từ sáng đến tối, dẫn tới sự biểu hiện tính dục yếu mà ngăn ngại. Nếu con treo những áp phích tranh ảnh phụ nữ loã thể ở khắp nơi, để những tạp chí đồi trụy ở trong cặp sách, thì không những có hại, mà còn khiến tư tưởng của con dễ bị hỗn loạn mất tập trung, ảnh hưởng tới việc học, thậm chí làm suy yếu cơ năng tinh dục của con?

Mẹ của con bảo con đừng "đổ dầu vào lửa", cha thì thêm vào lời của mẹ con vài chú giải này. Cha không chủ trương cấm đoán, cũng không chủ trương mặc kệ, mà chủ trương khai thông. Bước khai thông đầu tiên, là mong con biết tự kiềm chế, giống như cây hoa thục dục tiềm tàng hàm súc đó, sẽ nở ra một bông hoa tươi đẹp ở tương lai!

Khi người ta xây xong toà nhà năm tầng lầu, thì có thể con vẫn còn chưa cay xong móng nhà của con. Nếu vì ước ao thêm muốn, ngưỡng mộ thành tích xây toà nhà năm tầng lầu của người ta đó, hay bị tiếng pháo khánh thành của người ta làm cho lòng dạ con rối bời, bứt bối... thì e con không đủ tư cách để xây toà nhà năm mươi tầng!

Đừng lưu tâm

Không biết con có chú ý hay không, chứ mỗi lần con luyện đàn, cha rất ít khi ngồi bên cạnh con, thậm chí có thể nói là cha cố ý tránh đi. Rõ ràng khi có cha bên cạnh, con sẽ dốc hết sức để đánh đàn, tại sao cha lại tránh đi như vậy?

Câu trả lời là: tại vì con dốc hết sức đánh đàn!

Cha phát hiện là khi cha ở phòng khác, con sẽ luyện tập lặp đi lặp lại từng ô nhịp một, mãi giữa những chỗ tinh tế, nhưng chỉ cần cha tiến lại gần con, thì con sẽ lập tức tăng nhanh tốc độ và sức lực đánh đàn, đánh những đoạn nhạc hoa lệ, vấn đề là phía sau tiếng đàn làm xúc động lòng người đó, phải chăng chỉ là một nội dung khiếm khuyết và kỹ xảo bề nổi?

Điều này khiến cha nhớ lại khi còn học cấp hai, cha tham gia cuộc thi vẽ tả thực ở công viên, khi có người vây xung quanh cha nhìn ngắm, cha cũng có tật xử lý nóng vội, để giành được sự tán thưởng của mọi người, cha đã cố gắng vẽ bề mặt tranh thật đẹp, hậu quả là đã tô vẽ lúc không được tô vẽ, đã vẽ tiền cảnh khi phải vẽ bối cảnh, đồng thời luôn dòm chừng bạn vẽ bên cạnh, khiến cho tác phẩm hoàn thành bị thất bại.

Dần dần cha hiểu ra, không nên lưu tâm những người vây xung quanh dòm ngó, nếu họ không phải trong nghề thì những xét nét bình phẩm của họ không có giá trị; cho dù những lời bình phẩm của họ có ý thì cũng chỉ có giá trị tham khảo, tóm lại người vẽ là tôi, chứ không phải là họ!

Điều này cũng khiến cha nhớ lại cái năm vừa mới tốt nghiệp đại học, trong vở kịch tốt nghiệp "Người Vũ Lăng", sau màn đầu, có một diễn viên cao hứng cầm bài bình luận vở kịch ở trên báo đọc lên. Nghe xong, nhà biên kịch Trương Hiểu Phong điễm đạm nói: "Hà tất phải để ý đến người khác viết bài bình luận đó có bản lĩnh bao nhiêu. Nếu người đó nói tốt thì đáng kể chúng ta vui sướng bao nhiêu? Nếu người đó nói xấu thì gây tổn hại cho chúng ta bao nhiêu cơ chứ?"

Lúc đó, cha vô cùng lấy làm ngạc nhiên một nữ văn sĩ mà bình thường rất khiêm tốn lại có thể nói ra những lời cuồng ngạo như vậy. Nhưng sau đó nghĩ lại, thì đây đúng là thái độ cần phải có của một nhà nghệ thuật.

Không thể phủ nhận là con người có tính quần thể, thấy người khác vỗ tay thì mình cũng vỗ tay theo, cho dù không biết đó là chuyện gì. Vấn đề là nếu chúng ta cứ nghe theo mọi người mọi lúc mọi nơi, thì còn có bản thân chúng ta nữa hay không?

Cho dù là bản thân mình, thì cũng không nên hoàn toàn nghe theo bản thân mình! Câu này nghe có vẻ mâu thuẫn, kỳ thực lại rất có lý. Vì chúng ta ai cũng có nhược điễm bẩm sinh, ví dụ như không có tinh thần kiên nhẫn, lè mè, lười nhác. Khi chúng ta muốn bắt đầu làm một chuyện nào đó thì cái "bản thân thích lè mè" của chúng ta lên tiếng: "Vội gì! Ngày mai làm cũng không muộn!". Khi chúng ta vẽ một

bức tranh, rõ ràng chúng ta biết màu sắc cần tiên hành chậm rãi phủ từng lớp một, nhưng cái "bản thân thiếu kiên nhẫn, vội cho xong chuyện" lại thúc hối: "Nhanh lên! Nhiều màu lên một chút, chẳng lẽ không đẹp hay sao?" Vấn đề là: sự việc có thể kéo dài từng ngày! Màu sắc bức tranh cuối cùng trở nên quá sậm. Sai lầm này, thực tế có thể tránh được ngay từ ban đầu, vì nhược điểm bẩm sinh này sẽ phá vỡ kế hoạch ban đầu của chúng ta, dẫn chúng ta đến thất bại.

Nhớ lại khi cha còn học lớp mười một, mỗi lần làm văn đều đầu voi đuôi chuột, viết không đến ba trăm chữ là đã kết thúc, do đó thành tích kém. Một bạn cùng lớp họ Ngô ngồi ở phía sau cha lại luôn luôn đạt điểm cao. Một lần nọ cha lấy bài văn của cậu ta xem kỹ qua một lượt, mới phát hiện ngoài đoạn văn phá đề, chính diện, phản diện ra, còn có kết luận tổng hợp. "Thật là mệt!" Tôi thầm nghĩ.

Nhưng sau đó cha thử hạ quyết tâm, vừa viết, vừa nhắc nhở bản thân mình "Đừng vội", và kết quả là bài viết có thành tích vượt hẳn lên.

Khi cha cầm bài văn được phát trở lại, nhìn thấy điểm "A" cùng những lời phê bình tốt đẹp, cha thầm nghĩ: hoá ra điểm cao không khó, chỉ cần đừng vội vã mà thôi!

Đúng! Đừng vội vã - Đừng vội biểu hiện bản thân mình trước mọi người, càng đừng vì nóng vội mà phá vỡ kế hoạch của bản thân mình! Nếu con muốn xây một toà nhà năm mươi tầng lầu, thì cần xây móng nhà cho toà nhà năm tầng trở lên; nếu con chỉ xây toà nhà năm tầng thì xây móng nhà cho toà nhà một tầng là được rồi.

Nhưng điều quan trọng nhất con cần phải nhớ là: khi người ta xây xong toà nhà năm tầng lầu, thì có thể con vẫn còn chưa cay xong móng nhà của con. Nếu vì ước ao thêm muốn, ngưỡng mộ thành tích xây toà nhà năm tầng lầu của người ta đó, hay bị tiếng pháo khánh thành của người ta làm cho lòng dạ con rối bời, bứt bối... thì e con không đủ tư cách để xây toà nhà năm mươi tầng!

"Nếu mọi lúc mọi nơi đều lưu tâm để ý mọi người thì còn đâu bản thân mình nữa?

Nếu không thể khắc phục nhược điểm bẩm sinh của bản thân thì làm sao chiến thắng người khác?"

Con hãy suy nghĩ cho kỹ!

Cha nhớ lại nhất là sau khi được tuyển chọn là người chủ trì buổi lễ chào mừng nhân ngày quốc khánh ở cung thể thao, trọn một tháng hơn cha ăn cơm không thấy ngon.

Nhưng buổi tối ngày hôm đó, khi cha bước lên bục, tay chân cha lạnh băng, trước mặt cha là các máy quay truyền hình và hội trường đông nghịt người, đột nhiên nỗi sợ hãi của cha biến mất...

Kiên cường dưới sức ép

Hôm nay con quay về nhà muộn vì phải luyện tập diễn thuyết ở trường học, vẻ mặt đói mệt ngò vào bàn ăn nhưng thấy con không ăn miếng cơm nào. Đêm khuya, cha bước sang phòng con, cha thấy con đang nằm trên giường suy tư điều gì đó, con nói là rất buồn ngủ nhưng ngủ không được, khi con nói, cha nghe thấy rõ tiếng kêu òng ọc trong bụng con. Khoảng một tiếng đồng hồ sau, con ra khỏi phòng định ăn bát mì, uống ly sữa, nhưng lại kêu bụng đau.

Cha bảo con nằm trên ghế bành, rồi đặt lên bụng con chiếc túi chườm nước nóng, lấy vài viên thuốc trị đau bao tử đưa cho con uống, sau đó cha đi ra. Không phải cha không lo lắng khi thấy con đau bụng, mà vì cha biết rằng, con đau bụng là do sự căng thẳng của cuộc thi sáng nay gây ra, đó là hiện tượng mà mọi người đều có thể mắc phải.

Khi bằng tuổi con, cha cũng thường thay mặt nhà trường thi đấu, cha từng đoạt giải nhất cuộc thi diễn thuyết của thành phố Đài Bắc, rồi lại đoạt giải quán quân của toàn tỉnh. Vinh dự càng cao, sức ép tâm lý càng nặng các cuộc thi đều tiến hành vào mùa thu, chỉ cần cảm thấy mùa thu đến gần là tim cha tự nhiên đập mạnh. Khi cha nghe thấy đài phát thanh hay đài truyền hình vang lên những âm thanh vui mừng của buổi phát thưởng, cha cũng bất giác trở nên căng thẳng. Dường như cha sắp sửa bước lên bục diễn thuyết của cuộc thi vậy.

Cha nhớ lại nhất là sau khi được tuyển chọn là người chủ trì buổi lễ chào mừng nhân ngày quốc khánh ở cung thể thao, trọn một tháng hơn cha ăn cơm không thấy ngon, luôn cảm thấy như có sức ép nào đó ở ngực, thậm chí cha còn muốn nôn mửa.

Nhưng buổi tối ngày hôm đó, khi cha bước lên bục, tay chân cha lạnh băng, trước mặt cha là các máy quay truyền hình và hội trường đông nghịt người, đột nhiên nỗi sợ hãi của cha biến mất, tất cả những căng thẳng và áp lực trước đây đều hoá thành niềm tin và dũng khí!

Nghe nói, lần đó cha rất là thành công. Ngay lập tức cha được công ty truyền hình tuyển mộ, bước vào hàng ngũ những người thiết kế tiết mục và lấy tin. Như thế, sức ép hơn một tháng đó là không đáng giá sao?

Kỳ thực, sức ép tồn tại ở khắp nơi, chỉ cần bạn có đòi hỏi ở bản thân mình, chỉ cần người khác trông mong ở bạn tự nhiên sẽ xuất hiện sức ép. Nỗi sợ hãi khi phải đối mặt với cuộc chiến đấu là điều mà khó ai tránh khỏi. Con có nhớ bộ phim "tin tức buổi tối" mà cha và con cùng xem không? Nhân vật nữ chính phải đối mặt với công tác thông tin căng thẳng, nặng nề, buổi sáng cô ấy đã khóc lóc một trận, nhưng cô ấy đã lau khô nước mắt và bước ra khỏi nhà.

Trước đây mỗi lần cha phải đọc tin tức buổi tối, buổi chiều cha nhất định không uống cà phê, vì cha thấy, tuy cha đã là phóng viên kỳ cựu, nhưng cha vẫn còn tật tim đập nhanh khi uống cà phê.

Sau đó, cha có tiếp đón một phóng viên kỳ cựu của đài truyền hình Mỹ đến thăm. Khi bắt tay ông ấy, cha phát hiện thấy tay ông ấy lạnh băng. Có lần, đi xem một ca sĩ trình diễn, cha ở hậu đài nhìn thấy cô ấy trước khi lên sân khấu hai lòng bàn tay đỏ mề hôi lạnh. Cô ấy liên tục hít thở rất sâu, chưa kể thân hình cô ấy hơi run rẩy.

Vì vậy, khi bạn thấy người chủ trì tiết mục trên sân khấu nói cười hoạt bát, hay phóng viên thoải mái báo cáo tin tức thì bạn biết họ cũng chịu sức ép tâm lý trước khi lên sân khấu. Vì họ không được sai lầm, mọi sai lầm đều phơi bày ra trước mắt ngàn trăm vạn con người. Hơn nữa, bạn đừng cho rằng người từng trải có tiếng tăm là có cuộc sống thoải mái, thực ra danh càng lớn thì gánh vác càng nặng. Họ gánh vác vinh dự của đời người bước lên sân khấu thì làm sao không thể thận trọng cho được?

Như thế, một học sinh vô danh như bạn so với họ, thì chút sức ép mà bạn gánh đỡ có đáng là gì? Chúng ta nên hoan nghênh tiếp nhận sức ép, vì sức ép sẽ kích thích tiềm năng của chúng ta, nó khiến chúng ta vượt qua chính mình.

Trong số các nhà khoa học cận đại, có một phái tân học thuyết đối với thuyết tiến hoá, họ phát hiện có rất nhiều sinh vật không phải tiến hoá dần dần mà là tiến hoá đột biến, mà những đột biến đó thường xảy ra dưới sự đột biến của áp lực môi trường.

Các tác phẩm vĩ đại càng trào lưu mới thường ra đời dưới áp lực, không có nỗi buồn khổ chiến tranh, e rằng sẽ không có chủ nghĩa Đa Đa. (Dadaism), cũng sẽ chẳng có bức tranh nổi tiếng Guernica (1937) của Picasso, và càng không có "Bình Hành Xa" của Đỗ Phủ. Thậm chí những người áp mầm đậu cũng phát hiện thấy, những hạt đậu càng bị ép sâu bên dưới thì mầm đậu mọc sẽ càng lớn.

Nhớ lại lần đầu tiên tôi đi may đo âu phục người thợ may nói vai trái của tôi cao hơn vai phải, tôi cười nói: "Đó là vì hồi còn học cấp ba tôi thường dùng vai phải để đeo cặp sách, vì vậy vai phải bị đè ép thấp xuống!". Người thợ may nói: "Ông nhầm rồi! Chắc chắn ông dùng vai trái để đeo cặp sách, không tin ông để ý người gánh hàng đi, bên vai thường gánh hàng của họ, cho dù không có gánh hàng ở trên, vẫn cao hơn phía vai kia!"

Đúng thế chứ! Sức ép tuy khó chịu, nhưng nó sẽ khiến chúng ta đứng vững vàng hơn, bước đi vững chắc hơn, đủ sức ép lớn hơn ở tương lai, đối mặt với những cuộc đấu trí kiên cường hơn. Nó kích thích, khơi dậy những sức mạnh cuộn cuộn không dứt từ bên trong cơ thể chúng ta, từ nơi thâm sâu trong tâm hồn đưa chúng ta đến khái hoàn môn của cuộc đời!

Ở Bắc Kinh, tôi hẹn người anh họ đi leo núi. Anh ấy liền móc ra một cuốn sổ tay, nói là cần tra xem chu kỳ sinh lý của bản thân rồi mới có thể quyết định đi hay không!

Chu kỳ sinh lý

Năm ngoái khi đến Bắc Kinh thăm người thân, một bữa nọ tôi đề nghị đi leo núi. Anh họ tôi là bác sĩ lại nói để xem xem chu kỳ sinh lý ngày hôm đó như thế nào cái đã, rồi móc ra một cuốn sổ tay lật lật đọc. Hoá ra người ta vận dụng lý luận nhịp điệu sinh học, cho rằng từ lúc sinh ra đã bước ngay vào chu kỳ sinh lý diễn ra không ngừng. Có lúc thể lực ở trạng thái tốt nhất, có lúc tinh thần ở trạng thái tốt nhất, có lúc hoạt động não sinh động nhất. Trong khoảng thời gian cao trào và thấp trào biến đổi đó, anh họ tôi muốn kiểm tra trước tình trạng lúc đó rồi mới quyết định có đi leo núi hay không.

Lúc đó tôi cười anh họ tôi mê tín, nhưng anh ấy nghiêm túc nói: "Con người vốn có lúc ở cao trào, lúc ở thấp trào, lúc thể lực tốt nên thiên về lao động, lúc đầu óc sáng suốt thì thiên về suy nghĩ, như thế mới phát huy hiệu suất công tác tốt nhất!"

Chúng ta không cần thiết quan tâm đến lý lẽ của anh ấy đúng hay không đúng, nhưng ít ra có một chuyện chúng ta cần suy nghĩ vận dụng, đó là: phối hợp công việc với tình trạng sinh lý.

Sáng hôm nay, tôi thấy bạn đang chơi trò chơi điện tử, khiến tôi nghĩ tới muốn kể câu chuyện này. Không phải tôi muốn gửi ngày sinh của bạn cho người bác họ để tính chu kỳ sinh lý, mà là muốn bạn ít nhất cần nhận biết tình trạng tinh thần trong ngày của mình.

Bạn thuộc loại người buổi sáng làm việc đạt hiệu suất cao nhất thì nên học các môn học đòi hỏi tinh thần tập trung cao và chính xác như số học, đánh đàn piano. Sao lại có thể vừa thức dậy để chạy ngay xuống tầng hầm tối lạnh, ngồi sỗm ở đó suốt một, hai tiếng đồng hồ để chơi trò chơi điện tử? Điều này giống như chiếu phim hoạt hoạ hay phim dạy nấu nướng trên truyền hình vào khoảng thời gian quý báu của buổi tối.

Đài truyền hình biết rằng vào khoảng bốn năm giờ chiều là thời gian trẻ tan học về nhà đợi ăn cơm, vì vậy mà chiếu phim hoạt hình. Hai, ba giờ chiều là thời gian kết thúc việc nhà của các bà nội trợ, vì thế chiếu phim dạy nấu ăn, chứ không chiếu những loại phim này vào thời gian bảy, tám giờ tối. Tại sao bạn lại không thể đánh giá tình trạng tinh thần của bản thân mình để chọn trọng điểm công tác?

Mấy năm trước phân loại các câu thơ, trong "Ba trăm bài thơ Đường", tôi đã phát hiện nhiều hiện tượng lý thú, như các câu thơ có liên quan đến mùa xuân, mùa thu có rất nhiều, còn các câu thơ liên quan đến mùa hè và mùa đông thì rất ít. Lúc đó tôi nghĩ: có phải vì mùa hè quá nóng, mùa đông quá lạnh không thích hợp cho việc sáng tác của các nhà thơ. Lúc này, họ làm gì?

Tôi tin rằng, các nhà thơ Đường biết nắm chắc thời điểm xuân, thu ôn hoà để sáng tác thơ, tất nhiên cũng biết giải sấu như thế nào vào mùa đông, mùa hè. Bạn cũng nắm vững đặc tính của các mùa chứ?

Mấy năm gần đây, tôi cũng học được không ít điều từ việc trồng rau. Như cây tiêu, cây cà chua có thời gian trưởng thành khá dài, vì vậy có thể chăm chút vun trồng nó ở trong nhà từ đầu xuân, đợi khi thời tiết ấm lên thì di chuyển nó ra bên ngoài. Mục đích là để tranh thủ chút ít thời gian. Hay như cây cải

bắp, cải trắng có khả năng chịu lạnh, thì vun trồng nó vào cuối thu, vì nó có thể mọc tốt cho đến mùa Đông rơi sương. Nhờ thế có thể tận dụng đất trồng. Bạn cũng hiểu được lý lẽ tranh thủ thời gian này chứ?

Nếu các nhà thơ Đường không sáng tác vào những ngày tháng tươi đẹp của mùa xuân, thu mà bỏ đi đánh cờ. Nếu tôi không đợi đến sau ngày lễ Mẹ mới xuống giống tiêu, cà chua mà lại bắt đầu trồng dưa chuột vào mùa thu, thì e rằng trong những trang sách của chúng ta sẽ không có những vần thơ Đường ưu mỹ và trên bàn ăn của chúng ta sẽ không có được các loại rau quả phong phú!

Phải chăng bạn cũng nên đặt ra thời gian biểu cho bản thân mình? Tranh thủ sớm một bước trước mọi người, ráng thêm một khắc hơn mọi người. Hơn nữa, nắm lấy thời điểm thích hợp nhất để làm công việc phù hợp nhất?

Trên chiến trường cuộc đời đánh nhanh không ngại dôi trá. Những người ban đầu biết gìn giữ thể lực, che giấu thực lực, đều là người chiến thắng sau cùng. Bạn có thể nói những người tham gia chạy Ma-ra-tông ban đầu họ nhường người khác vượt qua, sau đó đợi thể lực những người ở phía trước sút giảm mới dùng những bước chân khoẻ mạnh vượt mọi người là dôi trá hay sao?

Thời gian song hướng

Chiều nay, khi con đắc ý đưa bài viết được thầy giáo cho điểm "A+++", còn kèm theo lời phê "xuất sắc (Excellent)" cho cha xem, cha chỉ điểm nhiên mỉm cười nói: "Tuyệt vời! Nhưng vấn đề là lần sau con muốn có mấy dấu "+"? Kỳ thực cha thấy một cái "+" là đủ rồi".

Cha tin là câu trả lời của cha sẽ khiến con rất thất vọng, thậm chí buồn phiền, thế thì hãy lắng nghe lý lẽ của cha đây!

Khi bằng tuổi con, cha được đọc qua tác phẩm "Mười hai ngọn đèn dành cho thanh niên" của Hạ Cái Tôn, trong đó có một câu để lại ấn tượng rất sâu sắc cho cha. Ý nghĩa đại khái của câu ấy là thế này: "Khi bạn đọc làm một cuốn sách thì đừng cho rằng bạn chỉ đọc làm một cuốn sách, vì đồng thời, bạn đã đánh mất thời gian và cơ hội để đọc một cuốn sách tốt!"

Có lẽ con sẽ hỏi chuyện này có liên quan gì đến bài viết? Con không những không đọc làm một cuốn sách, trái lại còn đọc đúng một cuốn sách, con đã bỏ ra mười sáu tiếng đồng hồ để nghiên cứu viết ra một bài viết hoàn mỹ.

Nhưng vấn đề cũng chính nằm ở nơi đây! Khi con bỏ ra mười mấy tiếng đồng hồ để đọc một cuốn sách thì trong mười mấy tiếng đồng hồ đó con có thể học những môn khác hay không?

Điều mà Hạ Cái Tôn đã gợi ý cho cha không phải là đọc sách, mà còn là cách nhìn đối với thời gian. Thời gian không giống như đồ vật, đồ vật có thể có được từ bên ngoài, nhưng thời gian bất luận tìm cách gì đi nữa, mỗi giây phút của con cũng giống với mỗi giây phút của người khác, không thể mượn được mà cũng không thể níu giữ được.

Nói cách khác, chúng ta cần có cách nhìn "song hướng" về thời gian. Thế nào là "song hướng"? Để cha nêu ra một ví dụ:

Ví dụ cha và con, hai người tham gia tranh cử, có tất cả mười người bỏ phiếu, khi cha được bốn phiếu, con được sáu phiếu thì con đừng vội đắc ý cho rằng đã hơn cha hai phiếu. Vì lần tuyển cử sau chỉ cần có một người vốn ủng hộ con quay qua ủng hộ cha thì cha và con sẽ hoà nhau năm - năm. Có điều này là do số phiếu cố định, không bỏ cho con thì bỏ cho cha. Vậy thì ảnh hưởng do một phiếu này tạo thành chính là sự sai biệt song hướng "một phía giảm một phiếu, một phía thêm một phiếu".

Cũng như thế, thời gian cũng cố định, không dùng ở nơi đây thì dùng ở nơi kia. Khi dùng ở nơi đây thì không thể dùng ở nơi kia. Bây giờ cha xin hỏi, khi ngồi bạn học khác của con chỉ bỏ ra năm tiếng đồng hồ để hoàn thành bài viết và cũng đạt được điểm "A", có phải người đó có thể dùng mười một tiếng đồng hồ nhiều hơn con đó để học môn khác hay chuẩn bị bài thi? Còn con, vì quá chuyên chú vào bài viết này mà bỏ không quan tâm đến các khoa mục khác?

Con có nhớ khi con còn học cấp hai, có lần con đã viết báo cáo khoa học đến tận đêm khuya, và con đã chẳng có tinh thần để chuẩn bị cho buổi thi ngày hôm sau. Sáng hôm sau con lại không thể dậy sớm để học bài được, hậu quả là con không dám đi học hôm đó?

Như thế, báo cáo khoa học đó của con cho dù có được điểm "A+++" đi nữa thì có giá trị gì không? Bài viết hôm nay của con được điểm tốt, nhưng lần sau con có được thầy giáo miễn cho viết nữa hay không? Hay thử so xem, bài viết của con tuy rất tốt nhưng chẳng lẽ thầy giáo lại cho những bài viết kia của các bạn con điểm "B" để chứng tỏ cái "rất tốt" đó của con ư?

Làm rồi! Bất luận con có vượt tiêu chuẩn bao nhiêu chẳng nữa, thì các bạn con chỉ cần đạt tiêu chuẩn là vẫn có thể có được điểm số cần đó. Bất luận lần này con có biểu hiện giỏi mấy đi chẳng nữa, nhưng lần sau nếu biểu hiện kém thì con vẫn rớt như thường. Cuộc đời con người là một chuỗi thử thách liên tục, nếu ở vòng loại con vượt lên chạy hàng đầu, nhưng ở vòng bán kết con chạy kém thì con vẫn bị loại như thường. Như thế, thì sự bức vượt ở vòng loại đó há không lợi bất cận hại hay sao? Chỉ bằng giữ gìn thể lực chỉ cần đủ điểm qua vòng loại vào vòng bán kết, sau đó mới dốc toàn lực cho vòng chung kết!

Có người bạn nói với cha, khi tham gia vào ban huấn luyện của chính phủ, ông ấy rất biết cách chinh lý sắp xếp nội vụ, nhưng mấy ngày đầu cố ý làm không thật hoàn mỹ, càng về sau mới tăng sức lên. Ông ấy luôn được người phụ trách khen thưởng và đạt được điểm đánh giá rất cao, vì tất cả những người hướng dẫn đều đánh giá cao những học viên tiến bộ dần dần, chứ không phải là những học viên ban đầu thì tốt, sau đó lại giảm thấp hay không tốt hơn lên.

Nói thật ra, hành xử của người bạn cha như vậy là dối trá, không đáng được bắt chước. Nhưng con cũng cần phải biết, là trên chiến trường cuộc đời, đánh nhau không ngại dối trá. Những người ban đầu biết gìn giữ thể lực, che giấu thực lực, đều là người chiến thắng sau cùng. Bạn có thể nói những người tham gia chạy Ma-ra-tông ban đầu họ nhường người khác vượt qua, sau đó đợi thể lực những người ở phía trước sút giảm mới dùng những bước chân khoẻ mạnh vượt mọi người là dối trá hay sao?

Các tuyển thủ thể lực như nhau, các kỳ thủ thực lực như nhau, do họ biết phân phối thể lực và thời gian hay không mà phân cao thấp. Trong tình huống thực lực như nhau, thời gian như nhau, thì kế hoạch ban đầu này há không phải là mấu chốt để dẫn đến chiến thắng hay sao?

Có người từng hỏi Khổng Tử: "Có nên lấy đức báo oán hay không?"

Khổng Tử trả lời: "Thế thì người lấy gì để báo đức? Vì vậy lấy chính trực báo oán, sau đó mới có thể lấy đức báo đức!"

Hôm nay nếu con hỏi cha "Dùng toàn bộ thời gian để viết một bài viết đạt điểm A+++" thì như thế nào?"

Cha sẽ trả lời: "Thế thì con dùng thời gian gì để học những môn học khác? Vì vậy có được điểm "A" hay "A+" là được rồi, sau đó con mới có thể dùng thời gian còn lại để học tập những khoa mục khác!"

Hai câu trả lời không tương quan nhau, nhưng về ý nghĩa lại tương đồng.

Reasonable! Vừa phải! Hợp lý!

Chỉ khi con có kế hoạch hợp lý thì con mới thu được kết quả hợp lý.

Cha đưa ra những ý kiến trên đây là để giúp con phát triển đồng đều các mặt, các môn học!

Có một người bạn mắc chứng trầm uất nói với cha, khi ông ấy bắt buộc phải gọi điện thoại cho ai đó, lại thường mong người đó không có nhà, ông ấy bắt buộc phải đối mặt với vấn đề, nhưng ông ấy lại không dám đối mặt với vấn đề. Ông ấy suốt ngày nằm ở trên giường, đắp chăn che đầu nằm co người lại.

Đối mặt với cuộc chiến

Sáng hôm nay con dậy rất sớm nhưng chậm chạp, rề rà không chịu đi ra khỏi giường, đến khi cha đến xem có chuyện gì thì thấy con đang ngồi sững sờ, ngo ngẩn ở mép giường.

Khi gặp tình huống khẩn cấp, con sững người ra cả lúc, đó là tật của con. Cha luôn nhớ đến chuyện hai năm trước, khi mẹ con nửa đêm phát bệnh khẩn cấp, cha kêu con tỉnh dậy, con cũng đứng ngẩn người ra đó, cho đến khi xe cấp cứu chạy đến cổng, con mới tỉnh táo hẳn.

Gần đây cha có nói đến vấn đề này với phụ huynh của bạn học con. Bà ấy cũng đồng cảm như vậy, rồi nói: bà đã phát hiện, từ sự quan sát qua nhiều năm, đứa trẻ lớn mười mấy tuổi của bà cũng thường dùng cách thức này để thả lỏng bản thân. Áp lực trường học và xã hội hiện đại quá lớn, đứa trẻ chịu không nổi, không thể không dùng phương pháp này để đầu óc được thoải mái, khiến cơ thể được thả lỏng tạm thời.

Cha đồng ý với cách nhìn nhận của bà ấy, nhưng theo cha nên nói như thế này thì chính xác hơn: một đứa trẻ trước đây mọi chuyện đều do cha mẹ sắp đặt, khi hoàn toàn phải đối mặt với chính mình thì luôn có biểu hiện như vậy. Nói thẳng ra đó là trốn tránh, nhưng may là sau khi tạm thời trốn tránh, phần lớn đều có thể tự đứng dậy, đối mặt với vấn đề trước mắt.

Nhưng nếu một người trẻ tuổi liên tục trốn tránh, hay thường dùng cách thức ngẩn như này để đối mặt với vấn đề, để người khác giải quyết, hay để sự việc trôi qua tự nhiên, làm như không liên quan gì đến bản thân mình, thì như thế nào? Cha có thể nói với con, loại người này rất nhiều! Thậm chí người trưởng thành, đã bước vào xã hội lâu năm, cũng thường có biểu hiện như vậy - Đó chính là chứng uể oải và trầm uất.

Có một người bạn mắc chứng trầm uất nói với cha, khi ông ấy bắt buộc phải gọi điện thoại cho ai đó, lại thường mong người đó không có nhà, ông ấy bắt buộc phải đối mặt với vấn đề, nhưng ông ấy lại không dám đối mặt với vấn đề. Ông ấy suốt ngày nằm ở trên giường, đắp chăn che đầu nằm co người lại.

Cái chần đó là gì?

Chính là cái mà con đã điều dùng để dẫu cái đầu của mình vào! Cũng chính là lòng ngực người mẹ đối với trẻ sơ sinh!

Khi chính đứa trẻ gặp khó khăn, chúng thường trốn vào lòng người mẹ. Khi chúng ta trưởng thành, tuy biết người mẹ không thể giải quyết mọi vấn đề cho chúng ta, nhưng tự trong đáy lòng chúng ta vẫn tồn tại suy nghĩ trốn tránh và tìm kiếm sự an ủi. Vì nó là phản ứng nguyên thủy nhất, cũng là hữu hiệu nhất trong ký ức tuổi thơ chúng ta.

Chính vì vậy mà người trưởng thành thường kêu lên "Mẹ ơi!". Rất nhiều thanh niên to con lớn xác, thậm chí nhiều người trung niên tóc đã lốm đốm bạc, vẫn nấp vào lòng mẹ khóc lóc.

Vấn đề là, nếu mẹ không còn nữa thì làm sao đây?

Họ sẽ dùng khăn che đầu, hay ngẩn ngơ nấp vào góc xó xỉnh vào đó!

Vì vậy khi cha thấy con có thói quen sững sờ, ngẩn ngơ, thì cha có suy nghĩ: điều đó rất tự nhiên! Mọi người trẻ tuổi trong quá trình trưởng thành đều có thái độ như vậy, họ tích tồn sức mạnh cho cuộc chiến đấu sau này. Một suy nghĩ khác là: đây là những thời khắc rất quan trọng, chúng ta cần dạy cho họ giảm thiểu như thế nào thái độ, cách nghĩ trốn tránh, bước ngay vào thực tế, vì cái ghế giới đầy cạnh tranh này không chừa một ai cả.

Nhớ lúc nhỏ khi con chơi đùa, con thường hay nói Play opssum không? Ý nghĩa là giả chết, vì con chồn khi gặp kẻ thù mạnh hơn mình thường giả chết để trốn tránh.

Có lẽ con cũng đã nhìn thấy rất nhiều côn trùng, khi bị người ta bắt, liền lập tức ngửa mặt ngã lăn ra, không nhúc nhích cử động.

Có lẽ con cũng đã đọc qua câu chuyện ngụ ngôn hai người gặp gấu, người không thể chạy thoát được giả chết nằm trên đất, nên tránh được không bị gấu tấn công.

Con cảm thấy hành động giả chết này rất thông minh phải không? Cha có thể khẳng định với con rằng, điều này không những không thông minh mà còn rất nguy hiểm, vì nó đã dùng phương cách chối bỏ để đối mặt với khó khăn, từ bỏ cơ hội đối kháng.

Hằng năm, trên các xa lộ cao tốc của nước Mỹ có không biết bao nhiêu là hươu con bị xe đụng chết. Trên các con đường thông thường, mèo và chim bồ câu cũng thường bị xe nghiền nát. Con biết tại sao không? Vì ban đêm khi chúng nhìn thấy ánh đèn rất sáng của xe hơi, chúng thường ngẩn ngơ đứng nguyên tại chỗ, không biết né tránh. Vì vậy cho dù chúng có những cặp giò dài chạy rất nhanh, sức bật rất tốt hay năng lực phi hành rất cao, chúng vẫn gặp số mạng bi thảm.

Từ đây có thể thấy, không phải bất cứ tình huống nào cũng cho phép con có thái độ né tránh do dự, bất luận con mạnh bao nhiêu, khi đối mặt với tình huống khẩn cấp, đều cần phải võ trang ngay lập tức, phản ứng ngay lập tức, chủ động xuất kích!

Vào thời điểm khốn khó nhất, không có thời gian để khóc lóc; vào thời điểm nguy cấp nhất, không có thời gian để chần chừ.

Trong những năm tháng tương lai, cha mong rằng mỗi khi con phân vân do dự, không biết phải làm thế nào khi đối mặt với áp lực, thì nghĩ ngay đến lời nói này, nhìn thẳng vào thực tế của bản thân mình, sẵn sàng đối mặt với cuộc chiến!

Trên thế gian này, không phải người được yêu nhiều là biết yêu thương người khác, mà chính người yêu người khác nhiều, mới yêu thương sâu sắc!

Thắp lên một ngọn đèn

Đêm nay, cha thắp sáng ngọn đèn cửa cho con, vì trời thật sự đã tối lắm rồi!

Cha biết ngọn đèn nhỏ nhỏ đó không thể chiếu sáng con đường tối con đi, nhưng cha không thể không thắp sáng nó lên, để báo với con rằng trong nhà đang có nhiều trái tim thắp thỏm hồi hộp lo âu.

Đúng thế! Nhiều trái tim đang thắp thỏm, mọi người làm ra vẻ như không có chuyện gì xảy ra, bình an vô sự, xem ti-vi, ngồi tán chuyện, nhưng tai mọi người đều ngóng về phía cửa, mắt mọi người đều liếc về phía cửa.

Cho đến khi tiếng bước chân con vang lên ở bậc cửa, những trái tim thắp thỏm lo âu đó mới lắng yên trở lại.

Con nói khi con gọi điện thoại thì trong nhà không có ai, vì đoàn ca kịch đang đợi con đệm nhạc. Vì vậy con không thể gọi điện thoại tiếp về nhà được. Luyện tập xong con liền vội vã lên xe về nhà, nghĩ rằng không lâu sau sẽ trở về nhà ngay.

Những lời nói này của con nghe ra rất có lý. Nhưng vấn đề là, con có nghĩ đến nỗi thắp thỏm lo âu của người thân trong nhà hay không? Không phải là chỉ thắp thỏm lo âu một chút mà luôn thắp thỏm lo âu suốt khoảng thời gian con vắng mặt? Chẳng lẽ nỗi thắp thỏm lo âu này không đáng để con gọi điện thoại về nhà nhiều lần sao?

Kỳ thực thì cha không nên trách con, vì đó là tật mà nhiều người trẻ tuổi mắc phải. Họ chỉ biết vui cho bản thân mình mà không biết nghĩ tới nỗi lo âu của cha mẹ: "Kỷ sở bất dục, vật thi ư nhân", đối với con trẻ mà nói, họ vẫn chưa làm cha mẹ, đương nhiên không thể có cái gọi là "kỷ sở bất dục", càng khó tránh khỏi gây cho cha mẹ những mối bận tâm lo âu như vậy.

Cha nhớ lại hồi bằng tuổi con, mỗi lần đọc câu "Thân thế này là của cha mẹ, không dám làm hư hỏng" hay "Cha mẹ còn thì không rời xa, đi đâu phải có hướng" trong sách Hiếu Kinh và Luận Ngữ, cha thường cho rằng Khổng Tử nói có hơi quá vì cha mẹ là cha mẹ, con cái là con cái, mọi người đều là những cá thể độc lập, đương nhiên đều có quyền riêng.

Nhưng hôm nay khi đọc lại hai câu này, cha cảm thấy khác đi và tin chắc: khi Khổng Tử nói câu này, thì ngài tất đã có con, vì chỉ khi bản thân đã trải qua nỗi đau khổ khi con cái bị tai họa, hay nỗi thắp thỏm lo âu khi con cái đi ra bên ngoài, mới có thể nói ra được những câu như vậy.

Tại sao con cái thường yêu cha mẹ không bằng cha mẹ yêu thương con cái? Vì sự hi sinh và công hiến của con cái đối với cha mẹ còn xa mới bằng cha mẹ đối với con cái. Con hãy nhớ câu chuyện "Thắp lên ngọn đèn lòng" mà cha sẽ kể cho con nghe đây.

Có một bà chủ nhà vốn thờ ơ lãnh đạm với hàng xóm, đột nhiên nghe thấy tiếng kêu khóc của đứa trẻ nhà hàng xóm. Đồng thời nhìn thấy khói dày đặc từ nhà hàng xóm tỏa ra. Khi bà lao vào nhà hàng xóm

bông đưa trẻ lên, ngọn lửa không biết tại sao bùng lên, khiến bà ấy như bị lọt vào hồ lửa. Từ đó, bà lại đặc biệt quan tâm đến đứa trẻ mà bà đã cứu nó. Khi có người hỏi bà tại sao như vậy, bà trả lời: "Vì tôi xem mất mạng vì đứa trẻ này!"

Nói thẳng ra, nếu bà ấy ban đầu biết ngọn lửa sẽ bùng lớn lên, e rằng bà ấy chẳng dám xông vào cứu đứa trẻ. Nhưng bà ấy bất chấp nguy hiểm, hy sinh lao vào lửa cứu đứa trẻ, điều này đã làm nảy sinh tình yêu thương với đứa trẻ.

Với lý lẽ như vậy, cha mẹ nào lại chẳng có sự hy sinh và công hiến to lớn cho con cái? Mà con cái có mấy ai báo đáp công ơn to lớn của cha mẹ lúc còn trẻ nhỏ? Đương nhiên, những người công hiến càng nhiều, càng phải bỏ ra nhiều yêu thương!

Vì vậy, trên thế gian này, không phải người được yêu nhiều là biết yêu thương người khác, mà chính người yêu người khác nhiều, mới yêu thương sâu sắc! Cho đến một ngày:

Khi con trở thành cha mẹ, con mới hiểu tình yêu thương của cha mẹ là vĩ đại như thế nào.

Vì vậy, đêm nay cha thắp lên ngọn đèn này là mong rằng khi con quay về nhà trong bóng đêm tối đen và trong cơn gió bắc lạnh buốt, từ xa con có thể nhìn thấy ngọn đèn trước cửa nhà. Con có dám nói là khi con nhìn thấy quầng sáng vàng vàng trước cửa nhà, từ trong đáy lòng con không toả lên một tình cảm ấm lòng con?

Cha tin rằng, một ngày nào đó, khi con sống một mình, lúc con đi trên con đường tối như hôm nay, bước đến bậc thềm nhà mình, con sẽ nhớ lại ngọn đèn hôm nay của cha.

Sau này khi con kết hôn, lục trở về trong đêm khuya lạnh lẽo, nhìn thấy ngọn đèn cửa đang sáng, con sẽ vui sướng thốt lên: Nhìn xem! Vợ mình thắp đèn cho mình, cô ấy đang đợi mình!

Sau này khi con có con, lúc con của con trở về nhà đêm khuya, con sẽ thắp lên ngọn đèn cửa cho con của con!

Sau cùng con sẽ thể nghiệm sâu điều này:

Ở sau mỗi ngọn đèn cửa đều có một trái tim, thậm chí nhiều trái tim đang thấp thỏm lo âu!

Trong những buổi luyện tập kịch nói, một nữ diễn viên bật cười do học thuộc sai lời vở diễn. Từ đây về sau, mỗi lần diễn đến đoạn này, thường nhin không được mà bật cười, càng dạn dỏ bản thân không được cười thì càng dễ bật cười. Cho đến buổi diễn chính thức - cô ấy vẫn lúng túng không tự kiềm chế được bật cười lên, xem làm hỏng cả vở diễn nghiêm túc.

Không phải hát trò!

Tối hôm qua, khi cha kêu con luyện tập bài diễn thuyết thi đấu, lúc đầu con không chịu, sau đó miễn cưỡng ứng phó. Thái độ không nghiêm túc đã không luyện tập động tác lên bục diễn, khi kết thúc lại còn lè lưỡi ra khiến cha tức giận đập bàn. Con lại gào lên: "Con chỉ là học sinh, đang ôn tập bài vở!"

Khi con lao ra ngoài cửa, cha có thể nghe rõ tiếng bước chân nặng nề bực tức của con, lại còn nghe tiếng tây con đâm rầm rầm vào tường.

Thấy thái độ tồi tệ của con như vậy, cha muốn nổi cáu. Nhưng do có mẹ con đến khuyên nhủ "Nó chỉ là học sinh, ông đừng huấn luyện nó như với nhà diễn thuyết hay phóng viên chuyên nghiệp!" mới khiến cha nguôi giận, quyết định viết bức thư này cho con.

Hồi cha còn đi học, có lần cha tham gia vào buổi diễn kịch nói liên hợp giữa các trường, lúc luyện tập vở diễn, một bạn học nữ do học thuộc sai lời vở diễn. Đây là chuyện vốn rất bình thường, nhưng kỳ quá thay, từ đó về sau cứ mỗi lần cô ấy diễn đến đoạn này thì nhin không được mà bật cười, thậm chí khiến cho những diễn viên khác cũng bật cười theo.

Đạo diễn nổi nóng, ra lệnh cho cô ta không được cười nữa, nhưng cô ta nhin cười không nổi, cho đến buổi diễn chính thức, cô ấy tự dặn mình "quyết không cười", mọi người cũng không ngừng cảnh cáo cô ấy là không được cười, nhưng đến đoạn đó cô ấy vẫn bật cười lên.

Sau khi hạ màn, cô ấy ngồi một mình sau hậu đài khóc rầm rức, không ai biết phải an ủi cô ta như thế nào, chỉ vì một lần không thận trọng, cô ấy đã đem "cái cười" này xâm nhập vào trong tiềm thức, khiến cho toàn bộ vở diễn vốn nghiêm túc bị ảnh hưởng.

Đến bây giờ cha còn nhớ tiếng la giận dữ của đạo diễn: "Đừng cho rằng mình chỉ là diễn viên học sinh, mà cần biết rằng mình đang diễn một vở diễn thật sự, mọi người cũng đến xem một vở diễn thật sự, chứ không phải xem hát trò!"

Khi cha mới bước vào giới đưa tin, có một phóng viên kỳ cựu toà báo nói với cha: "Đừng thấy tôi hôm nay thành công như vậy mà không phải trải qua nhục nhã gian khổ. Nhớ lại khi tôi còn là phóng viên thực tập, đã từng bị làm nhục. Có lần tôi gửi lên một bản thảo, tay chủ biên coi xong, bảo tôi đem về viết lại. Hắn ta đưa tay làm như đưa bản thảo cho tôi, nhưng cố ý không đợi tôi nhận lấy, liền buông tay ra. Tập bản thảo lập tức rơi xuống gầm bàn của một nữ nhân viên, tôi phải bò trên mặt đất, nhặt bản thảo từ ở dưới chân cô ấy..."

Tôi kể thêm chuyện này cho anh nghe nữa!

Một lần, đài truyền hình Trung Ương, triệu tập các phóng viên truyền hình dự thi. Rất nhiều người không cách gì lọt qua được cửa ai phát tin, vì họ không thích ứng với các bài viết tin rỗng bay phượng

múa.

Khi đó tôi bất bình nói: "Để kịp thời gian, các phóng viên phải viết thẩu, viết ngoáy, ngay chủ biên kỳ cựu cũng phải mất một thời gian lâu mới thích ứng được, huống hồ những thanh niên vừa bước ra khỏi công trường này, chúng ta sao không in vài bản thảo đặc biệt rõ ràng đưa cho họ!"

Con biết giám đốc bộ phận tin tức trả lời ra sao không? Ông ấy nói:

"Đây là nơi dùng người, chúng không phải là nơi luyện người! Họ cần sớm được huấn luyện chuyên nghiệp ngay từ trong trường học, vào đây rồi, phải đối diện ngay với ngàn vạn khán giả, chẳng lẽ lại để họ diễn tập thử trước buổi phát tin mỗi ngày hay sao?"

Nghe xong ba câu chuyện trên đây, con có cảm tưởng như thế nào?

Thái độ chuyên nghiệp cần phải được hình thành ngay từ lúc nhỏ. Con có thể do năng lực kém mà làm sai, nhưng không được vì mình là học sinh mà làm qua loa đại khái. Nhất là thời đại ngày nay, không có ranh giới rõ ràng giữa xã hội và trường học. Những người ngoài xã hội thường quay trở lại trường học để học tập nâng cao trình độ tay nghề, còn những học sinh chưa tốt nghiệp thì làm việc thêm ngoài giờ học ngoài xã hội để kiếm thêm tiền chi phí học tập và tích lũy kinh nghiệm nghề nghiệp. Trước đây, nếu bạn là học sinh thì người ta có thể nhân nhượng, lượng thứ cho bạn. Nhưng ngày nay e rằng người ta đòi hỏi ở bạn cao hơn rất nhiều.

Hãy nhớ lời nói của viên giám đốc bộ phận tin tức "Đây là nơi dùng người, không phải nơi luyện người!". Hãy huấn luyện bản thân của bạn ngay từ bây giờ hơn nữa hãy huấn luyện một tài năng chuyên nghiệp và một thái độ chuyên nghiệp cho bản thân mình!

Một miếng cửa kiếng xe hơi đáng giá hai hào năm xu tiền kim loại!

Một miếng thịt người rỉ máu đáng giá một chiếc hoa tai!

Một mạng sống đáng giá một chiếc áo khoác thời trang!

Thu lại hào quang

Hơn ba mươi năm trước, khi tôi đeo đôi hoa tai loại kẹp ở dái tai đi ra khỏi nhà tôi nghe thấy mọi người nói: "Hay đấy! Đeo cái loại hoa tai này thì không sợ bị kéo rách lỗ tai!"

Tôi không hiểu, họ liền giải thích:

"Nhớ năm đó, ở Thượng Hải, có một số kẻ xấu đứng ở trên cầu, đợi xe người kéo theo triền dốc chạy nhanh xuống. Chúng liền đưa tay chụp lấy hoa tai của người phụ nữ quý phái ngồi trên xe, vì lúc đó mọi người đều đeo loại hoa tai xuyên lỗ tai. Vì vậy, hoa tai bị giật kéo một cái thì xé rách ngay nửa dái tai, khi người phu xe hãm dừng xe lại thì bọn xấu đã nhảy xuống bên cầu chạy mất!"

Khi tôi vừa mới đến Mỹ, bạn bè nói với tôi: "không nên để tiền ở trong xe, dù chỉ là những đồng tiền kim loại lẻ trị giá hai hào năm xu, nếu có kẻ trộm tiền sẽ đập nát cửa kiếng xe hơi của bạn!"

Tôi hỏi: chẳng lẽ chỉ vì mấy hào tiền mà bọn chúng lại đập nát cửa kiếng xe hơi rất đắt tiền hay sao?

Người bạn trả lời: "Nó cần gì biết đến điều ấy! Nhất là gặp phải những thiếu niên bất lương đang nóng nảy muốn có tiền chơi trò chơi điện tử, chỉ mong muốn sớm có tiền đồng kim loại, nào nghĩ đến bạn phải trả bao nhiêu tiền để thay cửa kiếng mới?"

Vào thời gian nghỉ hè năm ngoái, tôi nghe thấy một bản tin trên ti-vi khiến tôi giật mình kinh sợ: Ở trạm xe điện ngầm mà mỗi ngày thường đi, hai thiếu niên da đen đã bắn vỡ sọ một thanh niên chỉ nhằm cướp lấy chiếc áo khoác ngoài đẹp đẽ.

Cha không thể không kể ba câu chuyện có thật trên đây cho con nghe khi thấy con trên bàn ăn trách móc mẹ con đã lấy lại sợi dây chuyền vàng mà bà nội đã tặng cho con.

Có thể con sẽ nói: ở ngoài đường phố có rất nhiều người mặc những chiếc áo măng-tô bằng da lông chồn đắt giá huyênh hoang khoe khoang. Trong những tiệm ăn lớn, có rất nhiều người đeo những đồ trang sức quý giá. Tại sao lại không cho con đeo một sợi dây chuyền nhỏ như vậy?

Thế thì để cha nói cho con nghe, ở khách sạn sang trọng ở cạnh công viên trung tâm có rất nhiều phụ nữ đeo những viên kim cương mấy mươi ka-ra vào ra khách sạn; trong những quầy tủ kiếng sáng choáng có thể nhìn thấy đồ trang sức quý giá được bày la liệt; có thể nói những buổi tiệc long trọng hay những buổi gặp gỡ linh đình là những cuộc triển lãm lớn về đồ châu báu và trang phục nổi tiếng. Con muốn so sánh hoàn cảnh của con với họ ư? Nếu con có tài xế lái xe đưa con đến tận cổng, có cảnh vệ mang súng mở cửa xe cho con hay tiễn con lên xe, thì đương nhiên có thể được.

Vấn đề là: con chỉ là một cậu học sinh mỗi ngày phải đi bốn chuyến tàu điện ngầm và xe ta-xi! Cùng với một sợi dây chuyền vàng như vậy, nếu ở trong những hoàn cảnh mà cha kể ở trên thì chẳng đáng

mấy đồng tiền cả, nhưng nó nằm ở những nơi con phải đi qua, thì trong mắt một số người ở nơi đó, nó đáng giá mạng sống của con - giống như hai hào năm xu tiền kim loại, đôi hoa tai và chiếc áo khoác, đáng giá một cửa kiếng xe hơi, một miếng thịt người và một mạng sống quý giá!

Hãy nhớ, đừng bao giờ lấy giá trị thị trường để đánh giá một món đồ, mà cần lấy hoàn cảnh để tính toán nó, cũng như cũng một ly nước uống, nó sẽ có giá trị khác nhau tùy thuộc nó ở sa mạc hay bên bờ sông.

Để tránh họa thì điều quan trọng nhất là không gây họa! Không gây nên sự thêm muốn nơi người khác!

Mong con hãy nhớ kỹ lời cha nói, biết lúc nào nên cần thu lại hào quang!

Lão chủ khôn ranh nói: "Mỗi tháng tôi bỏ ra mấy vạn đồng, để yên cho y ngồi nhàn rồi vui vẻ, mãn nguyện, không dùng y mấy năm, do không theo kịp nhịp đập của xã hội, năng lực y sẽ sa sút, y sẽ không còn là nhân tài nữa. Đến lúc đó loại y đi không xài nữa! Tuy ai muốn mời y làm việc thì mời!"

"Chơi bời lêu lổng"

Hai ngày nay cha cứ bồn chồn suốt, vì mỗi khi cha bước vào phòng con, cha luôn thấy con đang căng thẳng bấm các phím máy vi tính, màn huỳnh quang máy vi tính hiện lên những hàng chữ mà cha nhìn không hiểu gì cả. Cha đoán là con đang ngấm ngấm làm trò gì đấy, nhưng tiếc là cha không rành về máy vi tính, vì vậy khi con nói là đang học trên máy, cha cũng chỉ gật đầu, cha quay đi mà trong lòng đầy nghi hoặc.

Hôm nay khi con đang sử dụng máy vi tính. Có điện thoại của bạn con gọi đến, con quay người chăm chú nói điện thoại, và đúng lúc đó con bị cha bắt quả tang.

Con đang chơi điện tử trên máy vi tính. Sau đó cha tìm kiếm kỹ hơn, thì phát hiện trong ngăn kéo của con có mười mấy cái đĩa trò chơi.

Khi cha cầm mấy chiếc đĩa vi tính trò chơi đó ra khỏi phòng con thì sắc mặt con đột ngột biến đổi. Con hoảng hốt chạy theo xin cha.

Này con ơi! Cha đau lòng biết bao khi thấy con hoảng hốt như vậy! Nhưng cha cũng không làm sao chịu nổi khi thấy con không ngủ đầy đủ vì bài học không học xong, bài làm chưa làm xong! Nếu con đồng ý chú ý các mặt học tập, giấc ngủ và thể dục thể thao thì cha làm sao có thể chuyên chế không cho phép con chơi trò chơi điện tử cơ chứ? Cho dù con có chơi một trăm trò, cha cũng không có ý kiến gì!

Đúng thế, theo con nói, bạn học con chỉ cho con mượn đĩa vi tính trò chơi trong mấy ngày thôi, nếu không luyện chơi thì sẽ không kịp. Vấn đề là nếu bạn cho con mượn mười mấy đĩa, và hạn định cho con ngày hôm sau phải trả thì chẳng lẽ suốt đêm con không ngủ hay sao?

Trên thế gian này có biết bao nhiêu là điều tốt đẹp! Trên truyền hình có những bộ phim hay mà con chưa xem hết, con có thể ghi lại. Nhưng có thời gian để xem hay không? Khi con nhìn tới trước mà vẫn còn không kịp, hướng gì con cứ nhìn ra phía sau, điều đó chỉ có thể khiến con té ngã mà thôi!

Không biết là con có phát hiện hay không, là gần đây cha rất ít khi quay phim, máy quay phim tuy đã lắp sẵn phim, nhưng chỉ trong những tình huống gặp cảnh hiếm có, cha mới bấm máy. Vì cha thấy những phim đã quay trước đó cha vẫn chưa coi hết, nhiều phim đã rửa xong, cha cũng chỉ liếc mắt xem qua; cha không có thời gian để lắp đặt máy, e rằng phải gác lại trăm năm sau để xem!

Hãy nghĩ xem! Trên thế gian này có biết bao nhiêu là sách tốt đáng để đọc, mấy đời người cũng không đọc hết. Vấn đề là nếu có nhà văn nào bỏ hết cuộc đời để đọc điều người khác viết, thì làm sao có thời gian để sáng tác?

Con chắc nhớ cha từng dẫn con đến nhà một người bạn của cha vốn rất yêu thích quay phim. Trên giá

sách của ông ấy đặt hàng ngàn cuộn phim nhựa và băng hình, ông ấy có nói là vì tiếc rẻ, nên quyết không đem những phim đã quay đẹp rửa đi quay lại, vì vậy mà tích tồn nhiều như vậy. Vấn đề là, sau này ông ta bị phá sản, ông ta có chiếc máy quay phim rất tốt nhưng không có tiền mua phim; ông ta cũng có chiếc máy in chụp rất tốt, nhưng vì không có tiền bảo dưỡng nên không thể sử dụng được. Vợ ông ấy bỏ ông ấy mà đi, cho dù ông ấy có cả ngàn cuộn phim, nhưng chỉ biết quay phim mà không biết chọn lọc, nên không có tác phẩm kiệt xuất. Vậy thì, con có thể coi ông ấy là thành công hay không?

"Chơi bời lêu lổng", câu này thật sự chưa hẳn chính xác, vì có nhiều người nhờ sở thích sưu tầm đồ mà trở thành người biết cách "tiến thoái", biết lúc nào phải dừng bước, luôn cầu tiến thì mới có thể thành công. Còn những người chỉ thích đam mê, không biết cách chọn lọc những tinh hoa có giá trị, vứt bỏ những cặn bã vô giá trị thì sẽ nhận lấy sự thất bại!

Điều này cũng giống như một số họa sĩ vào vườn hoa vẽ tả thực, một vài họa sĩ nhanh chóng xem lướt qua, chọn ngay bông hoa vừa ý, rồi bắt tay vào vẽ ngay. Vài họa sĩ khác lại cảm thấy loại hoa nào cũng đẹp, "luyện tiếc không thể bỏ qua bông hoa nào", khều hoa này, nhặt hoa kia, phân vân do dự, cuối cùng chẳng vẽ được gì cả, uổng phí thời gian và công sức.

Vậy thì bây giờ con nói: "Trò chơi nào cũng hay cả, luyện tiếc không thể bỏ qua trò nào cả!" là còn hợp lý hay không? Do đó con hãy tinh tuyển lấy vài trò là đủ rồi!

Điều mà cha lo lắng nhất là nếu con không biết chọn lọc, thì ngày hôm nay tồn thất còn nhỏ, nhưng tương lai sau này, sợ rằng con sẽ rớt vào cái thòng lọng của người khác mà mất đứt tương lai tiền đồ.

Có một lão chủ toà báo từng nói với cha: "Người nào là nhân tài, tôi sẽ trả lương cao để mời người đó làm việc!"

Cha liền hỏi: "Nhưng ông đã có nhiều nhân tài như vậy rồi, mời thêm người nữa, ông có việc cho người ta làm hay không?"

"Không có!" lão chủ đó nói: "Nhưng còn hơn là để nhân tài rơi vào tay những toà báo khác, mỗi tháng tôi bỏ ra mấy vạn đồng, để yên cho y nhàn rỗi, vui vẻ, mãn nguyện, không dùng y mấy năm, do không theo kịp nhịp đập của xã hội, năng lực y sẽ sa sút, y sẽ không còn là nhân tài nữa. Đến lúc đó loại y đi không xài nữa! Tuy ai muốn mời y làm việc thì mời!"

Thật đáng sợ! Ông ta trả tiền lương mỗi tháng mấy vạn đồng mua chí khí của một nhân tài, nhưng cũng đồng thời chôn vùi nhân tài đó!

Chưa cần nói đến tương lai, nếu hôm nay có một người cùng lớp đồ kỵ thành tích với con, cho con mượn mấy mươi trò chơi vì tính hay, nhằm mục đích để con thức khuya ham chơi, dẫn đến tinh thần mệt mỏi, sức khoẻ sa sút, thậm chí bỏ bê bài vở thì con làm sao?

Chỉ có những người biết đánh giá, cân nhắc nặng nhẹ, nhanh chậm, trước sau của sự việc, biết cách tiến thoái và chọn lọc thì mới thành công, cũng như không lọt vào thòng lọng của người khác!

Hãy nhớ lấy lời cha để dùng cho suốt đời!

Bá Nhạc tiến cử Cửu Phương Cao với Tần Mục Công để đi kiếm Thiên Lý Mã.

Ba tháng sau Cửu Phương Cao báo lại: "Đã kiếm được rồi! Đó là một con ngựa cái màu vàng ở cồn cát!"

Nhưng khi đến bắt thì lại là một con ngựa màu đen...

Bá Nhạc và Cửu Phương Cao

Mười năm trước, khi tôi đến Nữ Ước, tôi có gặp một người luôn mặc quần trắng thẳng tắp, ôm một chiếc máy quay phim của một hãng nổi tiếng. Khi ông ta đưa cho tôi tấm danh thiếp, tôi mới phát hiện ông ta làm một nghề rất đặc thù - săn lùng những ngôi sao cho công ty truyền hình. Nghe nói khi còn trẻ ở Đài Loan, ông ta đã khai thác phát hiện không ít người, những người này về sau đều trở thành những ngôi sao màn bạc nổi tiếng.

Không lâu sau, có người bạn nói lại, "người săn lùng những ngôi sao" sau khi gặp tôi đã lập tức báo ngay cho công ty trong nước, nói là ông ta đã phát hiện được một người, là một nhân tài về công tác thông tin tuyên truyền hay chủ trì tiết mục. Công ty cần ngay lập tức nắm lấy.

Chủ quản công ty của ông ấy, sau khi làm rõ người đó là tôi, thì cười nói lại với ông ấy: ông thật có con mắt tinh đời, nhưng vì ông ở nước ngoài quá lâu, không biết rằng con người này đã được đài bạn trọng dụng lâu rồi!

Tôi kể câu chuyện này với bạn không phải để khoe với bạn, tôi là con người tài giỏi gì, mà là để nói với bạn rằng trên thế gian này có một loại người rất biết nhìn người.

Có lẽ bạn không biết Cửu Phương Cao là ai. Theo sách "Liệt tử" ghi chép, khi Bá Nhạc về già, Tần Mục Công đề nghị ông tiến cử con trai ông đảm nhiệm công việc chọn ngựa, Bá Nhạc trả lời: "Con trai tôi chỉ có khả năng xem chọn ngựa tốt bình thường, chứ không thể nhận ra Thiên Lý Mã quý hiếm trong thiên hạ. Chỉ có một người làm được việc này: đó là Cửu Phương Cao!"

Thế là Tần Mục Công mời Cửu Phương Cao đi tìm kiếm Thiên Lý Mã. Ba tháng sau Cửu Phương Cao báo lại: "Đã kiếm được rồi! Đó là một con ngựa cái màu vàng ở cồn cát!". Nhưng khi đến bắt thì lại là một con ngựa màu đen.

Tần Mục Công không vui nói với Bá Nhạc: "Người mà ông giới thiệu kém quá! Ngay màu lông ngựa, giống đực hay giống cái mà ông ấy cũng không phân biệt được, thì làm sao có thể nhận ra ngựa tốt ngựa xấu!"

Bá Nhạc thở dài cảm khái với: "Không ngờ kỹ thuật xem ngựa của Cửu Phương Cao lại cao như vậy, rõ ràng đã vượt xa ta, vì cái mà ông ta coi là thiên cơ và thần trí bên trong, chứ không coi biểu hiện bên ngoài. Tài năng xem ngựa của Cửu Phương Cao còn quý hơn cả Thiên Lý Mã!"

Khi dắt ngựa đến trước mặt, quả nhiên là Thiên Lý Mã quý hiếm trong thiên hạ!

Bạn nghe xong câu chuyện này thì có cảm giác như thế nào? Nếu trên thế gian này không có Cửu Phương Cao và Bá Nhạc thì Thiên Lý Mã sẽ bị mai một, nó sẽ lẫn ở trong đám ngựa ăn cỏ uống nước,

không có sự huấn luyện đặc biệt, suốt đời chẳng qua cũng chỉ là một con ngựa bình thường. Nhìn ở góc độ ngược lại, nếu bạn là Thiên Lý Mã, thì bạn có mong muốn gặp Cửu Phương Cao và Bá Nhạc hay không?

Bạn sẽ phát hiện thấy trên con đường đời của mình những con người có khả năng nhận ra tài năng người khác, những con người này có thể là con trai của Bá Nhạc, có thể là Bá Nhạc và có thể là Cửu Phương Cao tài năng xuất chúng. Họ có thể là người thầy giáo phát hiện tài năng viết văn từ bài viết của bạn; có thể là một học giả phát hiện tiềm năng thư pháp từ những nét chữ trên thiệp chúc mừng năm mới của bạn; có thể là một vị chức sắc phát hiện khí độ, phong thái hơn người từ nhãn thần của bạn; và cũng có thể là bạn bè, thậm chí kẻ địch có tài năng như bạn.

Đúng thế! Bạn bè và kẻ địch!

Khi các kiếm khách đấu với nhau, cho dù còn chưa xuất chiêu, nhưng nhìn nhãn thần của nhau là đủ để biết công lực của đối phương. Bạn sẽ phát hiện thấy, những người có khả năng nhận ra tài năng của người khác, bản thân họ không có tài năng như bạn, họ chỉ phát giác ra bạn từ góc độ khách quan. Loại người khác thì có tài năng như bạn, họ dùng cảm giác, cảm giác thấy khí độ của bạn, họ có thể trở thành kình địch của bạn, cũng có thể "anh hùng tiếc anh hùng" mà trở thành bạn của bạn.

Hai nhà thơ vĩ đại nhất Trung Quốc là Lý Bạch và Đỗ Phủ sinh ra cùng thời đại, đã trở thành bạn của nhau. Lý Bạch hơn Đỗ Phủ mười một tuổi; sau khi Đỗ Phủ thi rớt tiến sĩ, đã rời bỏ Trường An, lưu lạc tám chín năm trời, và trong khoảng thời gian này Đỗ Phủ đã quen Lý Bạch và chúng ta tin chắc rằng ảnh hưởng của Lý Bạch đối với Đỗ Phủ là không nhỏ. Chúng ta có thể thấy tình bạn thắm thiết giữa hai người trong bài thơ "Mộng Lý Bạch" của Đỗ Phủ.

Nhà văn nổi tiếng của Mỹ Ezra Pound (1885 - 1972) lớn hơn Ernest Hemingway (1899 - 1961) mười bốn tuổi, Hemingway từng nói "Pound thật sự là người dạy tôi viết như thế nào và không viết như thế nào", văn của Hemingway ngắn gọn súc tích, không phải đã được Pound hướng dẫn hay sao?

Bạn cũng sẽ phát hiện một người thật sự biết nhận ra tài năng của người khác thì luôn có lòng dạ, chí khí, hoài bão rộng lớn, ít có thiên kiến, vì nếu không như vậy thì họ không thể nào giống Cửu Phương Cao, biết vứt bỏ bè ngoài để quan sát bên trong.

Bạn cũng sẽ phát hiện một nhân tài thật sự sẽ không đố kỵ tài năng người khác, vì nếu bản thân họ có tài năng độc đáo và sự tự tin thì hà tất đố kỵ tài năng người khác. Ngược lại khi phát hiện ánh hào quang của bạn, họ sẽ vui mừng kết giao với bạn. Cho dù họ bắt buộc phải tranh chấp với bạn, thậm chí trở thành địch thủ của bạn thì vẫn tôn trọng tài năng của bạn. Vì nếu bạn không có bản lĩnh thì làm sao xứng đáng là đối thủ của bạn?

Chuyện bàn đến đây, tôi chỉ mong bạn:

Trong cuộc đời, hãy tìm kiếm Bá Nhạc và Cửu Phương Cao, đồng thời bản thân mình cũng là Bá Nhạc và Cửu Phương Cao của người khác. Điều quan trọng nhất là đừng lập dị, vì Cửu Phương Cao không nhìn bên ngoài, càng không thiên kiến, vì như thế sẽ không nhìn thấy được chính thể, càng không nên đố kỵ người khác, điều này chỉ biểu thị tài năng hữu hạn, khí lượng hẹp hòi của bạn mà thôi!

Mong bạn như Đỗ Phủ gặp Lý Bạch, như Hemingway gặp Pound!

Con cái đối với cha mẹ chưa chắc có được "tình thương không trách hận", khi đã lớn đừng tự trách bản thân sao lúc nhỏ vô tâm, sau này, đừng hối hận sao không sớm báo đáp công ơn cha mẹ.

Tình thương không trách hận

Tôi nay khi tôi đang học lại những bức tranh, bạn bước tới hỏi: "Tác phẩm của ai đó? Cần gửi về Đài Loan để bồi giấy sao? Máy bức tranh này hình như cùng một người vẽ!"

Tôi không trả lời nhiều, chỉ "Ừ" một tiếng, vì lúc này lòng tôi đang không vui, thậm chí buồn bực. Nguyên nhân là từ buổi dạy ở trường:

Bữa nọ tôi đang dạy quốc họa ở trường, ngẫu nhiên đề cập đến loại đậu Hạ Uy Di rất ngon MAGDAMIA, tất cả học sinh đều chặc lưỡi tán thưởng, chỉ có một nữ học sinh tên là Margaret Kelly bình thản nói: "Nghe nói loại đậu này rất ngon, nhưng quá mắc, vì vậy tôi chưa ăn bao giờ!"

MAGDAMIA, loại đậu mà hầu như nhà nào cũng luôn có sẵn để ăn vặt? Nó tuy mắc, nhưng cũng chỉ vài Mỹ kim một hũ, thậm chí ở Đài Bắc, khi đi ngang qua các tiệm thực phẩm ở đường Trung Hiếu Đông, tôi nhìn thấy chất đóng loại đậu này trong tủ kính, chắc hẳn đã rất phổ biến. Thế mà người học sinh tuổi đã gần mười sáu này lại chưa ăn qua, thậm chí ngay một hạt cũng chưa hề nếm qua, há không khiến người khác phải kinh ngạc sao?

Nhưng bạn có biết không? Ba bức tranh trên bàn ngày hôm nay, đều là của Margaret Kelly nhờ bồi giấy, một người luyện tiếc bỏ ra mấy đồng để mua một hũ đậu Hạ Uy Di cho mình lại dám bỏ ra mấy mươi đồng để bồi tranh của mình, lại còn bỏ ra hơn một trăm đồng để lồng khung kính, và cuối cùng lại cũng chỉ để treo trong nhà của con gái bà ta.

"Đã tặng tranh cho con gái bà, sao không để cô ấy tự bồi giấy, lẽ nào lại là kính tặng con gái bà? Con gái bà ít nhất cũng phải tự đi lồng khung kính để biểu thị một chút thành ý chứ!"

"Thầy cần phải biết nó là con gái! Nếu tôi không bồi giấy vào lồng khung kính cho nó, thì e nó sẽ để ở xó xỉnh nào đó mà không treo lên."

Ba bức tranh nằm trong tay tôi đã hơn hai tuần, tôi chưa gửi chúng đi, một mặt vì bận rộn, mặt khác vì mỗi lần tôi nhìn thấy chúng, thì tôi lại cảm thấy bất bình người mẹ trọn đời chỉ biết cống hiến cho con cái, đến ngày hôm nay vẫn còn tiết kiệm ăn tiêu để tiết tục chi xài cho con cái.

Nhận thức của bà ta khiến tôi kinh ngạc: con cái đối với cha mẹ thường không bao giờ bằng cha mẹ đối với con cái.

Chúng ta cảm thấy sự cống hiến của cha mẹ là đương nhiên, nên không thấy cảm kích. Đây là thói quen mà tuổi trẻ hay mắc phải. Điều này chủ yếu là vì trong quá trình trưởng thành của con cái, cha mẹ luôn cống hiến vô điều kiện cho con cái.

"Con đói rồi!" Người mẹ liền đi làm cơm. "Con mệt rồi!" Người mẹ liền đi dọn giường ngủ "Quần áo con dơ rồi!" Người mẹ liền đi giặt đồ cho con.

"Con đi dạ hội đến đêm khuya mới về nhà!" Cha mẹ phải canh cửa, lo lắng, hay còn phải đưa đón con

cái.

Đến khi đã trưởng thành, "Mẹ tặng tranh cho con!" Người mẹ lại đi bồi giấy lồng khung kính cho con.

Vấn đề là: chăm sóc con cái, cố nhiên là trách nhiệm của cha mẹ, cùng lúc, con cái cũng phải biểu thị sự cảm kích và thông cảm với cha mẹ chứ?

Bạn có thể sẽ nói, con cái luôn yêu cha mẹ và luôn có sự cảm kích. Nhưng con trẻ phần lớn để ở trong lòng, không biểu hiện ra bên ngoài. Vấn đề là cái "có" và cái "không" này có gì khác nhau? Bên ngoài thì nói là yêu thích tranh của mẹ, nhưng sau khi nhận lấy thì gác vào xó xỉnh nào đó. Miệng nói yêu cha mẹ, nhưng không quý trọng thân thể của mình. Bên ngoài kêu cha mẹ đừng cực khổ kiếm tiền, nhưng ăn xài không biết tiết kiệm. Luôn miệng kêu mẹ phải giữ gìn sức khỏe, nhưng lại gọi mẹ làm cái này làm cái kia. Điều này giống như đứng ở trên bờ kêu lớn "Có người chìm, cứu mau", nhưng bản thân lại không xả thân cứu người.

Nhớ lại hồi còn nhỏ, có một bạn học mất mẹ từ thuở ấu thơ đến rủ tôi đi chơi. Khi cậu bạn đó nhìn thấy mẹ tôi chạy theo ra cửa đưa cho tôi chiếc áo lên thì cậu ấy ngẩn ngơ cả nửa buổi. Lúc đó tôi nghĩ, điều này có gì đặc biệt đâu, mẹ nào cũng dặn dò con cái cần mặc áo ấm cả mà. Há biết, đó là vì tôi luôn "có", vì vậy không biết quý cái "có", còn cậu bạn tôi vì không có, nên thèm muốn, ao ước.

Cổ nhân từng thương cảm nói "Con muốn phụng dưỡng mà cha mẹ không còn". Kỳ thực, nếu cha mẹ không mất sớm đi thì con cái làm gì không có cơ hội để phụng dưỡng cha mẹ? Đối với việc phụng dưỡng cha mẹ, hà tất phải đợi đến khi bản thân thành niên lập nghiệp? Sự hiếu thuận lúc thiếu thời, không phải là sự phụng dưỡng hay sao?

Đáng tiếc là con cái trên thế gian này, thường chỉ khi bản thân đã trở thành cha mẹ, trải qua nhọc nhằn khổ đau, mới cảm thấy làm cha mẹ không phải là việc dễ dàng, muốn quay lại báo đáp cha mẹ, nhưng vì con cái của mình cần sự chăm sóc, nên lực bất tòng tâm. Đợi khi con cái đã lớn, bản thân có đủ lực thì cha mẹ không còn ở trên thế gian này nữa.

Như thế, cơ hội hiếu dưỡng cha mẹ tốt nhất, không phải chính là lúc thiếu thời hay sao?

Chúng ta thường nói tình thương của cha mẹ đối với con cái là tình thương không trách hận, không oán trách bản thân mình đã hy sinh phần lớn cuộc đời cho con cái, không ân cần bản thân mình đã sinh để nuôi nấng nhiều con. Vậy mà con cái đối với cha mẹ chưa chắc có được "tình thương không trách hận", khi đã lớn đừng tự trách bản thân sao lúc nhỏ vô tâm, sau này đừng hối hận sao không sớm báo đáp công ơn cha mẹ!

Mấy ngày nữa là đến ngày lễ Mẹ! Để tôi nói thầm cho bạn nghe: mẹ tặng cho con bức tranh đã bồi giấy có thể khiến cho con cái cảm động, nhưng chỉ cần con tặng cho mẹ một tấm thiệp nhỏ cũng đủ làm cho lòng mẹ ấm áp vô cùng!

Con có thể nhìn thấy ở đầu phố đêm khuya một số học sinh bước đi lảo đảo như say rượu, thoả mái ca hát, kêu ca, bất kể mọi người đã ngủ say giấc, họ tỏ ra vô cùng thoả thích.

Buổi tối thoả mái

Con và các bạn dàn dựng luyện tập cả tháng một vở ca kịch mà cha đoán chắc rằng khi vở kịch hạ màn, những phụ huynh có mặt sẽ vỗ tay, còn những phụ huynh vắng mặt thì oán trách. Cha nói vậy là vì: những phụ huynh có mặt sẽ kinh ngạc về sự diễn xuất xuất sắc của các con. Do đó sẽ không trách mắng thời gian sao kéo quá dài, còn những phụ huynh vắng mặt sẽ lo lắng đợi một, hai tiếng đồng hồ ở nhà, mới thấy con cái của mình trở về nhà.

Còn con, trời hời! Lại đi đến trời sáng mới về!

Con tuy vô cùng mệt mỏi, nhưng vừa bước vào nhà liền thuật lại ngay buổi diễn xuất một cách hoà hứng và thoả thích của buổi dạ hội công có hơn hai trăm tám mươi người tham dự. Cha tin chắc rằng con sẽ nhớ mãi suốt đời tối này.

Trong trí nhớ của đa số người đều có thời khắc hưng phấn như vậy. Như cha đây, đến bây giờ cha vẫn còn nhớ tết Trung Thu hồi còn nhỏ, người lớn thì hóng mát dưới lều, trẻ con thì chạy khắp nơi bắt đom đóm hay vui đùa trên bờ ruộng.

Cha cũng không quên buổi đi chơi dã ngoại nhân tốt nghiệp cấp hai. Buổi tối ngủ lại trên núi Su tử, đêm đó mọi người đi ra ngoài, nhìn thấy bóng chiếc tháp dưới ánh trăng, hình ảnh này đã để lại ấn tượng sâu sắc. Thậm chí khi học Đại học, cả lớp đi du lịch, trú ở nơi đóng quân của Kim Sơn Cứu Quốc Đoàn. Buổi tối chuồn ra ngoài đi ăn tối, ăn phải thức ăn trúng độc phải đi bệnh viện cấp cứu, cũng trở thành một hồi ức đẹp đẽ.

Điều đặc biệt là, những thời khắc đầy ấn tượng khó phai mờ này thường xảy ra trong những tình huống thoả mái, mạo hiểm, không có sự ràng buộc của cha mẹ.

Đêm hôm qua đối với con không đúng là như vậy sao?

Thật thoả thích biết bao khi con chạy nhảy la hét dưới ánh chớp loá mắt, âm thanh chói tai, trong mùi mồ hôi và hơi người của đám đông đang chen lấn đùn đẩy nhau! Các bạn tự học tập hợp lại với nhau để diễn xuất trong một tháng, sau đó mỗi người lại chia tay nhau trở về lớp của mình, không còn cơ hội gặp nhau lại nữa. Vì vậy, tiếng vỗ tay khi các diễn viên ra sân khấu chào khán giả là niềm vinh quang, nhưng cũng là nỗi buồn. Buổi dạ hội suốt đêm đó, không phải vừa tráng lệ, vừa hào hùng hay sao?

Con có thể nhìn thấy ở đầu phố đêm khuya một số học sinh bước đi lảo đảo như say rượu, thoả mái ca hát, kêu ca, bất kể mọi người đã ngủ say giấc, họ tỏ ra vô cùng thoả thích.

Cha và mẹ con đã nhẫn nại chờ đợi con trong lo lắng để lưu lại cho con thời khắc khó quên này trong cuộc đời con.

Nhưng bây giờ trời đã hửng sáng rồi! Học sinh đã bắt đầu đi học, các chú chim nhỏ đã xuất hiện hót vang trên cành cây, xe rác đã rầm rậm chạy tới trước cửa nhà. Đêm qua đối với con tất nhiên không

như bình thường, nhưng mọi chuyện trên đời vẫn chuyển động như bình thường. Con đã khôi phục lại trạng thái bình thường chưa?

Ở xã hội phương Tây, người trưởng thành buổi tối có chút mùi rượu thì vẫn được mọi người chấp nhận, nhưng nếu buổi sáng có mùi rượu thì sẽ bị mọi người khinh miệt. Vì buổi sáng phải đi làm, tối đêm có phóng túng như thế nào đi chăng nữa thì đến lúc này cũng phải kết thúc.

Chỉ có những người biết kiềm chế thì mới có tư cách để sống tràn trề hết mình. Chỉ có những người biết đón nhận ánh sáng ban ngày mới có thể hưởng thụ được những điều kỳ diệu của đêm khuya.

Trong đời con, con sẽ có nhiều đêm giống như đêm qua, cha mong con biết kiềm chế để đón nhận những buổi sáng sớm tươi mới trong lành.

Dậy đi thôi! Ánh mặt trời hôm nay đẹp lắm!

Nghe nói thời La Mã cổ đại có một vị hoàng đế thường phái người đến quan sát những tử tội ngày hôm sau bị đưa tới đấu trường đấu tay không với mãnh thú, xem biểu hiện của tử tội đêm trước khi chết như thế nào. Nếu phát hiện có những người ngủ say giấc, mặt không biến sắc...

Khí chất và phong thái

Tôi tin chắc bạn đã nghe qua câu chuyện đồng thoại dưới đây:

Có một cô gái đến nhà dân nhờ ngủ trọ, tự xưng là công chúa bị hoạn nạn. Để kiểm chứng lời cô gái này, chủ nhân cố ý lén đặt ở bên dưới chiếc đệm giường một hạt đậu nành, rồi ngày hôm sau hỏi cô gái ngủ như thế nào, cô gái vẻ mặt mệt mỏi nói: "không thể nào ngủ được! Giường tuy êm ái nhưng luôn cảm thấy bên dưới có vật gì cộm cộm khiến tôi khó chịu lắm". Từ đó chủ nhân xác định thân thể công chúa của cô gái này.

Có lẽ bạn cũng đã nghe qua câu chuyện này:

Trước đây bọn thổ phỉ khi bắt cóc người về, để xác định tình hình kinh tế của gia đình con tin, bọn chúng thường đưa cho con tin ăn một con cá rồi lặng lẽ quan sát. Nếu con tin bắt đầu ăn từ đầu cá, thì chúng tỏ gia đình con tin có tiền, bọn thổ phỉ sẽ sách nhiễu đòi nhiều tiền chuộc.

Bây giờ tôi kể cho bạn nghe một câu chuyện bản thân tôi trải qua.

Có lần, tôi đến cửa tiệm mua đồ, người bán hàng vừa nhìn thấy tôi liền nói: "Ông chắc chắn là nhà nghệ thuật hay công trình sư". Tôi ngỡ ngàng, hỏi người bán hàng dựa vào gì để phán đoán như vậy. Người bán hàng mỉm cười nói: "Dựa vào bút viết của ông! Một người giắt hai cây bút chì giống nhau trong cùng một chiếc túi áo, chắc chắn có cái lý của người đó!"

Từ đây có thể thấy, những động tác nhỏ vô tâm của chúng ta, hay phục sức, đồ vật chúng ta mang theo người, thường có thể phản ánh bối cảnh sinh hoạt của chúng ta. Nhiều người coi số, không có bản lĩnh thật sự thấy rõ quá khứ người khác, chỉ dựa vào năng lực quan sát nhạy bén của mình để suy đoán từ những tiểu tiết của người đi coi bói.

Ngày nay có môn học nghiên cứu về hành vi ngôn ngữ của con người để hiểu rõ cảm giác tâm lý của họ. Ví dụ như có một người đang nghe bạn nói chuyện, người đó liên tục đưa tay sờ sau cổ của mình, chứng tỏ người đó không còn kiên nhẫn lắng nghe. Khi một người để lưng bàn tay sau lưng thân mình nói chuyện với người khác, thì tỏ rõ người này có lòng tự tin mạnh mẽ. Ngược lại, cũng có người căn cứ vào những phân tích này mà dùng động tác cơ thể để ra hiệu ngầm cho đối phương cảm giác của bản thân mình, hay biểu thị phong thái và khí chất cá nhân.

Đây cũng chính là vấn đề mà tôi muốn thảo luận với bạn - khí chất và phong thái.

Vấn đề này rất là trừu tượng, như bên trên đã nói, nó có thể được tính toán trước, bắt chước theo, sau đó tôi luyện thành thói quen, nhưng cũng có thể bẩm sinh đã có.

Nghe nói thời La Mã cổ đại có một vị hoàng đế thường phái người đến quan sát những tử tội ngày hôm sau bị đưa tới đấu trường đấu tay không với mãnh thú, xem biểu hiện của tử tội đêm trước khi chết như

thê nào. Nếu phát hiện trong số những tử tội đang hoảng sợ lo lắng có người vẫn ngủ say giấc, mặt không biến sắc, thì sáng hôm sau lén thả người đó ra, huấn luyện thành dũng tướng.

Nghe nói Trung Quốc xưa có một vị hoàng đế khi tiếp kiến các bề tôi mới vào cung, thường cố ý bảo họ đợi ở bên ngoài, làm như không quan tâm đến, rồi lặng lẽ xem biểu hiện của những người này, sau đó cho vờ vào những người có thái độ an nhiên tự tại, không chút nóng nảy lo lắng.

Thậm chí những người làm nghề nuôi chim, khi chọn chim, đều cố ý làm kinh sợ chim, họ tuyệt đối không chọn những con chim hơi bị kinh động đã hồi hả vỗ cánh, hoảng loạn bay lung tung.

Những đối tượng kiên cường, ưu việt trong ba ví dụ kể trên, có thể bẩm sinh đã có tính ổn định hay nhẫn nại khá mạnh. Nhưng suy nghĩ từ một góc độ khác, nếu một người từ nhỏ được huấn luyện tính kiên nhẫn, hay một con chim từ nhỏ được cho tiếp xúc với đám đông người thì cũng có thể có những biểu hiện kiên cường được chứ?

Cha của tổng thống Mỹ John Kennedy thường dẫn John đi Paris, thủ đô nước Pháp, tham dự những buổi họp giao tế lớn để John Kennedy hiểu biết cảnh đời thực. Vì ông ấy không chỉ muốn con trai mình học phép lịch sự giao tế nơi yến tiệc, biết cách hàn huyên nói chuyện với mọi người, mà còn muốn hình thành phong thái, phong cách cho John Kennedy! Vì vậy người ta thường nói: Kennedy cha đã dạy Kennedy con cách làm tổng thống từ lúc nhỏ.

Có lẽ bạn sẽ nói đó là sinh hoạt của giới thượng lưu quý tộc. Thế thì chúng ta hãy quan sát giới làm công Nhật Bản, những viên chức bình thường!

Vào mỗi mùa đông, các công ty Nhật Bản thường đưa công nhân viên chức của mình đến chùa chiêm tiếp nhận cuộc sống giới luật. Trong thời kỳ thụ huấn, học viên phải chịu đựng giá lạnh, ban đêm không được nằm ngủ, khi ngồi thiền nếu không chuyên tâm thì sẽ bị đánh vào lưng, không được kêu đau. Như thế, họ sẽ chịu được những điều mà người khác không chịu được, chú tâm vào những việc mà người khác không dễ chú tâm, có những biểu hiện hơn người trên thương trường quốc tế. Xem thế, việc huấn luyện không phải vô cùng hữu dụng hay sao?

Tôi kể những câu chuyện này, mục đích không phải bảo bạn học hiểu cách kiêu sa của các phú gia hay công chúa đó mà mong muốn bạn hiểu một điều: phong thái, phong cách, khí độ, nghề nghiệp của một người, thậm chí khí chất lãnh tụ, phong độ dũng tướng đều có thể bộc lộ ra từ những cử chỉ nhỏ.

Khí chất và phong thái, ngoài bẩm sinh có sẵn ra, còn cần dựa vào sự huấn luyện và tăng cường tự thân, nó rất trừu tượng khó nắm bắt nhưng là điều kiện để bạn thành công.

Kỹ xảo tối cao là kỹ xảo ân tàng.

Nhà diễn thuyết nổi tiếng Bob Hope thường trải qua cân nhắc đắn đo, học thuộc lòng kịch bản người khác soạn viết, rồi luyện tập diễn thuyết nhiều lần, nhưng khi lên bục diễn thuyết thì đều là cảm giác ngẫu hứng.

Nghệ thuật diễn thuyết

Chiều hôm nay con tập dượt trước mặt cha và nhờ cha hướng dẫn, vì con sẽ đại diện nhà trường tham gia cuộc thi diễn thuyết vào chiều thứ bảy. Nhưng mới vừa nghe con nói chỉ một lúc, cha đã xoa tay bảo ngừng lại, vì cha thấy con không hề có một chút nào quan niệm và sự huấn luyện cơ bản về diễn thuyết. Có thể nói, ngay kỹ xảo nói chuyện con cũng chẳng có, đừng nói gì đến nghệ thuật diễn xuất.

Diễn thuyết, là thông qua hình thức để biết nội dung, mục đích của diễn thuyết là gây ra lực kích động lớn để tăng cường sức mạnh của lời nói.

Đúng thế! Lực kích động, diễn thuyết và toạ đàm không giống nhau, cũng khác với biện luận khi ban diễn thuyết, thính giả thường không thể ngay lập tức biểu thị ý kiến của mình. Họ có thể không tán đồng cách nhìn của con nhưng vẫn phải giấu ở trong lòng. Vì vậy con đọc diễn trên bục diễn thuyết, cố gắng hết lòng thuyết trình cách nhìn của mình. Cũng chính vì vậy, con cần giả định mọi người chưa đồng ý với cách nhìn của con, rồi cố gắng cổ vũ thuyết phục để họ hưởng ứng, để những người không hề biết con trước khi con lên bục diễn thuyết sẽ dần dần bị con thu hút, đồng ý với cách nhìn của con, và có những suy nghĩ giống như con. Như thế, diễn thuyết chính là sự kích động!

Ngoài ra người diễn thuyết nếu lời nói không trong sáng rõ ràng thì làm sao có thể lay động lòng người? Vì vậy "nói" và "diễn" cần phối hợp với nhau, vì thế, khi cha phát hiện con diễn thuyết giống như đọc một bài văn, cha liền lập tức kêu con dừng lại, bảo con hãy chọn ra những từ máu chốt trong bài diễn thuyết, tăng cường ngữ khí cho những từ này, và yêu cầu con chú ý những chỗ ngưng ngắt, hít thở.

Giống như âm nhạc, diễn thuyết cần có những chỗ ngừng nghỉ và đổi hơi, nó không chỉ là sự đổi hơi của bản thân để tránh tình huống, càng nói càng nóng vội, mà cũng là để cho thính giả được đổi hơi nhằm tiêu hoá những điều đã nghe trước đó. Vì vậy, tuyệt đối phải có sự ngưng ngắt. Còn ngừng nghỉ là nhằm tạo cảm giác mong đợi cho thính giả, mong chờ điều con sắp nói ra là gì. Ví dụ con nói:

"Điều mà người cha của dân tộc theo đuổi suốt đời, chỉ ở trong một từ, đó là lòng yêu thương!"

Nếu con nói liền một hơi như rang đậu, sẽ không tạo nên ấn tượng gì, vì thính giả còn chưa nghe hiểu thì con đã nói hết lời. Nhưng nếu con đổi cách nói:

"Điều mà người cha của dân tộc theo đuổi suốt đời, chỉ ở trong một từ (dừng vài giây), đó là lòng yêu thương!"

Thính giả vì muốn biết "từ" đó là gì, sẽ nảy sinh trong lòng "trạng thái ngưng kết" mong đợi. Nó vừa tăng cường sự chú ý của mọi người, vừa có hiệu quả làm yên lặng hội trường.

Ngược lại, khi con đối diện với quần chúng, có thể con cần một hiệu quả khác, đó là tiếng hoan hô và vỗ tay của quần chúng. Điều này con có thể tính toán trước khi con lên bục diễn. Đó là sự tăng cường âm lượng ở những chỗ máu chột, tạo ra tác dụng cổ vũ, dẫn tới những tiếng vỗ tay như sấm động, lợi ích của nó là không chỉ tăng cường sức thuyết phục mà còn giúp bạn có cơ hội nghỉ thở, suy nghĩ câu nói tiếp sau.

Vì vậy, nhà diễn thuyết giỏi là người biết lúc nắm lúc buông một cách tự nhiên theo ý mình, chỗ hùng tráng thì như thống lĩnh vạn quân; chỗ thân thiết thì như bên nhau tâm sự; chỗ nghĩa khí thì như sấm xuyên tai; chỗ lưu luyến thì như gió xuân êm đềm, khiến mỗi một thính giả đều cảm thấy như đang nói với chính mình, nói lên tâm tư của chính mình.

Nhà diễn thuyết giỏi cũng phải biết khống chế hoàn cảnh, biết mình đang đối diện với quần chúng đông đảo hay thiếu số người, biết sử dụng âm lượng thích hợp, biết nói những lời nào phù hợp với loại thính giả nào. Nhà diễn thuyết có thể không có kho từ vựng phong phú và phát âm tiêu chuẩn, nhưng vẫn có thể trở thành nhà diễn thuyết đầy sức thuyết phục, thu hút.

Giới nghệ thuật thường nói: "Nghệ thuật tối cao là nghệ thuật ẩn tàng, kỹ xảo tối cao là kỹ xảo ẩn tàng". Diễn thuyết cũng giống như vậy. Nhà diễn thuyết nổi tiếng Bob Hope thường trải qua cân nhắc đắn đo, học thuộc lòng kịch bản người khác soạn viết, rồi luyện tập diễn thuyết nhiều lần, nhưng khi lên bục diễn thuyết thì đều là cảm giác ngẫu hứng.

Con còn nhớ vở kịch truyền hình EVA mà mấy năm trước chúng ta xem không? Phu nhân của Juan Peron ở Ác-hen-ti-na thường phát biểu diễn thuyết trước ngàn vạn quần chúng nhằm giúp chồng sáng lập sự nghiệp, mọi người say sưa ngây ngất trước tài diễn thuyết của bà ấy, há biết bà ấy đã mời chuyên gia huấn luyện cho từng chữ, từng chữ.

Điều quan trọng nhất là:

Diễn thuyết giỏi giống như khúc giao hưởng sôi sục, làm hưng phấn tâm trạng uể oải ủ rũ của thính giả, có thể khiến cho kẻ địch trước kia buông vũ khí, đứng về phía mình, đi theo mình. Nhưng về mặt kỹ xảo, có thể giống như Mark Antony trong vở kịch "Julius Ceasan" của Shakespeare, khi bào chữa, đã xuất phát từ quan điểm tương đồng với quần chúng, dần dần hướng dẫn, khiến cho mọi người hoàn toàn thay đổi cách nghĩ ban đầu.

Vì vậy, nhà diễn thuyết giỏi, cần tuyệt đối thành khẩn thân thiết với thính giả, tấm lòng luôn cởi mở, vô tư; cố nhiên nhà diễn thuyết có thể theo kịch bản để diễn xuất, nhưng tuyệt đối phải có tâm huyết làm lay động lòng người.

Diễn thuyết là một nghệ thuật cực cao!

Một nữ học sinh xém bị cưỡng hiếp trong cầu thang máy!

Một bạn học nam bị bắn trúng cổ!

Liên tục mấy năm nhiều án mạng xảy ra trong cùng một ngày, trên cùng một đường phố!

Nhìn mãi quen mắt, những "người Nữ Ước hiểu rằng..."

"Người Nữ Ước" là ai?

Mười một năm trước, khi tôi kết thúc công tác ở cung Mỹ thuật, định đến Nữ Ước dạy học. Bạn tôi người nào nghe thấy cũng trợn mắt nói:

"Trời ơi! Sao ông lại rời bỏ nơi yên lành này để đến thành phố Nữ Ước đầy cường đạo ẩn hiện giết người trong nháy mắt đó? Người dân Nữ Ước lãnh đạm đến mức cho dù ông có phát bệnh tim ngã lăn ra đất, họ cũng chỉ bước né qua, không quan tâm gì đến ông đâu!"

Chiều hôm đó khi tôi đến Nữ Ước, một người bạn xách giùm tôi chiếc va-li nặng mười mấy ki-lô, leo lên mấy mươi bậc tam cấp, đến một ngôi nhà ở phía sau trường Đại học St. John of the Cross để thuê phòng. Bà chủ nhà chỉ hỏi tôi một câu "chỉ thuê tới kỳ nghỉ hè thôi sao?", rồi không đợi tôi phân bua liền mời tôi đi. Dù tôi cố gắng trình bày, bà ta chỉ nói "Vì ông chỉ trú ngụ một thời ngắn, khó bảo đảm ông không chuồn đi giữa chừng", rồi cương quyết từ chối.

Sau đó do kiêm thêm công tác thông tin, tôi thường xuyên tiếp xúc với các bạn bè làm ở bộ phận tin tức Trung Quốc ở Nữ Ước, tôi nghe được tin một cô gái khi dắt chó đi dạo chơi ở cửa nhà đã bị cướp; một cô gái khác bị giật sợi dây chuyền ở cổ khi đi trên phố, do sợi dây chuyền quá chắc, nên cô gái ấy gần như bị kéo lê trên đường, cổ bị xay xát chảy máu; lại có một cô gái trẻ khác, buổi sáng đi làm đã bị đánh trọng thương ở bụng.

Khi tôi nhận nhiệm vụ dạy học ở trường Đại học, một nữ sinh sau khi tan lớp học vẽ của tôi về nhà đã xém bị cưỡng dâm trong thang máy. Cô ấy lừa tên lưu manh, nói "Tuổi tôi bằng tuổi mẹ anh đấy", nhưng kẻ lưu manh vẫn cười nói: "Tôi thích thees!"

Đáng sợ hơn, có một nam học sinh Trung Quốc khi bảo vệ cho bạn học nữ của mình, đã bị một thiếu niên da đen bắn trúng cổ, may mà viên đạn chỉ xuyên qua chỗ không hiểm yếu, chuyện xảy ra ngay ngoài cổng trường học.

Sau này, ngay vợ tôi cũng gặp tai họa, kẻ xấu ác ý cắt rách sẫm lớp xe, may mà vợ tôi biết ý đồ của bọn xấu, đã gắng gượng lái xe đến xưởng sửa chữa xe hơi, cô gắng không xuống xe ở dọc đường, nhờ vậy mà thoát hiềm bình an; còn hai nữ học sinh của lớp tôi, đã trúng kế bọn xấu, xuống xe dọc đường nên đã bị cướp cái ví da.

Điều khiến tôi kinh sợ nhất, là liên tục mấy năm, xảy ra mấy vụ án dùng súng tấn công trên cùng một con phố. Ngoài ra, nhà hàng xóm của tôi bị hai thiếu niên đập vỡ cửa sổ xông vào nhà cướp đi nhiều đồ bằng bạc. Một học sinh đi xem xi-nê đã bị cướp tiền. Người cha của học sinh đó truy tìm bọn cướp. Súng đã nổ ngay trong rạp chiếu phim.

Mười một năm ở Nữ Ước, tôi đã chứng kiến nhiều chuyện xảy ra ngay cạnh tôi, do đó tôi đã thật sự được tôi luyện thành một người Nữ Ước chính cống.

Danh từ "Người Nữ Ước" quả thật được gọi rất hay, đó là những con người đặc thù. Họ che giấu cảm xúc nhiệt tình ở trong lòng, họ đối mặt với thực tế tàn khốc, lạnh lùng với một thái độ điềm nhiên, với vẻ ngoài lãnh đạm. Nếu không điềm nhiên thì dễ bị lừa, nếu không lãnh đạm thì sẽ bị thiệt thòi, do những phản ứng không thoả đáng của bản thân mình.

Là người Nữ Ước, cho dù lạc đường, bạn nên yên lặng xem bản đồ, chứ không hỏi người này người kia. Vì vậy cần mang theo bản đồ khi đến nơi xa lạ. Khi lái xe, trước khi xuất phát cần đóng chặt cửa xe, vì bạn không biết rõ tình hình nơi mình đến, khó bảo đảm không có kẻ lợi dụng lúc xe bạn dừng lại khi đèn đỏ, đột ngột xông vào xe, dí mũi súng lạnh toát vào thái dương bạn.

Là người Nữ Ước, khi buổi tối các cửa hàng đã đóng cửa, nếu bạn đi trên phố thì cần nương sát theo đường lộ mà đi, không được men theo mép các toà lầu xây trên phố mà đi, vì mọi lúc đều có thể có kẻ đưa bàn tay đen ngòm ra từ các cánh cửa, kéo bạn vào nhà. Có thể bạn gặp hai kẻ đi tới phía bạn, dồn bạn vào tường cướp sạch, thậm chí để tránh bạn kêu la đuổi theo, chúng có thể lụi bạn một nhát dao trước khi bỏ đi. Còn nếu bạn nương sát mép đường lộ mà đi, khi phát hiện thấy tình huống xấu, bạn có thể lao ra đường lộ chặn xe cầu cứu hay chạy vượt qua đường tránh đại họa.

Là người Nữ Ước, bạn tuyệt đối không được một mình đi trong đường ngầm, mà nên đợi ở chỗ sáng có người cùng đồng hành mới đi. Bạn cũng tuyệt đối không được ngồi một mình trong toa trống của tàu điện ngầm, càng không được ngồi ở trong góc toa. Do vậy, bạn có thể nhìn thấy tàu điện ngầm vào ban đêm có rất nhiều người bỏ toa trống không ngồi, mà dồn lại ngồi chung trong một toa.

Là người Nữ Ước, khi bạn nghe thấy tiếng súng ở nhà hàng xóm hay nhìn thấy cảnh giết người trên đường phố thì bạn đừng lao ngay ra hiện trường mà nên gọi điện thoại báo cho cảnh sát. Vì bạn nên biết rằng, nếu bạn hữu dụng vô mưu chạy tới hiện trường, rất có thể bạn sẽ lãnh một phát đạn, cảnh sát sẽ không đến được vì không có ai báo cảnh sát.

Là người Nữ Ước, ban đêm khi bạn nghe thấy tiếng súng trên đường phố hay tiếng động tai nạn xe hơi, bạn tuyệt đối không được bật đèn trong nhà sáng lên mà nên quan sát tình hình qua màn rèm cửa sổ, ghi nhớ tướng mạo của kẻ xấu hay bảng số xe gặp sự cố để có đầu mối cung cấp cho cảnh sát, vì khi bạn bật đèn sáng, rất có thể tai họa sẽ xảy đến cho bạn, khiến cho cảnh sát mất cơ hội phá án.

Ban đêm khi bạn đón xe ta-xi về nhà, không có ai tiễn bạn lên xe, thì trước tiên bạn cần nhớ bảng số xe, tôi xin nhắc nhở bạn: "Chúng ta là người Nữ Ước!", tôi xin nhấn mạnh thêm rằng, động tác ghi nhớ số xe của bạn cần để cho tài xế nhìn thấy, rất có thể nhờ vậy mà bạn tránh được tai họa. Sau khi về tới nhà, bạn cần lập tức gọi điện thoại cho bạn bè của bạn biết để họ khỏi lo lắng.

Ai nói người Nữ Ước không có tình cảm? Chỉ là họ lạnh lùng cái tình đó ở trong lòng dưới vẻ ngoài lãnh đạm mà thôi. Họ tránh không để cho kẻ xấu lợi dụng cơ hội, tuyệt đối không liêu lĩnh làm bừa, nhưng họ luôn sẵn sàng thông báo cho cảnh sát, không để cho bọn cường đạo thoát khỏi vòng pháp luật.

Những trở ngại của não, giống như Nhiệm Độc, nhị mạch trong tiểu thuyết võ hiệp, chỉ cần đả thông, là ngay lập tức tăng cường công lực.

Đả thông trở lại của não

Chiều nay, khi mẹ con lái xe đi đón con, cha có nói lúc này cha đang định viết văn, dặn mẹ con bảo con khi quay về nhà đừng vào thư phòng quấy nhiễu cha. Nhưng khi con rón rén đi vào thì phát hiện cha đang nấu cà phê. Con liền cười nói với mẹ con: "Cha đang viết văn thật ư?"

Cho đến khi cha nói rõ tình hình, con liền tròn tròn mắt nói:

"Cái gì? Trong khoảng thời gian mẹ đi đón con, cha đã viết xong bài văn một ngàn sáu trăm chữ rồi à?"

Con có nhớ cha đã từng nói như thế nào không? Cha có nói:

"Khi cha ngồi xuống là cha bắt đầu viết. Cha rất ít khi ngồi xuống mới tìm cảm hứng, mà cha tư duy suy nghĩ trong lúc đang vui đùa với con cái, trồng hoa, cuốc đất, dọn đất, rải phân bón. Cha thường đem những vấn đề nan giải khó đột phá và những điểm mấu chốt của bài văn vào thời điểm giữa lúc tư duy và không tư duy. Cũng chính là để cho nó bèn bồng trôi nổi như có như không trong đầu óc, nhưng nhớ chúng, chứ không vận óc gượng ép suy nghĩ, thường là trong lúc lao động thể lực, hay sau khi lao động, linh quang loé lên, rộng mở thông suốt. Lúc này chỉ cần ngồi xuống là cha múa bút như bay"

Nguyên nhân nào đã khiến những đáp án khó khăn hay những cảm hứng khó có đó đột ngột xuất hiện "giữ lúc tư duy và không có tư duy"?

Đó là lao động:

Bác sĩ Lâm Bá Côn quen thân với cha mấy năm trước có nói với cha:

"Khi cơ thể vận động đầy đủ, tuần hoàn máu sẽ tăng lên, dung lượng phổi mở lớn, lượng ôxy trong máu tăng cao sẽ tăng cường mang ôxy lên não, khiến cho tư duy trở nên nhạy cảm, thậm chí cách thức tư duy cũng thay đổi, sản sinh cảm hứng và năng lực sáng tạo đặc thù, những người ít vận động khó cảm nhận được điều này, mà cũng không dễ đột phá!"

Mấy năm này cha đã kiểm chứng đầy đủ trên bản thân cha lời của bác sĩ Lâm Bá Côn nói, chính vì vậy mà tại sao cha thường kêu con cùng đi đánh cầu hay phóng phi tiêu khi con đã học được một lúc.

Có thể bây giờ con chưa thấy ra, nhưng tương lại con nhất định sẽ hiểu ra, cả ngày ngồi trước màn hình quang máy vi tính suy nghĩ nát óc vẫn không ra vấn đề, nhưng sau khi con vận động, con sẽ thoải mái thu được đáp án. Những người suốt ngày ngồi trước màn hình truyền hình thì cả đời sẽ không bao giờ loại bỏ được những trở ngại của não.

Đúng! Những trở ngại của não, giống như Nhiệm Độc, nhị mạch trong tiểu thuyết võ hiệp, chỉ cần đả thông, là ngay lập tức tăng cường công lực, không phải những kích thích của trò chơi điện tử hay những suy nghĩ của "con mọt sách" có thể đột phá được những trở ngại của não, mà chỉ có huyết dịch mang đầy đủ dưỡng khí mới có thể loại trừ được nó.

Nghe nói nhà đại văn hào Nga Tolstoy (1828 - 1910), tác giả của "Chiến tranh và Hoà bình", Anna Karenina... khi khô cạn cảm hứng, ông thường đi ra ngoài đồng ruộng cùng lao động với nông dân, sau đó quay về, nguồn cảm hứng lại dâng trào. Hiệu quả này chính là do vận động tạo thành.

Vận động thích hợp không những khiến cơ thể bạn khoẻ mạnh, mà còn khiến cho tư duy bạn khoẻ mạnh, từ đó sáng tạo ra những ý tưởng chính xác, cảm hứng phong phú do tinh lực dồi dào. Nó khiến cho huyết dịch thường tập trung ở nửa thân trên khi con ngồi làm việc sẽ chảy đều khắp toàn thân, nó tăng cường lực cho chân và tay của con, đồng thời mở rộng ngực và não của con.

"Lúc ngồi xuống là lúc bắt đầu viết!"

Anh em không những là sự vươn dài của cuộc đời cha mẹ, của ký ức tuổi thơ, mà còn là sự vươn dài của quê hương!

Tình anh em

Bắt đầu từ năm giờ sáu phút hôm nay con có thêm một người bạn đồng hành trong hành trình của cuộc đời con, người đó là em gái của con.

Em gái con nặng bảy bảng mười một ao-xơ, dài hai mươi một tấc Anh rưỡi. Mẹ con nói em gái con giống con lúc mới sinh, cha thấy như vậy là quá nhỏ. Nhưng bất luận về ngoài giống nhau hay không giống nhau, con và em con vẫn là anh em ruột thịt, cùng một dòng máu mà ra, lớn lên trong cùng một gia đình, thì đương nhiên là giống nhau.

Người Trung Quốc gọi anh chị em là tay chân để nói lên mối quan hệ mật thiết giữa họ. Tay chân ở trên cùng một thân người, anh chị em cùng một dòng máu mà ra, giúp đỡ lẫn nhau, vinh cùng hưởng, nhục cùng chịu. Trong cuộc đời cha, bạn bè thân quen quá nhiều, nhưng không có bất cứ người bạn nào hoàn toàn được như tay với chân. Bạn bè có thể tuyệt giao với con, từ đó sẽ không còn là bạn bè của con nữa; vợ chồng có thể li dị nhau, từ đó sẽ không còn là vợ chồng nữa. Còn anh em cho dù có xung đột, tranh chấp, thậm chí đăng báo từ bỏ quan hệ, thì thực tế họ vẫn cùng một cha mẹ sinh ra, không cách gì thay đổi được.

Hãy nhớ lại khi con còn nhỏ, mỗi lần cha mẹ hỏi con có muốn có em trai hay em gái hay không, con luôn lớn tiếng phản đối, nói rằng em con sẽ gây ồn ào, làm lộn xộn đồ đạc của con, làm hỏng đồ chơi của con. Lúc đó cha thật sự cho rằng nếu thêm một đứa con thì sẽ bớt phần con, cha có suy nghĩ như vậy có lẽ do cha là con một, không thấu hiểu được tình anh em.

Nhưng bây giờ, khi con chau mày thoáng lo lắng hỏi cha "Em gái con khi sinh ra, cuống rốn quấn quanh cổ, có gì không tốt không?" thì cha chợt tỉnh ngộ:

Cha mẹ tuy phải chia bớt thời gian và vật chất của bản thân mình cho em mình, nhưng giữa anh em vẫn có sự quan tâm và giúp đỡ lẫn nhau. Họ là những người khi cha mẹ mất đi, cùng đứng trong dãy người đưa cha mẹ đến nơi chôn cất, cùng đau buồn khóc lóc. Họ là những người sau khi cha mẹ đã ra đi, cùng nhau tưởng nhớ lại cuộc sống gia đình hồi thơ ấu. Họ có thể là bến cảng tránh gió của nhau khi gặp sóng gió cuộc đời. Vì anh em có kinh nghiệm cuộc sống như nhau, có mối quan hệ huyết thống không cách gì thay đổi, tự nhiên sẽ có ý thức như nhau.

Con sắp mười bảy tuổi, giữa con và em con là khoảng chênh lệch mười bảy năm, con và em con có thể không dễ dàng chơi chung với nhau, con tất nhiên cũng phải có sự hy sinh đơn phương cho em con. Có thể dự kiến thấy, khi con kiếm được tiền thì em con nhất định sẽ đòi tiền lì-xì, khi em con đến tuổi thích chạy nhảy, tất nhiên con cũng phải thường xuyên dẫn em con đi chơi, em con có thể trở thành điều phiền toái nhỏ của con. Nhưng suy nghĩ xa hơn, con sẽ phát hiện trong tương lai con có một em gái cung cấp cho con những suy nghĩ và quan niệm thuộc một lớp tuổi khác. Hơn nữa, trong quá trình trưởng thành, em con sẽ mang đến cho con những trận cười sung sướng không lường trước được. Nhất là khi con lớn tuổi, em gái con vẫn còn trong độ tuổi sức sống mạnh mẽ, đó là lúc em con sẽ báo đáp con.

Có một người bạn Mỹ nói với cha:

"Mỗi năm đến tuổi Tạ Ôn, tôi đều vội vã quay về nhà, vì bình thường khi quay về tôi chỉ gặp cha mẹ, chỉ vào ngày lễ Tạ Ôn, tôi mới có thể gặp tất cả anh chị em, mọi người vui vẻ ấm ã như thời thơ ấu."

Có một cụ già nói với cha:

"Mọi người đều trở về quê hương, còn tôi không về, vì tôi không có anh chị em. Cha mẹ chết rồi, quay về thăm ai?"

Một ngày nào đó con sẽ thấy, anh em không những là sự vươn dài của cuộc đời cha mẹ, của ký ức tuổi thơ, mà còn là sự vươn dài của quê hương!

Một cựu chiến binh nói: "Khi mắt trái của anh bị đánh trúng thì mắt phải cần mở to ra mới có thể nhìn rõ kẻ thù, mới có thể có cơ hội đánh trả kẻ thù. Nếu mắt phải nhắm lại luôn, thì mắt phải không những cũng sẽ bị đánh trúng, mà e rằng mạng sống cũng khó bảo toàn!"

Chưa thắng!

Hôm nay con tham gia cuộc thi diễn thuyết của thành phố Nữ Ước. Nhưng con không vào được vòng chung kết, cha và mẹ con cùng đến trạm ga tàu điện ngầm đón con, không phải để an ủi con, mà là khuyến khích con!

Nhớ lúc con lên xe, câu đầu tiên mà cha hỏi con là gì không?

Cha hỏi: "Con thua hay chưa thắng?"

Lúc đó con không hiểu, hỏi lại: "Giữa hai điều này có gì khác biệt?"

Cha không trả lời, chỉ hỏi lại con, cuộc thi tuần sau ở Statenn Island con có tính tham gia không?

Con trả lời rất cương quyết: "Tham gia!"

Vì thế cha nói: "Thế thì hôm nay con chưa thắng, chứ không phải là thua!"

Một người thua, nếu tiếp tục nỗ lực, dự tính sẽ thắng trở lại, thì trận thua ngày hôm nay không phải là thua thiệt, mà là chưa thắng.

Ngược lại, nếu mất đi dũng khí chiến đấu, thì đúng là thua thật!

Hồi nhỏ cha đọc tác phẩm "Ngư ông và biển cả" của Hemingway, trong đó có câu "Anh hùng có thể bị huỷ diệt nhưng không thể bị đánh bại". Lúc đó cha chỉ cảm thấy câu này có tính triết lý chứ không hiểu được ý nghĩa sâu xa của nó.

Sau đó cha lại đọc được một câu danh ngôn: "Người bị khổ không có quyền bi quan". Cha cũng không hiểu lắm, trong lòng nghĩ rằng, đã bị khổ, tại sao lại còn bị tước đoạt đi quyền được bi quan?

Cho đến khi đã trải qua phần đầu vật lộn với cuộc đời mấy mươi năm qua, không ngừng vấp ngã rồi lại không ngừng đứng dậy, mới dần hiểu ra ý nghĩa hai câu nói trên:

Nhục thể của anh hùng có thể bị huỷ diệt nhưng tinh thần và ý chí đấu tranh không thể bị đánh bại. Người bị khổ, vì phải cố gắng khắc phục hoàn cảnh khó khăn không những không được bi quan, mà còn phải tích cực nỗ lực nhiều hơn người khác!

Nghe nói khi đi bộ qua sa mạc, biện pháp duy nhất có thể, là đợi đến đêm, đi thật nhanh đến trạm dừng có che mát, giữa đường bất luận mệt mỏi như thế nào, cũng không được ngã xuống. Nếu không sang ngày hôm sau mặt trời nóng bỏng mọc lên, làm tăng bức xạ của cát, thì chỉ có chết.

Những người đã trải qua nguy hiểm trên mặt băng tuyết, đều hiểu rằng, phàm những người nào giữa đường nói: "Tôi chịu đựng không nổi nữa, tôi phải nằm xuống nghỉ xả hơi!" thì chắc chắn sẽ mau

chóng tử vong, vì không đi nữa, không cử động nữa thì nhiệt độ có thể sẽ nhanh chóng giảm xuống, sau đó bị chết cứng.

Con có nhớ bác Trần Quang Lâm? Bác ấy đã từng tình nguyện đi lính người nhái, là một con người đầy lòng dũng cảm. Bác ấy có nói một câu mà cha mãi mãi không quên:

"Khi mắt trái của anh bị đánh trúng thì mắt phải cần mở to ra mới có thể nhìn rõ kẻ thù, mới có thể có cơ hội đánh trả kẻ thù. Nếu mắt phải nhắm lại luôn, thì mắt phải không những cũng sẽ bị đánh trúng, mà e rằng mạng sống cũng khó bảo toàn!"

Đúng thế chứ? Trong cuộc chiến đấu vì cuộc sống, chúng ta không những phải có nghị lực đứng dậy sau khi vấp ngã, phải có dũng khí nện lại vũ khí tiếp tục đánh nhau, mà cần bắt đầu ngay một đợt tấn công mới ngay vào thời khắc bị đánh bại, thậm chí không cho phép bản thân ngã xuống, không cho phép bản thân bị quan. Như thế, chúng ta không thua hoàn toàn, mà chỉ là tạm thời "chưa thắng"!

Con có thể nghe rõ tiếng ngáy của đồng hồ tích tắc, tích tắc trên bàn. Con cảm thấy sợ hãi, trong tương lai, cha mẹ không thể là nơi nương tựa mãi mãi của con...

Tiến thẳng trên hành trình

Tuần trước, trường con tổ chức: "Đêm Đại Học", mời hơn một trăm Đại học trên khắp nước Mỹ đến trường để trả lời những thắc mắc của học sinh. Cha có nói: con không cần phải đi, vì còn hai năm nữa con mới vào Đại Học! Nhưng con vẫn cương quyết đi, mong muốn hiểu rõ tình hình các trường, yêu cầu nhập học và cách xin học bổng như thế nào.

Hôm qua con học bài đến tận hai giờ đêm, cha cắt cho con một miếng bánh và bung lên cho con ly sữa, rồi bảo con đi ngủ sớm, đừng ngày nào cũng ngủ trễ, con lại nói: "Con cũng muốn đi ngủ sớm, nhưng không có cách nào cả, vì bài học chưa xong!"

Vì thế cha không nói gì thêm nữa, quay thẳng về phòng ngủ, cha rất lo lắng khi thấy con vất vả, cha thật sự muốn ép con phải đi ngủ. Nhưng cha biết: cha không thể làm như vậy, vì con đang đi trên hành trình cuộc đời con. Cha không thể thay con xuất chinh, cũng không thể giữ con áp ủ dưới đôi cánh cha mẹ, khiến con mãi mãi không thể trưởng thành được.

Những chuyện xảy ra gần đây khiến cha nhận thấy con đã trưởng thành. Sự trưởng thành không chỉ dựa vào tình hình phát triển sinh lý hay tuổi tác để đánh giá, mà con phải dựa vào sự chính muôi tâm trí làm chuẩn mực đánh giá. Biểu hiện cơ bản nhất của một con người trưởng thành là người đó biết quan tâm đến con đường đi riêng của bản thân mình, sáng tạo ra tương lai bản thân mình, người đó không còn bất cứ chuyện gì cũng đều trông chờ cha mẹ giải quyết mà có năng lực suy nghĩ độc lập. Suy nghĩ của người ấy, không phải là những hoang đường thời thơ ấu, những mộng tưởng thời thiếu niên, mà là lý tưởng thực tiễn!

Cha thường nghĩ, sức mạnh nào giúp cho một con người trưởng thành, nếu nói đó là áp lực của hoàn cảnh, thì tại sao có rất nhiều người, dưới áp lực, lại không dám đối diện hiện thực, thậm chí họ duy trì suốt cả đời cái thói quen sống nương tựa, cầu thả, lè mề và né tránh trách nhiệm.

Cha thường nghĩ lại thời còn học cấp ba, ba tháng trước khi thi Đại Học, cha còn dềnh dàng rề rề không nỗ lực ôn tập, đến một tháng trước khi thi, cha phải cố gắng hết sức đến phát khùng lên.

Do quay cuồng suốt đêm, suy nghĩ quá độ, suốt thời gian đó cha phải uống thuốc ngủ mới có thể ngủ được, ban đầu còn uống một viên thuốc ngủ, đến sau phải uống đến hai, ba viên. Cha thường sáu giờ sáng mới lên giường ngủ, tám, chín giờ sáng mới có thể chợp mắt, cha có cảm giác như đầu rời khỏi thân thể, hơi quay đầu là choáng váng xây xẩm đầu óc, cây lá ngoài cửa sổ trở nên xanh trong suốt đến nhức mắt, nhưng vẫn không cách nào đi vào giấc ngủ được.

Đến lúc đó bà nội con bắt đầu lo lắng, lo lắng đứa con trai độc nhất của mình sẽ sinh bệnh. Bà nội con luôn nói "Hà tất phải học nhiều như vậy! Nó là tất cả cuộc đời hay sao! Làm gì chẳng sống được? Chẳng qua không thi Đại Học là cùng, thì sao nào? Đừng học nữa!"

Lúc đó câu trả lời của cha giống như con hôm qua: "Con cũng muốn đi ngủ sớm nhưng không có cách nào ngủ được!"

Trên thế gian này có gì mà không có cách giải quyết? Quãng sách đi vẫn sống được cơ mà? Thế thì, sức mạnh gì khiến chúng ta không chỉ không giống như lúc nhỏ, luôn cần phải có cha, mẹ đốc thúc mới đi, mà ngược lại trở nên hiếu thắng, không chịu thua ai?

Từ những chuyện biến gần đây của con, cuối cùng cha phân tích ra, ít ra bị ảnh hưởng, một trong đó, là hoàn cảnh sống. Con thấy những điều mà bạn bè con đề cập tới lúc nói chuyện phiếm, không chỉ là chuyện giới tính, vui chơi, vũ hội, điện ảnh... mà còn dần chuyển sang vấn đề:

"Cậu tính sắp tới sẽ vào trường nào?"

"Cậu năm nay có tính thi PSAT hay không?"

"Hè năm nay cậu có học luyện thi không?"

"Thành tích hoạt động ngoại khoá của cậu có đủ để xin vào trường Đại học danh tiếng hay không?"

...

Con bắt đầu căng thẳng! Tại vì khi mọi người trở năng lực ra leo lên núi, thì những người còn ở chân núi tự nhiên sẽ cảm thấy cô độc, ngập ngừng lưỡng lự. Vì vậy, cho dù đường núi khó đi, con cũng sẽ theo mọi người leo lên núi.

Còn nguyên nhân khiến con trưởng thành kia, là do gần đây cha rất ít quan tâm đến con trong hoàn cảnh con tự do phối hợp thời gian, cha nhận thấy dù bất luận con xem truyền hình nhiều bao nhiêu, cuối cùng con vẫn hoàn thành bài học. Bất kể con học khuya bao lâu, ngày hôm sau con vẫn đứng sáu giờ rưỡi thức dậy chuẩn bị đi học. Bất luận con đi học bằng tàu điện ngầm vất vả bao nhiêu, con vẫn tính toán đến trường đúng giờ, cho dù tàu điện ngầm có chạy trễ giờ hay không. Bất kể con nêu lý do gì, thầy giáo vẫn phê bình con đi học trễ, bạn học con cũng không giúp đỡ được gì cho con.

Vì thế, con bắt đầu ý thức được rằng, không ai có thể giúp con đi con đường của con được. Đêm khuya một mình đọc sách, không có cha mẹ với nỗi lo canh cánh trong lòng ngồi chăm lo ở bên cạnh con.

Con có thể nghe thấy rõ tiếng ngáy của những người trong nhà và tiếng đồng hồ gõ tích tắc, tích tắc trên bàn. Con cảm thấy cô độc! Con sẽ chợt cảm thấy sợ hãi, trong tương lai, cha mẹ không thể là nơi nương tựa mãi mãi của con, ngược lại, những bạn học xấp xỉ tuổi con sẽ trợ giúp con.

Bạn học con cũng đang tiến thẳng trên hành trình của họ!

Đúng thế không! Chúng ta đều đột ngột trưởng thành trong sự dẫn đưa của hoàn cảnh và sự khôn khéo của cá nhân.

Con hãy nhanh chóng sắp xếp hành trang đuổi theo họ! Trong hành trang cha mẹ đã chuẩn bị sẵn lương thực và tiêu dùng cho con, và cả nỗi thấp thỏm nhớ mong của cha mẹ. Con trẻ ơi! Cha mẹ không thể nào đuổi theo được bước chân của con, mà cha mẹ cũng không muốn liên lụy đến hành vi của con.

Tóm lại, con cần phải tự mình đối diện với những gập ghềnh và thách thức trước mắt!

Làm việc quá độ và phòng bếp chật hẹp ẩm ướt đã khiến hai nách ông ấy mọc đầy rôm, sảy, thậm chí chảy nước mắt.

Nhưng, hai mươi năm sau, ông ấy đã là một phú thương giàu có, có trong tay vô số cửa hàng...

Càng gian khổ càng vươn lên, càng cháy to càng phát đạt

Cha chắc là con đã nghe thấy, tai họa xảy ra tối hôm qua trong phòng tối, cha không cẩn thận đã để lộ hờ ra hết những bản âm phim đã chụp xong!

Lúc đó, trong gian phòng mà duỗi thẳng cánh tay không thấy được năm ngón tay, cha chỉ nhớ mình đã lấy những tấm phim trong kẹp phim ra, rồi vội vội vàng vàng mở đèn.

Một chiếc hộp bản âm phim mở nắp thành linh hiện ra trước mặt cha, khi cha chợt hiểu ra, lập tức tắt ngay đèn đi, tay chân cha đột nhiên lạnh ngắt, ngồi trong phòng tối đen thui, những giọt mồ hôi to như hạt đậu lấm tẩm trên trán. Cha hiểu rằng, tuy chỉ là một sai lầm trong tích tắc, nhưng đã quá trễ, toàn bộ việc làm thực hiện trước đây trong mười mấy tiếng đồng hồ đã đi tong dưới ánh đèn chỉ sáng trong tích tắc này.

Cha đã phải quay lại phòng tranh, lắp lại máy hình, lúc đó là ba giờ đêm khuya, vì sách tranh đang đợi phân màu, không thể không chụp xong, để khi trời sáng đi rửa ảnh ngay.

Trong lòng cha lo lắng, nhưng luôn nhắc nhở bản thân không được nóng vội, vì chỉ cần một sai lầm nhỏ trong trình tự tiến hành thì sẽ ảnh hưởng đến toàn bộ tiến độ.

Cha cảm thấy rất mệt mỏi, nhưng không dám ngáp dù chỉ một cái trước ống kính, vì chỉ một giọt nước bọt hay vết tay thì sẽ ảnh hưởng ngay đến chất lượng chụp ảnh.

Cha giống như một cái máy, chạy qua chạy lại đều đặn liên tục giữa giá vé, ánh đèn, máy ảnh. Giống như kỳ tích, khi cha chụp xong mười mấy bức tranh đó thì trời bắt đầu rạng sáng.

Có lẽ mười mấy tiếng đồng hồ lắp đặt ánh sáng, đo đạc góc độ, điều chỉnh cửa trập, chỉnh lý tranh và kỹ xảo thành thạo trước đây là nguyên nhân giúp cha thu ngắn thời gian làm việc. Nhưng có lẽ điều quan trọng nhất, đây là một trận sinh tử, không thể không thắng, khiến cha phải làm việc liền một mạch, không như hồi sáng lúc làm lúc nghỉ.

Nhưng cho đến bây giờ, khi cha nhớ lại chiếc hộp bản âm thanh hoàn toàn lộ hờ ra, cha vẫn luôn cảm thấy nuối tiếc. Vấn đề là, ai khiến bản thân cha không cẩn thận? Chuyện xảy ra thì đã xảy ra, sửa sai thì cũng đã sửa sai rồi, lấy sai lầm đó làm bài học, lấy việc làm trước đó làm bài luyện tập, không được hay sao?

Cha lại muốn xem thử những bản âm phim lộ hờ ra bị ảnh hưởng như thế nào nên vẫn đem những bản âm thanh bị hỏng đó đem đi rửa. Con có biết không? Khi cha đi lấy lại những bản âm phim bị hỏng đã rửa xong thì những nhà nhiếp ảnh khác ở bên cạnh đều bật cười: "Lộ sáng rồi!"

"Làm sao các bạn biết không phải là bản phim chế tạo không tốt mà là lộ sáng?" Cha cố ý chất vấn họ.

"Vi chúng tôi đều đã trải qua việc này!". Mọi người đều cười ô lên.

Những người này đều là những nhiếp ảnh gia chuyên nghiệp của Nữ Ước, họ chẳng đã phải từng ôm đầu, tay chân lạnh ngắt, mồ hôi nhỏ giọt trong phòng tối?

Cơ hồ những người chiến thắng đều đã từng trải qua thất bại, cơ hồ sau mỗi khuôn mặt vui tươi thành công đều từng có những giọt lệ thất bại. Có thể khẳng định là, họ đều lau khô mồ hôi nước mắt, đứng thẳng dậy, tiếp tục đối mặt với cuộc chiến, nếu không thì họ đã thua trận thật sự.

Cha nhớ lại lúc cha mười ba tuổi, nhà cửa gia đình bị cháy rụi, nhiều bạn bè an ủi cha nói: "Bắt đầu lại từ đầu! Càng gian khổ càng vươn lên, càng cháy to càng phát đạt!" Sau đó, cha luôn suy nghĩ về câu nói này, không hiểu tại sao tài sản cháy hết mà lại có thể phát đạt được? Lẽ nào bếp lò đốt lại có thể hơn bếp lò lửa cháy liên tục?

Nhưng theo tuổi tác ngày càng lớn, cha lần lượt gặp những con người trong cảnh ngộ *thu đòn tàn cục*, xây dựng lại giang sơn. Cha từng gặp một kiều bào Nhật Bản họ Lưu, khi ông ta rời bỏ nước Nhật, toàn bộ gia sản to lớn của ông bị mất sạch, ông đã phải cùng vợ bán cơm bình dân để kiếm sống. Họ nghèo khổ đến nỗi chỉ mua được một chiếc quạt điện để quạt gió cho khách, bản thân ông phải chịu đựng nhiệt độ cao nấu ăn sau nhà, làm việc quá độ và phòng bếp nóng ẩm chật hẹp đã khiến hai nách ông ấy mọc đầy rôm, sảy, thậm chí vì ma sát hai khuỷu tay mà chảy cả nước mắt.

Nhưng hơn hai mươi năm sau, ông ấy là một phú thương giàu có, có trong tay vô số cửa hàng, tài sản mất mát trước đó, không những đã khôi phục lại được, mà còn nhiều hơn trước rất nhiều.

Cha cũng quen biết một nhà doanh nghiệp từng thảm bại, đã mua bán dụng cụ văn phòng, thời gian sau đã khôi phục lại công ty, dẫn đầu trở lại đứng ở đỉnh cao của giới doanh nghiệp.

Chúng ta có thể nhìn thấy rõ ràng nước Nhật và nước Đức sau chiến tranh, đã xây dựng lại đất nước từ trong đống đổ nát, và đã đạt được những thành tựu kinh tế chỉ kém thua Mỹ, Liên Xô, thậm chí đã khiến thế giới phải hoài nghi: "Tóm lại, ai là kẻ thua trong đệ nhị thế chiến?"

Cuối cùng cha hiểu ra: những tàn phá đổ nát chỉ là những thứ mặt ngoài, còn ý chí kiên cường của kẻ thua, những nền tảng kiến trúc, kỹ thuật công nghệ, ý tưởng kinh doanh thì rất khó bị phá hủy.

Vì thế, khi những nhà máy cũ quyển luyến những thiết bị đã lạc hậu, mà trì trệ không phát triển thì những người nhóm lại bếp lò phải vạch ra những kế hoạch hoàn toàn mới. Họ rất là gian khổ, nhưng gian khổ lại kích thích ý chí và tiềm năng quật cường của họ. Họ phải đối diện với sự trống rỗng, nhưng đây cũng là cơ hội để họ mặc ý thoải mái tung hoành, vạch kế hoạch lớn lao. Ngày hôm qua của họ là những ký ức về sự thất bại, thống khổ, nhưng chính thất bại đó lại giúp họ tránh giẫm lên vết xe đổ. Như thành quả mười mấy tiếng đồng hồ của cha đi tong, nhưng đã khôi phục lại được trong vòng hai tiếng đồng hồ ngắn ngủi, hơn nữa, lại còn tốt đẹp hơn!

Vì vậy, những người thất bại có bị xem là thật sự thất bại không? Nó chẳng phải là sự khởi đầu cho sự thành công sắp tới hay sao? Trong tương lai, con có thể sẽ gặp những cảnh ngộ như vậy, cha mong rằng khi con gặp cảnh ngộ nản lòng thoái chí, tay chân lạnh băng, đầu ướt đẫm mồ hôi, con sẽ suy ngẫm những lời cha nói trên đây.

Cha Triệu Tiểu Lan - Tiến sĩ Triệu Tích Thành nói: "Sáu đứa con gái, cộng thêm bà vợ tôi,, là bảy tiên nữ!"

Bảy người phụ nữ này đường hoàng không thua kém gì nam giới, họ dọn dẹp vườn hoa, làm sạch hồ bơi, hoàn toàn tự tay làm lầy, ngay cả việc trải nhựa đường đoạn đường xe chạy dài một trăm hai mươi thước Anh trước cổng nhà. Ngày nay có bốn người tốt nghiệp học viện danh tiếng, Triệu Tiểu Lan là người có chức vị cao nhất trong chính phủ Mỹ trong số những người gốc Hoa ở nước Mỹ. Giáo dục gia đình như thế nào khiến họ thành công như vậy?

Giáo dục của gia đình Triệu Tiểu Lan

Năm cuối cùng khi tôi nghiên cứu ở Học viện, giờ học tiếng Nhật đột nhiên xuất hiện một bà khoảng năm mươi tuổi. Khi bà ấy chính tề nghiêm túc ngồi xuống giữa đám thanh niên trẻ hai ba mươi tuổi, rồi giáo sư xướng ngôn giới thiệu, mọi người mới vỡ lẽ ra, và cảm thấy thích thú. Ban đầu tôi cho rằng bà ấy chỉ là một học viên dự thính tiêu khiển thời gian, sau đó thấy bà ấy cũng căng thẳng ứng phó cuộc thi, tôi mới rõ bà ấy là nghiên cứu sinh chính thức. Bà ấy không bao giờ vắng mặt, bài ghi rất tốt, vì vậy những người vắng mặt nghỉ học đều nhờ bà ấy giúp đỡ, mọi người gọi bà là Triệu, đến lúc tốt nghiệp, mới biết trước đó hai ngày bà ấy vừa nhậm chức Thứ Trưởng Bộ Giao Thông Mỹ - Bà Chu Mộc Lan, mẹ của Triệu Tiểu Lan.

Hôm nay, tôi nhắc đến Triệu Tiểu Lan với bạn, không phải muốn nhấn mạnh cô ấy là người có chức vị cao nhất trong chính phủ Mỹ trong số người gốc Hoa ở Mỹ mà là muốn bạn hiểu một chút sinh hoạt gia đình của Triệu Tiểu Lan. Vì tôi tin rằng, nếu không có sự giáo dục gia đình thành công thì Triệu Tiểu Lan rất khó thành đạt như ngày hôm nay. Ít nhất, cái vẻ e dè tự nhiên vừa phải không cao, không thấp và thái độ kính cẩn của Triệu Tiểu Lan, chắc chắn phải là hình thành từ nền giáo dục gia đình đặc thù.

Tôi dùng chữ "đặc thù", tuyệt đối không phải là quá đáng, vì ở nước Mỹ, có rất ít gia đình Trung Hoa còn giữ được nền giáo dục hoàn chỉnh và nghiêm khắc như gia đình Triệu Tiểu Lan! Ngay ở Trung Quốc, tôi tin rằng cũng còn không nhiều.

Bạn còn nhớ bộ phim "Chân Thiện Mỹ" chứ? Khi July Andrews đi làm gia sư, chỉ một tiếng còi, các đứa trẻ từ nhỏ đến lớn đều xuất hiện xếp hàng nghiêm chỉnh, cơ hồ gia đình Triệu Tiểu Lan cũng giống như vậy.

Tiến sĩ Triệu Tích Thành, cha của Triệu Tiểu Lan là một người rất hiếu khách, mỗi khi có khách đến nhà, mấy đứa con gái nếu có mặt ở nhà thì đều phải ra chào khách. Các cô gái rất cung kính dâng trà mời khách, vẻ mặt luôn nở nụ cười chân thành. Điều khiến bạn khó tin được là, khi gia đình đãi khách, các cô gái không những không ngồi vào bàn ăn, mà còn đứng sau lưng khách, luôn sẵn sàng bê thức ăn lên hay châm rượu cho khách!

Khi tôi thắc mắc hỏi bà Chu Mộc Lan, bà ấy trả lời: "Đúng thế! Chúng tôi dạy con gái chúng tôi làm người phục vụ, nhưng đó chẳng phải là một cách giáo dục hay sao!"

Chính vì vậy, cho dù gia đình có quản gia, các cô gái vẫn phải tự giặt quần áo, quét dọn phòng. Lý lẽ của người lớn rất đơn giản: "Từ tiết kiệm sang tiêu xài thì dễ, nhưng từ tiêu xài sang tiết kiệm thì khó. Quản gia là để giúp đỡ cha mẹ, không phải giúp đỡ con cái, con cái lý đương nhiên phải lo chuyện

của mình, con cái không nên được hâu hạ quá sớm! Nếu không sau này rất khó biết sống độc lập!"

Không chỉ biết lo liệu chuyện của bản thân mình, mỗi ngày lên dây đồng hồ thức dậy, khi còn nhỏ thì đi xe trường đi học, khi về nhà thì chị lớn làm đầu tàu, tự động tự giác học bài, mà sáu cô gái biết chia nhau làm việc vặt trong gia đình.

Mỗi sáng sớm, các cô gái phải đi ra kiểm tra thiết bị hồ bơi, vớt các đồ dơ ở trên mặt hồ nước. Đến cuối tuần phải chăm sóc chỉnh lý mảnh vườn rộng hai mẫu Anh, nhổ sách cỏ tạp và Bồ Công Anh trong vườn. Triệu Tiểu Lan khi mười sáu tuổi đã chịu trách nhiệm xử lý phiếu thu chi của gia đình, chuyên nhập vào máy tính, và nhận nghe điện thoại buổi tối. Hơn nữa, e rằng nói bạn không tin, con đường xe chạy dài một trăm hai mươi thước Anh trước cổng nhà Triệu Tiểu Lan được trải nhựa đường là do các cô gái tự trải nhựa đường lấy dưới sự hướng dẫn chỉ huy của cha. Trong tác phẩm "Sự nghiệp và cuộc đời tôi" Triệu Tiểu Lan có nói: "Lúc đó chúng tôi cũng chưa hẳn là vui vẻ gì, nhưng bây giờ nghĩ lại, mới cảm thấy duy tâm sâu sắc của cha khi đã để cả nhà cùng làm việc, cùng nói chuyện với nhau".

Đúng thế chứ! Khi mẹ Triệu Tiểu Lan nói: "Của nhà cả! Của nhà cả! Khu vườn này là của cả nhà, mỗi người đều phải có trách nhiệm!" là muốn các cô gái cống hiến tâm lực của mình, từ đó sẽ thấy yêu thương gia đình mình hơn, cảm thấy bản thân là một phần tử của gia đình, gia đình thuộc về mình. Đặc biệt là khi cả nhà cùng làm việc, sẽ sản sinh ra tâm lý vinh cùng hưởng, nhục cùng chịu, đồng tâm hiệp lực, hình thành ý thức chung.

Bạn thử nghĩ coi, khi con đường rải nhựa đó bị hư hỏng, thì cảm giác của bạn và của chị em Triệu Tiểu Lan đối với con đường đó chắc chắn sẽ khác nhau, vì con đường này không phải do chính tay bạn trải nhựa, bạn không đổ mồ hôi vì nó, thì làm sao có được cảm xúc gì cơ chứ?

Tôi thường nhấn mạnh mối quan hệ gia đình, gia đình Triệu Tiểu Lan là một ví dụ thực tiễn, chân chính, sau bữa ăn tối họ rất ít khi mở ti-vi, cha mẹ luôn làm gương, không bỏ nhiều thời gian ngồi trước ti-vi, mẹ cùng con cái học bài, cha xử lý những việc chung chưa hoàn thành.

Vào ngày chủ nhật, cả nhà đều đi làm lễ, thời gian ăn tráng miệng sau buổi cơm trưa ngày chủ nhật, cả nhà đều tiến hành hội nghị, người lớn đưa ra vấn đề, mỗi đứa con phát biểu cách nghĩ, cách làm của bản thân mình, đưa ra kế hoạch rồi trưng cầu ý kiến cha mẹ, vì vậy tôi hiểu được nguyên nhân của phục tùng và nếp kỷ luật của các cô con gái. Đó là do họ có nhận thức chung, có một cầu nối giữa cha mẹ và con cái. Khi họ làm việc nhà, trong lòng họ có cảm giác tự nguyện chứ không phải bị ép buộc bởi mệnh lệnh của cha mẹ. Gia đình là một "cộng đồng đoàn kết", mỗi một thành viên trong gia đình đều có lực hướng tâm, tất nhiên gia đình sẽ hưng vượng.

Chúng ta có thể nhìn thấy rõ điều này ở gia đình Triệu Tiểu Lan, khi đi tàu đến nước Mỹ vào năm 1962, các cô gái nói một câu tiếng Anh nói cũng không thông, gian khổ phấn đấu đến ngày hôm nay, đã có bốn cô con gái tốt nghiệp Học viện danh tiếng; ông Triệu Tích Thành trở thành một người nổi tiếng trong giới kinh tài vận tải đường thủy, ngay bà Chu Mộc Lan, đã bỏ ra hai năm chuyên cần học tập để đạt được học vị Thạc sĩ.

Nhưng bạn có biết không? Gia đình họ Triệu tuy giàu có nhưng con cái hơn một nửa vẫn học trường công. Việc chi tiêu bên ngoài, bất luận nhiều ít đều phải mang biên nhận về nhà báo cáo lại. Triệu Tiểu Lan vẫn vay tiền chính phủ để học Đại học, mùa hè đi làm trả nợ. Không phải cha mẹ cô hà tiện, mà là

muôn giáo dục tính độc lập, biết chịu trách nhiệm, tiêu tiền đúng chỗ.

Vì vậy Triệu Tiểu Lan vẫn được học đánh gôn, cưỡi ngựa, trượt băng, đánh đàn. Hai ông bà nói với các cô gái: "Cha mẹ tuy tiết kiệm, nhưng các con muốn học cái gì thì cha mẹ vẫn cho các con học, tuy nhiên đã học cái gì thì phải học cho đến nơi đến chốn, học cho giỏi!"

Mỗi năm cả nhà đều sắp xếp đi du lịch hai lần từ việc chọn địa điểm, đặt phòng khách sạn, cho đến ăn nhà hàng nào hoàn toàn đều do các cô gái phụ trách, cha mẹ rất ít tham gia ý kiến. Như thế, chuyến đi du lịch chẳng phải cũng là bài học giáo dục về tổ chức, phân công hay sao?

Vì vậy tôi nói: thành công của chị em Triệu Tiểu Lan có quan hệ mật thiết với giáo dục gia đình của họ. Mấy ngày trước, khi tổng thống Bush tiếp kiến cả nhà ông Triệu Tích Thành ở Nhà Trắng, đã đặc biệt nhấn mạnh đến điểm này, hỏi mẹ của Triệu Tiểu Lan đã dạy dỗ con cái như thế nào!

Dạy dỗ như thế nào? Câu trả lời là:

Kết hợp giữa đạo hiếu để trung tín của truyền thống Trung Quốc với phương pháp quản lý tổ chức của xã hội phương Tây! Vừa bồi dưỡng cá tính độc lập của cá nhân, vừa yêu cầu mỗi cá nhân phải tham dự vào công việc gia đình, thông qua cầu nối giữa cha mẹ và con cái hình thành ý thức cộng đồng, đạt tới mục tiêu mong đợi.

Sau khi bạn nghe xong phương pháp giáo dục con cái của cha mẹ Triệu Tiểu Lan, bạn có cảm thấy giữa chúng ta đây đều có những điều cần kiểm điểm và sửa đổi?

Năm sáu thanh niên ở chung một phòng, trên lò sưởi xếp một dãy đồng hồ báo thức đủ các màu, mỗi người đều nhận biết tiếng chuông đồng hồ của mình...

Khó thức dậy

"Con hãy nói lại với cô bạn học Joana của con, nếu cô ấy buổi sáng bằng lòng gọi điện thoại đánh thức con dậy thì cha bằng lòng trả thù lao mỗi cú điện thoại ba Mỹ Kim!". Hôm nay cha cảm khái nói với con như vậy, đây không phải là nói đùa, mà là nói thật đấy. Vì cha thấy cha và mẹ con có gọi con dậy ba, bốn lần cũng chẳng có tác dụng, còn chỉ một cú điện thoại của Joana, con liền lập tức thức dậy nhảy khỏi giường.

Ôi! Cha mẹ chẳng bằng được bạn gái!

Đương nhiên con có lý của con, con nói Joana đang đợi ở đầu dây điện thoại, nhưng tại sao con không nghĩ, cha mẹ cũng đang đứng đợi ở đầu giường con? Trước tiên cha gọi con, sau đó lay con, cuối cùng không thể không quăng một chiếc khăn mặt ướt cho con, vậy mà con vẫn ngủ tiếp, chiếc khăn mặt phủ trên mặt. Nhưng tại sao cha chỉ gọi nhỏ "có điện thoại của Joana" thì con lập tức tỉnh dậy ngay? Vậy ra, con chỉ giả vờ không thức dậy mà thôi!

Con vốn có một chiếc đồng hồ báo thức điện tử, con nói tiếng chuông đồng hồ quá êm tai, không hữu hiệu, vì thế cha mua cho con một chiếc đồng hồ báo thức lớn lên dây cót. Mỗi đêm, khi con lên dây cót rẹt rẹt, ngay trong thư phòng dưới nhà cũng có thể nghe thấy; mỗi sáng, khi chiếc đồng hồ báo thức đó thành linh reo lên, mọi người trong nhà đều bị đánh thức dậy, chỉ có con - người lên dây cót đồng hồ, vẫn ngáy khò khò, ngay cả thao tác ngắt chuông đồng hồ con cũng không thực hiện!

Vì thế, cho dù buổi sáng cha không đi dạy học, cũng phải thức dậy để gọi con. Vì vậy cha mới nói, con dùng đồng hồ báo thức có khi để khống chế đồng hồ báo thức sinh học của cha, thậm chí khống chế giấc ngủ của cả nhà! Con không tôn trọng thời gian của bản thân, lại còn không tôn trọng cả sự yên tĩnh của người khác!

Cha nhớ lại khi dạy vẽ ở Đại Học South Caro-lina, có lần đến thăm ngôi nhà gỗ nhỏ bên bờ hồ của những nhà nghệ thuật, ngôi nhà chỉ là một khoang thuyền lớn nhưng có đèn năm, sáu thanh niên trú ngụ.

Lúc đó, điều khiến cha hiếu kỳ nhất là một dãy đồng hồ báo thức đủ các màu bên tường, cha liền hỏi: "Tại sao không đặt đồng hồ báo thức ở bên giường mỗi người?"

Con biết họ trả lời sao không? Họ nói: "Vì như thế mới không nằm ý trên giường! Mỗi người đều nghe ra tiếng chuông đồng hồ báo thức của mình, sợ chuông réo lâu sẽ làm phiền đến người khác, vì vậy bất luận thời tiết lạnh như thế nào, chỉ cần chuông đồng hồ vang lên, liền lập tức nhảy ra khỏi giường chạy tới tắt chuông đồng hồ, thậm chí chuông còn chưa vang lên, bản thân đã tỉnh dậy.

"Các bạn là những nhà nghệ thuật tự do, không phải đi làm đúng giờ, hà tất dùng đồng hồ báo thức?" Tôi cười hỏi.

"Có thể không cần thức dậy, nhưng không thể không thức dậy!"

Nghĩ xem! Những người có cuộc sống tự do tùy ý mà còn biê tự chế bản thân mình, còn con, một học sinh mỗi ngày chỉ phải đi học đúng giờ, sao lại có tác phong rề rà, lè mè?

Rất đơn giản! Vì con biết cha mẹ sẽ không để con đi học trễ, cha có thúc hồi con năm lần bảy lượt, mẹ con ngồi trên xe nổ máy chờ con. Nhưng, hôm nào đó, khi con cần phải tự thức dậy thì con làm thế nào?

Có lẽ ban đêm con không dám ngủ, hay trong đêm chột tỉnh mấy lần, đúng không? Đây sẽ là nguyên nhân khiến con thất bại vì trạng thái tinh thần không minh mẫn khi con tham gia cuộc thi diễn thuyết toàn bang Nữ Ước con không dám ngủ vì sợ những người chung phòng cùng tham gia cuộc thi ích kỷ không kêu con dậy!

Vì vậy cha có nói con là con mèo tham gia lựa chọn mười hai cảm tình trong chuyện thần thoại, con mèo vốn là bạn thân với con chuột, con mèo nhờ con chuột đánh thức dậy, nhưng con chuột nuốt lời, một mình đi tham gia chọn lựa, trở thành anh cả của mười hai cảm tình.

Vì vậy, ngày nay trong mười hai cảm tình không có con mèo! Đây là câu chuyện cổ xưa ngàn năm rất phổ biến ở Trung Quốc, chẳng phải để châm biếm những người không thức dậy nổi hay sao? Hãy nhớ điều này, người ta cần đồng hồ báo thức vì không dám tin tưởng những người ngoài đồng hồ báo thức ra, thì rõ ràng là người không có nghị lực bản thân!

Không tin vào bản thân mình thì thật là chuyện đáng thương hại! Đan thành bại của bản thân ký thác ở người khác thì thật đáng chê trách! Vì vậy đừng cho rằng dậy không nổi là chuyện nhỏ, đó thật sự là thái độ hoàn toàn thiếu trách nhiệm đối với bản thân, mà còn là sự khiếm khuyết nghiêm trọng về tính cách!

Đương nhiên, có thể không phải con không dậy nổi, mà con lè mè, rề rà, nhưng con cần nhớ người Phương Tây thường nói:

- "Chạy nào... Chạy nào... chạy thật rồi!"

"Trễ nãi do lè mè" hay "dậy không nổi" thì có gì khác nhau nào?

Trương Đại Thiên có lần được mời đến nhà một tay quân phiệt, vừa bước vào cổng chợt buột miệng nói bậy một câu, may mà đại soái hôm đó vui vẻ, nếu không đầu ông ta đã lìa khỏi cổ!

Kỹ xảo nói chuyện

Tôi có một học sinh đi làm việc, ngày làm việc đầu tiên bị lão chủ chửi bới quát nạt, cậu ta mặt mày như đura đám chạy đến nói với tôi:

"Khi em đồng ý với suy nghĩ của người khác, em thường nói "Đúng! Đúng!" Em thường nói như vậy hai mươi năm rồi, với ai cũng nói như thế cả, trước giờ không ai nói em nói sáo, nhưng hôm nay khi cùng ông chủ thảo luận vấn đề, em vừa mới nói chữ "Đúng!", ông ấy liền lập tức nổi giận, quát lên "Cái gì đúng với không đúng! Khi nói chuyện với người lớn phải nói "Vâng!" không được nói "Đúng!"

Nghe cậu ấy nói xong, tôi thoáng nghĩ người chợt suy nghĩ đúng thế ư? Tôi cũng hay thường dùng chữ "Đúng!" nói với người trên, ngầm nghĩ kỹ, đúng là cần đổi thành "Vâng!"

Học thuật về cách nói chuyện quá rộng lớn, có những lời chúng ta dùng nói nửa đời người, về mặt kỹ thuật là có vấn đề, nhưng không thể tự biết được, làm phật lòng người khác, vẫn không rõ tại sao lại như thế.

Tại sao Lâm Đạt lại không thích Phi Tử? Vì cái hôm Phi Tử đến Nữ Ước, có nhờ Lâm Đạt ra phi trường đón, khi Lâm Đạt gặp Phi Tử có hỏi: "Nghe nói anh họ bạn trú ngụ gần đây, tại sao không nhờ anh ấy đến phi trường đón bạn?" Phi Tử nói: "Vì anh ấy bận!"

Nào ngờ câu nói này làm phật lòng Lâm Đạt. Lâm Đạt nghĩ "Hừm! Anh ấy bận, lẽ nào tôi không bận? Thời gian của anh ấy đáng tiền, còn của tôi không đáng tiền ư?" Từ đó Lâm Đạt không quan tâm nhiều đến Phi Tử nữa.

Tôi nghĩ Phi Tử chỉ vô tình làm phật lòng bạn cũ, bản thân Phi Tử vẫn không biết, nhưng bạn nghĩ xem, nếu lúc ấy cô ta nói:

"Vì tình giao hảo giữa tôi với bạn (Lâm Đạt) tốt hơn với anh họ tôi, nên chỉ mong sao vừa xuống máy bay là gặp được lại ngay bạn cũ!" có phải làm đẹp lòng Lâm Đạt biết bao không?

Đại sư quốc họa Trương Đại Thiên từng kể với tôi, có lần nói bậy một câu mà xém mất mạng. Lần đó ông được mời đến nhà một tay quân phiệt, từng nghe nói đại soái có nuô một con chó tinh khôn nổi tiếng, nên trong lòng rất mong nhìn thấy con chó này. Vừa gặp đại soái, ông ấy phấn khởi nói: "Từ lâu tôi đã mong muốn đến thăm nhà Đại soái!"

Đại soái rất vừa ý gật đầu nói: "Đừng khách khí!"

Nào ngờ Trương Đại Thiên lại buột miệng nói một câu: "Tôi đến để thăm con chó của ngài!"

Trương Đại Thiên nói, sau khi ông ta nói xong câu này liền cảm thấy lạnh toát cả người, lập tức vội vàng vàng xin cáo lui, tay sờ sờ cổ mình: "May mà đại soái hôm đó vui vẻ, nếu không đầu ông ta đã lìa khỏi cổ!"

Bản thân tôi cũng từng nói những lời gây phật lòng người khác. Nhớ lại có lần ở một buổi yến tiệc có người giới thiệu cho tôi hiệu trưởng một trường Đại học, tôi phần khởi nói:

"Ngưỡng mộ đã lâu nay mới được gặp mặt, trong tương lai nếu tôi bị thất nghiệp ở Mỹ, thì nhất định xin ông đề bạt tôi!"

Ý tôi là khiêm tốn, nào ngờ dẫn tới cảm giác trái ngược ở đối phương:

"Thì ra chỗ tôi là nơi giải quyết việc làm hả? Không chỗ nào dùng anh, anh mới đến chỗ trường tôi hả?"

Vì vậy, một ngày nào đó tôi thật sự muốn đến trường đó để dạy học, thì tám mươi phần trăm ông ấy sẽ không nhận lời, rõ ràng hậu quả chẳng phải do sai lầm của một lời nói vô tình gây ra hay sao?

Ngược lại, một người hiểu biết kỹ xảo nói chuyện, có thể với một lối nói vốn không dễ nghe lọt lỗ tai lắm, lại khiến cho người nghe cảm thấy dễ chịu. Ví dụ, có một quan chức không vừa ý những thuộc hạ chuyện gì cũng thỉnh thị ý kiến, nhưng ông ta không trực tiếp ra lệnh thẳng cho họ chia nhau gánh vác trách nhiệm, mà đợi đến buổi họp ông nói:

"Tôi không phải chuyện gì cũng tinh tường am hiểu như các vị. Vì vậy, sau này khi ký công văn xin mọi người đừng hỏi tôi phải làm như thế nào mà nên kiến nghị tôi nên làm như thế nào!"

Một vị chủ quán từng làm việc ở bộ Ngoại giao, khi ông ấy muốn nhân viên dưới quyền đến văn phòng của mình, không bao giờ ông nói: "Mời anh đến văn phòng của tôi!" mà nói: "Tôi đang đợi anh ở văn phòng!"

Hai người này đã khéo léo chuyển quan điểm ý muốn của mình từ "vị trí bề trên" sang "vị trí bề dưới", từ "chủ động" sang "bị động", từ đó thu được cảm tình tốt đẹp của cấp dưới, vì không ai không muốn cảm thấy mình làm chủ công việc, chứ không phải làm việc theo mệnh lệnh!

Nhưng khôn ngoan sáng suốt nhất, phải kể đến những người biết vừa "tạo thế" cho mình, vừa "tạo thế" cho người khác. Tôi từng nghe thấy lời phát biểu của một nhân viên ngoại giao làm việc ở trụ sở bên Mỹ nhân một buổi tiệc liên hoan, thật vô cùng khéo léo diệu kỳ! Ông ấy nói:

"Mọi người đều biết, nếu các vị không có tài hơn người thì không thể đảm nhiệm công tác ngoại giao ở thành phố Nữ Ước, vốn nổi tiếng là chiến trường ngoại giao này. Hơn nữa nhiều vị từng công tác suốt mười mấy năm trời. Còn tôi, chẳng có tài cán gì hơn người, thì dựa vào đâu để có thể công tác suốt mười mấy năm trời liên tục đến giờ? Đơn giản thôi, chính là vì tôi dựa vào những bạn bè như các vị đây!"

Thật là một lời nói đẹp đẽ! Trong phạm vi không quá một trăm từ, liên tục ba lần chuyển ý, vừa có ý tự phụ, vừa có ý khiêm tốn, cuối cùng đều quy tất cả công lao cho bạn bè, làm sao không khiến mọi người thán phục khen hay cơ chứ?

Nói nhiều như thế, nhưng nếu bạn hỏi tôi tóm lại nên nói chuyện như thế nào, thì thật sự không biết nói như thế nào, nhưng qua nghiên cứu nhiều năm nay, ít nhất tôi cũng có thể nêu lên một nguyên tắc, đó là:

Ngoài nghĩ cho mình ra, còn phải nghĩ cho người nghe. Nói về việc tốt, cần đặt trọng tâm ở người nghe, còn quở trách, thì trước tiên hãy hướng đầu mũi tên về phía mình. Điều quan trọng nhất, khi bạn phát biểu về mình thì nhất thiết đừng quên người khác.

Vì không có người nghe nào lại muốn người nì coi nhẹ mình. Cũng không có người nói nào coi nhẹ người nghe lại thu lại phản ứng tốt cả!

Một giáo sư khi dạy chủ nghĩa Tam Dân nói: "Ở Mỹ, nếu có người muốn nhảy lầu tự sát, bạn tuyệt đối không được kéo người đó lại, vì làm thế sẽ phương hại đến quyền tự do của người đó, chỉ khi người đó đã thật sự nhảy xuống thì bạn mới được nhảy xuống theo để kéo người đó lại giữa khoảng không!"

Chuyển bại thành thắng

Tối hôm nay, khi con vừa về nhà liền ngã vật ra trên ghế bành, gác chân lên chiếc xe nôi búp bê của em gái con, ôm đầu kêu lên: "Kỳ thi cuối học kỳ môn Lịch sử thì tồi quá! Lần này đề thi ra thống nhất, không có đề nào thầy giáo dạy cho ra thi cả; những vấn đề thầy giáo cho là không quan trọng, không dạy thì đề lại cho thi!"

Khi cha hỏi kỹ tình hình thực tế, con lại vung mạnh hai tay nói: "Đừng nhắc đến nữa! Đừng nhắc đến nữa! Con không muốn nghĩ đến nó chút nào nữa!"

Cha nổi giận, mắng con tại sao lại đem về nhà những bức bối ở trường học, thì con ứa nước mắt ngẩng đầu nói: "Cha! Cha cần biết rằng, học kỳ này, riêng môn Lịch sử con đã soạn bài viết cả trăm trang, con làm việc đến hai, ba giờ sáng, không phải con đã không bỏ công sức ra! Thế mà lại thi không tốt!"

Đúng! Cha biết con đã tìm kiếm sưu tầm tài liệu cho môn lịch sử, làm việc tận đêm khuya, nhưng tại sao con không nghĩ kỹ, trên thế gian này không có việc học nào là vô ích cả? Thầy giáo dạy con có thể có quan điểm khác với thầy giáo ra đề, thầy giáo dạy con chọn những vấn đề mà thầy cho là quan trọng nhất từ trong sách giáo khoa dày cộp để dạy con và con rõ ràng cũng đã có những nghiên cứu sau thế thì, cho dù lần thi này không tốt, nhưng những điều con sưu tầm nghiên cứu học hỏi vẫn nằm trong lòng con!

Có thể con sẽ nói, trọng tâm dạy của những thầy giáo khác đều tương tự như nhau, chỉ có thầy giáo của con là dạy khác, thế thì tại sao con không nghĩ: những điều con học kỹ cũng chính là điều mà học sinh lớp khác không chú ý? Những điều mà hôm nay khiến con thất bại có thể trở thành những điều khiến con hơn người ở tương lai, nếu ngày nào đó có người nói đến những vấn đề có liên quan đến lịch sử, con sẽ dẫn dắt đề tài nói chuyện đến chủ đề hôm nay con đã nghiên cứu học hỏi, chẳng phải con hiểu biết những điều mà mọi người không biết, sẽ khiến mọi người thán phục hay sao?

Nhớ lại năm học đầu tiên ở cấp ba, cha tham gia cuộc thi diễn thuyết của một tờ báo, ở vòng sơ khảo, cha ngạc nhiên phát hiện một đối thủ đáng gờm, người này sử dụng nghệ thuật đọc thơ diễn cảm. Cha rất thán phục về nhà bắt chước người này. Nhưng nào ngờ do đánh mất đi phong cách riêng của mình, cha chỉ giành được giải Á quân ở vòng chung kết.

Con thất bại ư? Không! Vì trên thế gian này có những việc được đầu tư tổ nhưng vẫn bị hỏng, những không có việc học nào là vô ích cả. Sau lần thi đó, cha không quên nỗi đau thất bại đã qua, cha chuyên tâm nghiên cứu nghệ thuật đọc thơ diễn cảm, đọc rất nhiều sách, nó đã giúp cha trong thời gian học đọc thơ diễn cảm, đoạt giải Quán Quân trong cuộc thi toàn quốc. Còn đối với thơ mới, cha đoạt được giải thưởng nhà thơ trẻ ưu tú của Học Hội Thơ Mới, thậm chí cha đã đại diện cho Trung Quốc tham gia Đại hội các nhà thơ thế giới.

Con hỏi cha, cha có thật sự thất bại trong cuộc thi ở cấp ba đó không? Cha khẳng định với con: Sau

khi vấp ngã nêu chúng ta biết đứng thẳng dậy, thì đó chính là sự khởi đầu cho sự thành công to lớn sau này!

Đương nhiên, có thể con sẽ nói bản thân đã nghe theo những lời dạy sai của thầy giáo, như một chiến sĩ giỏi, vì nghe theo lời hướng dẫn sai của chỉ huy mà rơi vào ổ phục kích của địch. Như thế thì cha sẽ nói con không sáng suốt! Vì trong quân đội, chỉ huy bảo con đi sang hướng Tây, thì con không được đi sang hướng Đông. Nhưng con trong lĩnh vực học thuật, con có thể tùy ý duỗi rong, khi con thấy thầy giáo chỉ chú trọng giảng về một lĩnh vực hẹp nào đó, thì con phải dựa vào sự phán đoán của mình để tự luyện thêm về các vấn đề khác!

Cha nhớ lại lúc còn học cấp ba, có một bạn học thi vào Đại học Đà Bắc viết thư cho ba, nói rằng: "Học về Chủ Nghĩa Tam dân gặp phải thầy giáo dạy chuyện trên trời đành phải tự trau dồi học hỏi thêm!"

Gặp phải những giáo sư "dạy chuyện trên trời" này, tự nhiên đầu óc lòng dạ học sinh lại sáng lên tuy học sinh rất chán, nhưng bảo đảm không ai ngủ gật cả, vì mọi học sinh đều hiểu rằng: cần phải tỉnh táo sáng suốt phán đoán, nếu chỉ nghe theo lời thầy giảng, thì bảo đảm sẽ hỏng kỳ thi Đại Học!

Con có biết thầy giáo dạy như thế nào không? Khi dạy đến "tự do" thầy nói: "Ở Mỹ, nếu có người muốn nhảy lầu tự sát, bạn tuyệt đối không được kéo người đó lại, vì làm thế sẽ phương hại đến quyền tự do của người đó, chỉ khi người đó đã thật sự nhảy xuống thì bạn mới được nhảy xuống theo để kéo người đó lại giữa khoảng không!"

Thế mà những học sinh học phải những thầy giáo dạy chuyện trên trời này lại đều thi đậu Đại học cả! Con biết vì sao không? Vì họ phải tự bỏ công sức để tự trau dồi, tự nghiên cứu, tự học hỏi.

Cha kể thêm cho con nghe một chuyện:

Khi cha còn học lớp năm ở Tiểu học, có một giáo viên dạy mỹ thuật vừa tốt nghiệp sư phạm, thầy không dạy học sinh vẽ, chỉ treo lịch tháng có các bức tranh nổi tiếng thế giới trên bảng đen rồi bảo mọi người viết cảm tưởng, bình luận những hay, dở của bức tranh. Lúc đó cha đã là một "tiểu họa sĩ", có tiếng trong trường học, trong lòng cảm thấy không thích thú cách dạy này, nên vẽ nguệch ngoạc bừa bãi lên giấy. Khi công bố thành tích, cha là học sinh duy nhất bị thầy kêu lên khế thước vào lòng bàn tay, thầy còn nói "Tôi thấy em ốm yếu nên đánh nhẹ tay đấy!"

Mấy năm sau khi tốt nghiệp tiểu học, cha vẫn cảm thấy bức dọc thầy giáo này, nhưng sau này cha nghe thấy chày rìi bỏ nghề giáo, tiếp tục đi học thêm ở nước ngoài, trở thành một nhà phê bình nghệ thuật nổi tiếng.

Bây giờ nghĩ lại, ai sai? Thầy hay cha? Chẳng ai sai cả! Như thầy giáo Lịch sử bây giờ của con, con có thể không đồng ý với thầy, nhưng không có quan điểm khác người, cũng có thể có những thành tựu hơn người. Điều quan trọng nhất là bất luận thầy giáo hay học sinh đều phải có năng lực tư duy độc lập của riêng mình. Cổ nhân có nói "Quá tin sách chẳng bằng không có sách", chúng ta cũng có thể nói "Quá tin thầy chẳng bằng không có thầy!"

Cha mong rằng con lấy buổi thi hôm nay làm bài học kinh nghiệm, suy nghĩ kỹ lại: Vấp ngã như thế nào? Có thật sự là vấp ngã hay không? Hay chỉ là "bước khởi đầu ở tư thế thấp" của sự thành công to

lớn ở tương lai?

Trong số mười tám người trong hội Âm nhạc, thì người phương Đông chiếm chín người hơn nữa biểu hiện của mỗi người phương Đông đều giỏi hơn người phương Tây.

Nguyên nhân tại sao?

Thế kỷ của người phương Đông

Con học dương cầm đã mười hai năm, tham gia ít nhất mười mấy buổi diễn xuất, lần nào cha cũng nói mình bận không thể đi nghe được. Thậm chí còn lạnh nhạt nói:

"Khi nào con biểu diễn ở hội Âm nhạc Nữ Ước, cha mới đi nghe!"

Hôm nay, cuối cùng cha đã đi nghe, khi con đánh xong khúc nhạc trong tiếng vỗ tay như pháo nổ của toàn hội trường, cha gần như không kiềm giữ được những giọt lệ ứa ra khoé mắt.

Con ơi! Con đừng cho rằng cha đòi hỏi con quá cao, vì cha biết con là một người dễ tự mãn, chỉ khi cha đặt ra tiêu chuẩn cao với con, luôn cảnh giác nhắc nhở con "Trong vương quốc người mù, kẻ chột làm vua", con mới nỗ lực để đạt tới trình độ ngày càng cao, vì vậy cho dù hôm nay mọi người đều khen con biểu diễn rất hay, cha vẫn nói với con: "Vẫn còn kém!". Thậm chí còn muốn nói: "Những người ngày hôm nay biểu diễn không hay bằng con, nhưng có thể họ sẽ mau chóng vượt qua mặt con, nhất là những học sinh phương Đông đến Nữ Ước học chuyên về âm nhạc, vì họ đầu tư toàn bộ thời gian cho việc luyện nhạc, còn con chỉ là nghiệp dư!"

Thật sự, hôm nay ngoài việc con được biểu diễn ở hội Âm nhạc Nữ Ước ra, mà điều con khiến cha cảm động hơn nữa là những thanh niên phương Đông đó, họ khiến cha vô cùng tự hào, tin tưởng thế kỷ tương lai sẽ thuộc về người phương Đông!

Niên tin này mấy năm gần đây cha mới có. Vì mười năm trước khi cha trở lại Đài Loan, có nghe một học sinh diễn xuất, thấy rằng cho dù học sinh này luyện đàn mỗi ngày năm, sáu tiếng đồng hồ, tiếng nhạc nghe ra vẫn không hay, có lẽ do sự ngăn cách khác biệt giữa văn hoá Đông - Tây nên có vấn đề thưởng thức, giải thích âm nhạc khác nhau. Điều này khiến cha nhớ lại có lần Mã Hữu Hữu và Trương Vạn Quân đến thăm cha, Mã Hữu Hữu có nói, giới âm nhạc phương Tây rất ngạc nhiên khi thấy ông ấy xuất thân là người phương Đông mà lại có khả năng giải thích, thưởng thức âm nhạc phương Tây sâu sắc thấu đáo như vậy.

Từ đó trở đi, cha thấy rằng tóm lại phương Đông không phải là phương Tây, sự khác biệt về mặt tư tưởng rất khó bỏ khuyết bằng sự luyện tập gian khổ, như người phương Tây học hội hoạ Trung Quốc, cho dù bỏ công sức bao nhiêu đi chăng nữa thì nét vẽ vẫn không đạt, vẫn mang hương vị phương Tây! Chỉ có thiên tài như Mã Hữu Hữu sinh trưởng ở phương Tây mới có được sự đột phá mạnh mẽ.

Nhưng từ khoảng sáu năm trước, khi con dự cuộc thi vào Viện Âm nhạc Joliet, lúc cha nghe xong bài tập của một thí sinh đến từ Đài Loan, cha bắt đầu thay đổi cách nghĩ của mình. Cha phát hiện những đòi hỏi nghiêm khắc của các gia đình phương Đông tuy có làm cho đứa trẻ phải nỗ lực gắng sức gian khổ nhiều hơn trẻ phương Tây nhưng khó khiến cho trẻ phương Đông đạt được những kỹ xảo kiệt xuất. Hơn nữa, do việc đi du học phá phỡ biến cùng cuộc sống Âu hoá đã dần dần giảm thiểu khoảng cách văn hóa Đông - Tây.

Khi các quốc gia phương Đông du nhập văn minh cơ giới, khoa học kỹ thuật phương Tây, tự nhiên sẽ thay đổi cách thức làm việc, phương pháp quản lý. Hơn nữa, ảnh hưởng đến nhịp điệu cuộc sống và cách thức tư duy, toàn bộ nền văn hoá cũng ít nhiều bị Âu hoá. Vì vậy, ở Học viện Joliet lần đó, cha không chỉ được nghe những giai điệu hay đẹp mà còn mang nội dung sâu sắc.

Hiện nay, trong số mười tám người trong hội Âm nhạc, thì người phương Đông chiếm chín người hơn nữa biểu hiện của mỗi người phương Đông đều giỏi hơn người phương Tây, cha làm sao không vui mừng cơ chứ? Họ đều có thể sẽ trở thành những ngôi sao sáng của giới âm nhạc thế giới trong tương lai, như Mã Hữu Hữu đã chiếm đỉnh cao trong giới âm nhạc phương Tây!

Quả đất này thật ngày càng trở nên nhỏ đi! Xưa kia chúng ta chỉ thử thách với người của làng, của tỉnh, còn bây giờ, mọi lúc chúng ta đều có thể đối diện với những thách thức mang tính toàn cầu. Thậm chí mấy năm nay cha học hội hoạ Trung Quốc ở nước phương Tây, cha bắt đầu sáng tỏ ra, mỗi lần quay về Đài Loan diễn giảng, cha thường nhấn mạnh: "Đừng cho rằng tranh thuỷ mặc là thế giới riêng của người Trung Quốc, thực tế do người phương Tây ngày càng đi sâu nghiên cứu triết học phương Đông, nên trong tác phẩm của họ có không ít những kỹ xảo phương Đông. Còn người phương Đông do Âu hoá, trong các tác phẩm của mình cũng có những thay đổi theo cách thức phương Tây, kết quả là Đông - Tây ngày càng tiếp cận nhau. Nếu chúng ta không biết nỗ lực bảo tồn những truyền thống tốt đẹp của phương Đông, thì e rằng một ngày nào đó sẽ bị người phương Tây vượt qua!"

Đúng thế! Truyền thống tốt đẹp! Đó chính là hiếu đễ trung tín, lễ nghi liêm sỉ, khiến chúng ta vừa tiếp thu phong cách học tập tự do, năng lực sáng tạo mênh mông bao la của phương Tây, vừa những đòi hỏi bản thân vượt người phương Tây và thái độ nỗ lực chăm chỉ hoàn thiện bản thân. Con nghĩ xem, nếu đem trí tuệ, sự cần cù của người phương Đông kết hợp với năng lực sáng tạo của người phương Tây thì trọng tâm của thế kỷ tới làm sao không di chuyển sang phương Đông cơ chứ?

Con là một đứa trẻ trưởng thành ở nước ngoài, con thấy cái gì mình cần nỗ lực vươn tới cho bằng người nước ngoài. Đồng thời cái gì là truyền thống phương Đông mà mình cần bảo tồn. Cha tin chắc trong lòng con cũng đang có những tìm tòi cá nhân như thế!

Phóng viên viết lên lên dùng bút chì viết những con số mà mình nghe thấy dưới đế giày mình...

Phóng viên ảnh tay phải chuốc rượu, tay trái điều chỉnh tiêu cự máy hình...

Chạy rút thời gian

Khi tôi ở bộ phận tin tức đài truyền hình, có lần đi theo đoàn phóng viên xuống miền Nam sưu tầm tin tức. Trong các buổi tiệc chiêu đãi tôi ở các đơn vị, chủ khách vui vẻ hết mình, càng uống nhiều rượu, càng cảm thấy ý hợp tâm đầu, các phóng viên trêu đùa nói cười âm ỉ, chủ nhân mặt đỏ như tôm luộc, không chút băn khoăn, vô tình thổ lộ nhiều tin tức nội bộ của đơn vị mình.

Lúc bình thường, các phóng viên sẽ không chần chừ chậm trễ lấy giấy bút ra ghi lại, cho dù lúc đó đã say sưa nghiêng ngả, thần trí không tỉnh táo. Sau khi tan tiệc, chủ nhân còn phải cho xe đưa các phóng viên trở về khách sạn, vì họ quá say không thể tự đi nổi.

Tôi bị tật thờ dốc nên không dám uống nhiều, vì vậy tôi là người duy nhất hoàn toàn tỉnh táo, tôi nghĩ thầm trong lòng: chỉ tiếc đài truyền hình nơi tôi công tác không được công bố những tin tức nội bộ, phóng viên các toà báo đều say cả, nếu không thì lời nói say rượu của các chủ nhân đó có thể phát triển thành tin tức sốt dẻo.

Nào ngờ sáng hôm sau khi tôi lật các báo ra, những lời của chủ nhân tối hôm trước được đăng trên các mặt báo không sót một từ, điều không ngờ là những bài viết này đều xuất phát từ các phóng viên vốn say đến nỗi không biết đường về. Sau này tôi mới biết, khi thần trí đã không còn tỉnh táo, các phóng viên này vẫn có thể một mặt ăn nói lung tung, trêu đùa âm ỉ, một mặt vẫn len lén ghi lại mỗi một lời chủ nhân nói. Ngay cả những con số khó ghi nhớ, họ cũng sẵn sàng ráng ghi nhớ. Đợi đến khi trở về khách sạn, liền vội vã dùng bút viết lại ngay, sau đó lập tức gọi điện thoại về toà báo, bảo huỷ bỏ những tin tức không quan trọng vốn định đăng lên báo để thay bằng những tin tức nội bộ vừa thu được.

Từ đó về sau, tôi không dám khinh thường bất cứ phóng viên nào mà âm thầm quan sát cử chỉ hành vi của mỗi phóng viên. Nhờ đó tôi từng thấy một phóng viên dùng bút chì viết những con số mà mình nghe thấy ở chỗ giữa mặt trước đế giày và gót giày, cũng thấy một phóng viên nhiếp ảnh tay phải chuốc rượu, tay trái điều chỉnh tiêu cự máy ảnh, vì lúc đó chưa có máy ảnh tự động điều chỉnh tiêu cự, mà những cảnh đặc sắc, không phải lúc nào cũng có đủ thời gian để điều chỉnh tiêu cự để chụp được.

Tôi xin kể thêm một câu chuyện:

Có hai đội quân giao chiến nhau, viên chỉ huy đội quân phía trước nhận chỉ thị cấp trên tranh thủ một lô cốt bỏ hoang đã lâu nhưng vẫn còn giá trị chiến lược.

Việc quân không thể trì hoãn, chỉ huy hai đội quân lập tức ra lệnh xuất phát tiến tới mục tiêu với tốc độ hành quân cực nhanh, khoảng cách giữa họ với lô cốt như nhau, bộ đội của họ đều mỗi một như nhau, ba lô, vũ khí, tâm trạng nặng nề, họ đều thấy rằng: không thể tiến tới với tốc độ mà viên chỉ huy ra lệnh.

Viên chỉ huy đội quân A hạ lệnh: mỗi lần dừng lại nghỉ ngơi chỉ được phép mười phút, đúng thời gian phải tiếp tục hành quân tiến tới, những người bị choáng thì để họ nằm lại bên đường, không dìu đỡ

cũng không cấp cứu, thậm chí không cần quay đầu lại nhìn để khỏi lãng phí thể lực!

Viên chỉ huy đội quân A hạ lệnh: Tiến tới cùng! Không được phép nghỉ ngơi dù chỉ một phút! Để giảm nhẹ gánh nặng, ngoài trừ bình nước và vũ khí ra, những thứ còn lại đều vất đi hết, ngay lương thực cũng không được phép mang theo, nếu ai dám giữa đường hành quân dừng chân, thì xem như chống quân lệnh, giết ngay tại chỗ!

Quân A khi xuất phát có ba trăm người, khi đến lô cốt chỉ còn hai trăm người.

Quân A khi xuất phát cũng có ba trăm người, khi đến nơi chỉ còn một trăm người.

Nhưng sau khi nổ súng, quân A đã chết toàn bộ ở gần lô cốt, bao gồm cả viên chỉ huy. Máu tươi lênh láng nhuộm ướt quân phục dính đầy cát bụi, ướt đầm mồ hôi, những người lính chết không nhắm mắt như vọng nhìn tới trước cơ hồ bất phục hồi: "Tại sao?"

Đáp án rất đơn giản: "Quân B đến sớm mười phút, lắp đặt vũ khí sẵn sàng.

Quân A khi đến còn tới hai trăm người, nhưng hai trăm người đều hi sinh toàn bộ!

Quân B chỉ còn một trăm người, nhưng một trăm người đều còn sống cả, hơn nữa cho chiếm được lô cốt chiến lược này nên đã thu được thắng lợi.

Tôi kể những câu chuyện trên là vì tôi thường nghe các bạn nói "Vội gì! Người khác không vội gì hơn đâu!". Tôi mong các bạn nhớ điều này: Trong cuộc chiến cuộc đời, đừng cho rằng bản thân mình đã bỏ ra nhiều sức, càng đừng oán trách đòi hỏi của hoàn cảnh đối với mình quá hà khắc; mà cần nghĩ rằng, đối thủ của mình có thể bỏ ra nhiều sức hơn, đòi hỏi hoàn cảnh của đối thủ càng hà khắc hơn.

Nếu không thì, dù bạn có bỏ nhiều công sức ra, bạn vẫn có thể gặp thảm bại!

Tào Thục viết "Đồng Tước Đài Phu" khi chưa quá mười chín tuổi.

Mozart viết một trăm tám mươi ba bản giao hưởng trừ danh khi mới mười bảy tuổi.

Beatles biểu diễn trên sân khấu Liverpool khi chưa quá mười sáu, mười bảy tuổi.

Picasso nổi tiếng khi chưa quá hai mươi tuổi.

Anh hùng xuất thiếu niên

Buổi ăn trưa hôm nay, cho dù thức ăn đã nguội lạnh, chúng ta vẫn không đặng đến mà kiên nhẫn dán mắt lên màn ảnh truyền hình xem cho đến cùng buổi trực tiếp truyền hình giải quần vợt nước Pháp mở rộng. Ở ván cuối cùng, khi "tiểu tướng" Trương Đức Bồi, một người gốc Hoa, thắng liên tiếp ba bàn với tỉ số 6 - 2 đoạt cúp vô địch, chúng ta vui mừng nhảy cẫng lên vì Trương Đức Bồi không chỉ đại diện nước Mỹ giành lại chức vô địch giải đơn nam của giải quần vợt Pháp mở rộng sau ba mươi bốn năm, mà người gốc Hoa chúng tôi còn giành thêm được niềm tin và sự vinh quang.

"Gần đây, ở trường chúng con, ai mang họ Trương đều khoe với các bạn học người phương Tây: Trương Đức Bồi là anh em của tao!" Con đặc ý nói: "Bây giờ thì còn tuyệt hơn nữa, anh ấy rõ ràng đã thay thế vị trí của Andre Agassi, trở thành thần tượng mới của Teenages!"

Đúng thế chứ! Chỉ mới mười bảy tuổi đã liên tục đánh bại Ivan Lendl đứng đầu thế giới và Stefan Edberg đứng hạng ba thế giới, tên tuổi bản thân được mãi mãi chạm khắc vào bai đá kỷ niệm ở cầu trường, làm sao không khiến người ta phải kinh ngạc và khâm phục cơ chứ!

Nếu nói về các môn trượt băng hay điền kinh, những chàng trai chưa đến hai mươi tuổi đánh bại các lão tướng thì không phải chuyện hiếm lạ gì. Vì những môn này chủ yếu đòi hỏi những điều kiện về sức lực, mà tuổi thanh niên đôi mươi vốn tràn đầy sức khỏe và sức bật. Nhưng đối với môn quần vợt vốn đòi hỏi nhiều kinh nghiệm và kỹ xảo thì một chàng trai mười bảy tuổi đoạt cúp vô địch, là một chuyện khiến các chuyên gia không khỏi phải kinh ngạc thán phục!

Trong buổi trực tiếp truyền hình, chúng ta có thể nghe thấy rõ lời bình luận của phát thanh viên khi Trương Đức Bồi thua liên tục hai ván, và tận mắt chứng kiến cậu ấy xoay chuyển cục thế dần dần giành chủ động.

Ở ván cuối cùng khi Trương Đức Bồi dẫn trước 4 - 2, phát thanh viên nói "Anh ấy có thể làm được chuyện đấy!"

Khi Trương Đức Bồi rõ ràng chiếm ưu thế về mặt thể lực, đã đánh banh sang phải trái sát đường biên cuối, khiến đối thủ phải mất sức vì chạy qua chạy lại, thì phát thanh viên nói: "Không ngờ một cậu trai trẻ lại làm được như vậy!" Một bình luận viên bên cạnh lại nói: "Một người đàn ông có thể không làm được, nhưng một cậu bé lại có thể làm được!"

Thật là một câu nói đầy ý vị sâu xa! Nhưng cha có thể nói với con, cha đã sớm có cảm tưởng này rồi, vì trước đây cha không chỉ một lần gặp những thanh thiếu niên kiệt xuất, có những biểu hiện khiến người lớn phải kinh ngạc. Bản thân cha lúc mười mấy tuổi cũng đã từng đánh bại những lão tướng hai,

ba mươi tuổi. Vì vậy mỗi khi các bạn bè cùng lứa nói: "Thế hệ sau chẳng bằng thế hệ trước, những thanh niên hiện nay thật vô dụng!", cha luôn công bằng nói: đợt sóng sau đẩy lùi đợt sóng trước. Đừng xem thường nghe con mới đẻ, nghe con mới đẻ không sợ cọp, lớp trẻ đừng cảm dám nghĩ dám làm!

Tào Thục viết "Đồng Tước Đài Phu" khi chưa quá mười chín tuổi. Mozart viết một trăm tám mươi ba bản giao hưởng trứ danh khi mới mười bảy tuổi. Beatles biểu diễn trên sân khấu Liverpool khi chưa quá mười sáu, mười bảy tuổi. Picasso nổi tiếng khi chưa quá hai mươi tuổi.

Sức mạnh gì khiến "Anh hùng xuất thiếu niên?"

Vì họ tuy có thể không có công lực hơn người nhưng có tinh lực hơn người, không có học vấn đầy đủ nhưng có lòng can đảm đáng phục, không có kế hoạch tính toán kỹ lưỡng, nhưng có óc sáng tạo tưởng tượng phi phàm. Điều quan trọng nhất là:

Họ là những tiểu tốt vô danh, không có trở ngại tâm lý nặng nề.

Đây là điều mà người trưởng thành hay người nổi tiếng thiếu, cũng chính là vốn liếng để các thiếu niên luôn giành chiến thắng.

Mà con không phải cũng đang ở trong lứa tuổi này hay sao? Con có thể lực, có sung lực, được hấp thụ phương pháp giáo dục tốt hơn thế hệ trước, trưởng thành trong môi trường đầy đủ sung túc hơn thế hệ trước, con có thể buông thả trí tưởng tượng của mình mà không hề bị trói buộc bởi danh tiếng...

Vấn đề là con có thể được như Trương Đức Bồi, toả sáng vàng hào quang tuổi trẻ?

Nhớ lại khi cha còn học Đại học, cha có đọc bài viết của một bạn học trên báo tường đề mục là "Tuổi trẻ tuyệt vời!" Cha đã quên nội dung bài viết, nhưng đề mục này cha luôn nhớ mãi!

Hãy xem trọng bản thân con, xem trọng hiện tại của bản thân con, đạt những thành tựu vượt trội thế hệ trước! Hãy sáng tạo bản thân con!

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

Mục lục

<i>Món quà của tình yêu thương</i>	6
<i>Tại sao không nói "không"?</i>	8
<i>"Vua" đến muộn</i>	10
<i>Hiện tượng Westing</i>	12
<i>Tâm tình xót thương người đời</i>	14
<i>Bộ máy cơ thể con người</i>	16
<i>Có thử thách mới có tiến bộ!</i>	18
<i>Phép lịch sự tối thiểu</i>	20
<i>Dục vọng</i>	22
<i>Đừng lưu tâm</i>	24
<i>Kiên cường dưới sức ép</i>	26
<i>Chu kỳ sinh lý</i>	28
<i>Thời gian song hướng</i>	30
<i>Đối mặt với cuộc chiến</i>	32
<i>Thắp lên một ngọn đèn</i>	34
<i>Không phải hát trò!</i>	36
<i>Thu lại hào quang</i>	38
<i>"Chơi bời lêu lổng"</i>	40
<i>Bá Nhạc và Cửu Phương Cao</i>	42
<i>Tình thương không trách hận</i>	44
<i>Buổi tối thoải mái</i>	46
<i>Khí chất và phong thái</i>	48
<i>Nghệ thuật diễn thuyết</i>	50
<i>"Người Nữ Ước" là ai?</i>	52
<i>Đã thông trở lại của não</i>	54
<i>Tình anh em</i>	56
<i>Chưa thắng!</i>	58
<i>Tiến thẳng trên hành trình</i>	60
<i>Càng gian khổ càng vươn lên, càng chầy to càng phát đạt</i>	62
<i>Giáo dục của gia đình Triệu Tiểu Lan</i>	64
<i>Khó thức dậy</i>	67
<i>Kỹ xảo nói chuyện</i>	69
<i>Chuyển bại thành thắng</i>	71
<i>Thế kỷ của người phương Đông</i>	73
<i>Chạy rút thời gian</i>	75
<i>Anh hùng xuất thiếu niên</i>	77

Table of Contents

[Món quà của tình yêu thương](#)

[Tại sao không nói "không"?](#)

["Vua" đến muôn](#)

[Hiên tượng Westing](#)

[Tâm tình xót thương người đời](#)

[Bộ máy cơ thể con người](#)

[Có thử thách mới có tiến bộ!](#)

[Phép lịch sự tối thiểu](#)

[Dục vọng](#)

[Đừng lưu tâm](#)

[Kiên cường dưới sức ép](#)

[Chu kỳ sinh lý](#)

[Thời gian song hướng](#)

[Đối mặt với cuộc chiến](#)

[Thắp lên một ngọn đèn](#)

[Không phải hát trò!](#)

[Thu lại hào quang](#)

["Chơi bời lêu lổng"](#)

[Bá Nhạc và Cửu Phương Cao](#)

[Tình thương không trách hận](#)

[Buổi tối thoải mái](#)

[Khí chất và phong thái](#)

[Nghệ thuật diễn thuyết](#)

["Người Nữ Ước" là ai?](#)

[Đã thông trở lại của nào](#)

[Tình anh em](#)

[Chưa thắng!](#)

[Tiến thẳng trên hành trình](#)

[Càng gian khổ càng vươn lên, càng chầy to càng phát đạt](#)

[Giáo dục của gia đình Triệu Tiểu Lan](#)

[Khó thức dậy](#)

[Kỹ xảo nói chuyện](#)

[Chuyên bại thành thắng](#)

[Thế kỷ của người phương Đông](#)

[Chạy rút thời gian](#)

[Anh hùng xuất thiếu niên](#)